

Estratègies coalicionals a l'àmbit local català (1979-2011): Un estudi de cas

Joan Chicón Vallejo

ADVERTIMENT. La consulta d'aquesta tesi queda condicionada a l'acceptació de les següents condicions d'ús: La difusió d'aquesta tesi per mitjà del servei TDX (www.tdx.cat) i a través del Dipòsit Digital de la UB (diposit.ub.edu) ha estat autoritzada pels titulars dels drets de propietat intel·lectual únicament per a usos privats emmarcats en activitats d'investigació i docència. No s'autoritza la seva reproducció amb finalitats de lucre ni la seva difusió i posada a disposició des d'un lloc aliè al servei TDX ni al Dipòsit Digital de la UB. No s'autoritza la presentació del seu contingut en una finestra o marc aliè a TDX o al Dipòsit Digital de la UB (framing). Aquesta reserva de drets afecta tant al resum de presentació de la tesi com als seus continguts. En la utilització o cita de parts de la tesi és obligat indicar el nom de la persona autora.

ADVERTENCIA. La consulta de esta tesis queda condicionada a la aceptación de las siguientes condiciones de uso: La difusión de esta tesis por medio del servicio TDR (www.tdx.cat) y a través del Repositorio Digital de la UB (diposit.ub.edu) ha sido autorizada por los titulares de los derechos de propiedad intelectual únicamente para usos privados enmarcados en actividades de investigación y docencia. No se autoriza su reproducción con finalidades de lucro ni su difusión y puesta a disposición desde un sitio ajeno al servicio TDR o al Repositorio Digital de la UB. No se autoriza la presentación de su contenido en una ventana o marco ajeno a TDR o al Repositorio Digital de la UB (framing). Esta reserva de derechos afecta tanto al resumen de presentación de la tesis como a sus contenidos. En la utilización o cita de partes de la tesis es obligado indicar el nombre de la persona autora.

WARNING. On having consulted this thesis you're accepting the following use conditions: Spreading this thesis by the TDX (www.tdx.cat) service and by the UB Digital Repository (diposit.ub.edu) has been authorized by the titular of the intellectual property rights only for private uses placed in investigation and teaching activities. Reproduction with lucrative aims is not authorized nor its spreading and availability from a site foreign to the TDX service or to the UB Digital Repository. Introducing its content in a window or frame foreign to the TDX service or to the UB Digital Repository is not authorized (framing). Those rights affect to the presentation summary of the thesis as well as to its contents. In the using or citation of parts of the thesis it's obliged to indicate the name of the author.

Estrategies coalicionals a l'àmbit local català (1979-2011): Un estudi de cas

Joan Chicón Vallejo

**Tesi Doctoral dirigida pel Dr. Josep María Reniu Vilamala
Departament de Dret Constitucional i Ciència Política
Línia de recerca en Ciència Política
Programa de Doctorat en Dret i Ciència Política
Universitat de Barcelona**

Barcelona, 2015

Amb l'agraïment a tothom que ha contribuït amb les seves aportacions, i molt especialment al Dr. Renu pel seu encoratjament.

A la Nati, per tot el seu suport.

Resum:

A nivell local és on es donen la major incidència de formacions de governs de coalició. Aquesta presència coalicional als governs municipals pot produir uns efectes electorals en les següents eleccions que poden afectar els rendiments obtinguts sobre les formacions polítiques que que les integren. Allò que interessa és preguntar-nos sobre els rendiments polítics i electorals d'aquests governs de coalició postelectorals i com aquests evolucionen en la seva estratègia coalicional a través del diferents processos electorals en els que participen tot depenen dels resultats obtinguts, com a conseqüència de prendre decisions de continuïtat o renúncia a ser-hi presents en les configuracions de nous governs de coalicions. Ens preguntem en aquesta investigació i per un estudi de cas concret d'un partit polític, si la seva estratègia coalicional pot influir sobre els rendiments electorals, i aquest fet afecta els resultats electorals posteriors de la formació d'una forma positiva o bé els ciutadans la penalitza.

Resumen:

La mayor incidencia de formaciones de gobiernos de coalición se produce a nivel local. Esta presencia coalicional en los gobiernos municipales puede producir efectos electorales en las siguientes convocatorias que pueden llegar a afectar los rendimientos electorales obtenidos en las formaciones políticas que las integran. Nos interesa preguntarnos sobre los rendimientos políticos y electorales de estos gobiernos de coalición postelectorales y cómo estas formaciones evolucionan en su estrategia coalicional, a través de los diferentes procesos electorales en que participan, como consecuencia de su estrategia coalicional de continuidad o renuncia a estar presentes en las nuevas configuraciones de gobiernos de coalición. Queremos determinar en esta investigación y, para un estudio de caso concreto de un partido político, si su estrategia coalicional puede influir sobre los rendimientos electorales y, estos a su vez les llegan a afectar, respecto de los resultados posteriores de una forma positiva o bien los ciudadanos los penalizan.

Abstract:

The highest incidence of formations of coalition governments occurs at the local level. This coalitional presence in the municipal governments can produce electoral effects in the following announcements that may affect the electoral results achieved in political formations that integrate them. We want to ask ourselves about the political and electoral returns of these post-election coalition Governments, and how these formations evolve in its coalitional strategy, through the different electoral processes in which participate, as a result of its coalitional strategy of continuity or not to be present in the new configurations of coalition governments. We want to see in this investigation, and for a case study of a specific political party, if its coalitional strategy can influence the election returns, and they in turn come to affect later outcomes in a positive way, or either citizens penalize them.

Índex

A mode d'Introducció	1
Capítol 1: DISSENY I METODOLOGIA DE LA INVESTIGACIÓ	5
1.1. El disseny de la investigació: objecte i objectiu principal de la recerca	5
1.2. Metodologia	6
1.2.1 Definició hipòtesis i variables	14
1.2.2 Estratègia i justificació cas seleccionat	16
Capítol 2: MARC TEÒRIC	21
2.1. Les teories formals de les coalicions polítiques	21
2.2. Les teories multidimensionals per a l'estudi dels governs al món local	25
2.3. Tipologia dels acords coalicionals	38
2.4. Factors i condicionants de la formació de governs de coalició a l'àmbit local català	42
Capítol 3: CONTEXT POLÍTICO-HISTÒRIC	57
3.1. Eleccions i sistema de partits (1979-2011)	57
3.2. Del PSUC a ICV-EUiA	64

Capítol 4: ESTRATEGIA COALICIONAL ALS GOVERNS LOCALS: EL CAS PSUC/IC/ICV-EUiA	75
4.1. Els governs de coalició a Catalunya,1979-2011: Morfologia i característiques	75
4.2. El PSUC/ICV-EUiA als governs de coalició 1979-2011	87
4.3. L'estratègia i acords coalicionals del PSUC/ICV/EUiA	93
4.4. Els rendiments de l'estratègia coalicional	143
Capítol 5: CONCLUSIONS	152
Bibliografia	167
Webgrafia	175
Relació de Quadres:	
Quadre 1: Valor relatiu Governes Coalició 1979-2011	18
Quadre 2: Vots i Regidors Eleccions Municipals 1979-2011	85
Quadre 3: Tipus de Coalicions	87
Quadre 4: Tipus de Govern 1979	100
Quadre 5: Tipus de Govern 1979-1983	104
Quadre 6: Tipus de Govern 1979-1987	109
Quadre 7: Tipus de Govern 1979-1991	114
Quadre 8: Tipus de Govern 1979-1995	119
Quadre 9: Tipus de Govern 1979-1999	123

Relació de Quadres:

Quadre 10: Tipus de Govern 1979-2003	129
Quadre 11: Tipus de Govern 1979-2007	135
Quadre 12: Tipus de Govern 1979-2011	140
Quadre 13: Percentatges evolució rendiments governs de coalició	144
Quadre 14: Evolució vots, percentatge i regidors	150
Quadre 15: Evolució vots PSUC/ICV/EUiA	161
Quadre 16: Nombre i percentatge governs de coalició sobredimensionats	165

Relació de Gràfics:

Gràfic 1: Tipus de coalicions polítiques	24
Gràfic 2: Percentatge de vots a partits eleccions municipals 1979-2011	77
Gràfic 3: Percentatge de regidors a partits eleccions municipals 1979-2011	79
Gràfic 4: Percentatge d'Alcaldes municipis de més de 25.000 habitants i capitals de comarca 1979-2011	82
Gràfic 5: Nombre i tipus de governs de coalició al període 1979-2011	88
Gràfic 6: Tipologia governs coalició en percentatges	141
Gràfic 7: Rendiments segons nombre de governs que repeteixen	145
Gràfic 8: Taula representació nombre regidors i percentatge de vot governs coalició PSUC/ICV/EUiA	147
Gràfic 9: Tipologia de responsabilitats carteres ICV	149
Gràfic 10: Percentatge representació PSUC/ICV/EUiA a governs de coalició	150
Gràfic 11: Distribució territorial del vot PSUC/ICV/EUiA	151

A mode d'introducció

Catalunya és on s'observa una major incidència de formació de governs de coalició a nivell municipal. En les darreres cites electorals i, a nivell català, cada vegada més les tipologies que conformen els diferents governs municipals comporten una heterogeneïtat més elevada. És a dir trobem cada vegada més governs de coalició, entesos com aquells governs en què participen diverses formacions polítiques, i alhora es reparteixen les àrees de responsabilitat (regidories) entre els diferents partits polítics que formen el govern municipal. Els diferents resultats electorals obliguen les diferents formacions polítiques a cercar i establir models de govern coalicionals, formats per dos o més partits, que donaran com a resultat l'activació de dinàmiques polítiques tan pel que fa a l'assumpció de responsabilitats compartides com també al fet d'arribar a acords i recolzaments que garanteixen la supervivència política durant el període de mandat.

Aquesta presència coalicional als governs municipals pot produir uns efectes electorals en les següents eleccions que poden afectar els rendiments obtinguts, és a dir si guanyen o perden suports electorals, tant el govern en el seu conjunt com els diferents partits que n'han format part d'aquest.

Allò que interessa és preguntar-nos sobre els rendiments polítics i electorals d'aquests governs de coalició postelectorals i dels partits que els integren. Com aquests partits evolucionen en la seva estratègia coalicional a través del diferents processos electorals en els que participen tot depenen dels resultats obtinguts. Quins seran els seus sacrificis, es a dir a quin paper estaran disposats a representar de cara al seu electorat com a conseqüència de prendre decisions de continuïtat o renúncia a ser-hi presents en les configuracions de nous governs de coalicions, com a resultat de la seva estratègia, definida prèviament o no.

En aquesta investigació i, ateses les implicacions que les diferents variables poden tenir sobre els rendiments electorals, veurem si realment governar en coalició afecta d'una forma positiva, és a dir, podem esperar d'aquests governs de coalició, que els

seus partits integrants obtinguin millors resultats en les següents cites electorals, o bé al contrari els ciutadans els penalitzen.

Tindrem l'ocasió de veure també, donada la formació política en el qual ens centrarem, com aquesta estratègia pot ser fruit d'una norma establerta des de la direcció del partit o bé queda també influïda de la seva pròpia evolució a través dels anys en la cerca de la seva ideologia, estructura, organització, en definitiva en les seves relacions intrapartidistes i el sistema relacional amb les altres organitzacions polítiques.

Podem qualificar aquesta investigació de necessària en ciència política, ja que com hem dit abans el fenomen dels governs de coalició és un fet que té un desenvolupament alcista, singularment a Catalunya, encara que darrerament es comencen a observar tendències d'intencions de vot que afectarien també l'àmbit estatal i, que el coneixement que ens pot proporcionar l'anàlisi dels factors que poden incidir, o no, en els rendiments electorals posteriors a un període de govern, pot ser un incentiu, alhora que un instrument, per a determinar les actuacions i les decisions des del punt de vista del decisor polític. Tanmateix la temàtica a investigar té en l'actualitat un posicionament elevat en el debat acadèmic¹ cosa que justifica encara més la voluntat d'estudi.

La tesi està estructurada en cinc capítols. En el primer es fa referència al disseny de la investigació. Amb la descripció del propòsit i dels objectius, les definicions de les diferents variables, la tècnica de recollida i l'anàlisi de dades per acabar amb la justificació de l'estudi de cas. En el segon capítol procedim a una revisió del marc teòric amb la visualització de les diferents teories tant des del punt de vista de les formals com de les multidimensionals per a l'estudi dels governs al món local, així com també les diferents variables d'estudi que existeixen avui dia, per passar com a punt final d'aquest capítol a l'anàlisi dels factors i condicionants de la formació de governs de coalició en l'àmbit local català.

¹ Per a una visió més detallada del debat es poden consultar obres com les de Reniu (2001, 2002), Narud (1996), Capo (1991), Matas (2000), Márquez (2007).

El capítol tercer està dedicat principalment al context polític-històric i l'evolució del sistema de partits català durant el període d'estudi, així com a l'anàlisi de l'evolució coalicional de l'actor principal escollit per a l'estudi de cas en la investigació. Al capítol quatre s'esmenta d'una forma més detallada l'estudi de cas amb l'anàlisi de la seva estratègia coalicional, la tipologia dels governs coalicionals, el resultat de la concreció dels acords, pactes de coalició i els seus efectes quant als rendiments de l'estratègia coalicional. Finalment al darrer capítol, el cinquè, es repreuen les qüestions bàsiques de la investigació i s'aborden les conclusions principals per tal de poder validar les hipòtesis d'investigació plantejades fent referència a l'estudi de cas i la clau que caracteritza el seu comportament.

Capítol 1: DISSENY I METODOLOGIA DE LA INVESTIGACIÓ

1.1. El disseny de la investigació: objecte i objectiu principal de la recerca

L'objecte central d'aquesta investigació és avaluar els efectes, quant al comportament i l'estratègia coalicional que seguirà, el PSUC/IC/ICV/EUiA² durant totes les eleccions municipals des de 1979 fins al 2011 alhora d'entrar en governs municipals i especialment en aquells classificats de sobredimensionats. La investigació se centra en la seva estratègia de comportament coalicional un cop haver experimentat els rendiments electorals (incumbency effects) en els resultats de la següent contesa electoral, com a experiència de la seva participació i responsabilitat en un govern de coalició³.

Suggerim per tant l'estudi del comportament i estratègia als governs de coalició municipal del PSUC/IC/ICV/EUiA, un cas que la recerca ha revelat suggerent donats els resultats obtinguts en aquesta investigació, fruits del seu comportament estratègic, a l'hora d'entrar en governs de coalició “ *La delimitación conceptual del gobierno de coalición se encuentra de esta forma en la necesidad de definir las características que permitan identificar a un miembro del gobierno bajo dicha forma coalicional. En este sentido, según cuáles sean los objetivos identificados como motivos centrales del comportamiento de los partidos se obtendrán distintas conceptualizaciones de cómo y cuándo se forma parte de la coalición gubernamental*” (Reniu,2002:81), el qual articula les respostes principals a les preguntes que ens hem plantejat.

¿Què suposa el fet d'estar a un govern de coalició per als partits que l'integren, tant de forma conjunta com de manera individualitzada, és a dir, per a cada partit integrant de la mateixa?. ¿Quins són els elements que fan que els partits polítics que

² Per raons de nomenclatura durant aquesta investigació ens referirem a les sigles als partits PSUC (Partit Socialista Unificat de Catalunya), IC (Iniciativa per Catalunya), ICV (Iniciativa per Catalunya Verds), EUiA (Esquerra Unida i Alternativa); per a referir-nos al partit en el seu conjunt en cada contesa electoral, encara que reconeixent la seva evolució com a partit durant la cronologia que ens ocupa: PSUC 1979, IC de 1987 a 1998, IC-V de 1998 a 2002 i ICV en endavant.

³ “El gobierno de Coalición, por tanto, ha de ser entendido como un tipo específico de gobierno, con sus reglas y convenciones, que influyen del principio fundamental de la coalición: el poder compartido” (Robles, 1999:280).

han format part d'un govern de coalició determinin repetir, o no, en la següent configuració de govern després dels efectes d'uns resultats electorals posteriors?.

Entenent com a govern de coalició aquell en el qual participen diferents formacions polítiques, és dir, un govern en què les responsabilitats de govern es reparteixen entre els membres dels diferents partits polítics que l'integren. Podem esperar millors resultats o penalitzacions electorals en les següents cites electorals després d'haver governat en coalició?

1.2. Metodologia

La metodologia utilitzada durant la investigació ha seguit les següents etapes: establir unes hipòtesis inicials, plantejar diverses preguntes, ubicar i analitzar el marc teòric, identificar i analitzar l'estudi de cas, aplicar a l'anàlisi de l'estudi de cas el marc teòric, i finalment validar o rebutjar les hipòtesis inicials.

L'anàlisi utilitza les dinàmiques de coalició des del punt de vista de les teories multidimensionals, tenint en compte les diverses dimensions d'aquest fenomen, centrades en el cas concret d'aquesta tesi que és l'evolució coalicional governamental en el període d'estudi 1979-2011 en l'àmbit local català. Ens basem en una anàlisi teòric-empírica dels rendiments electorals que obtenen els governs de coalició postelectorals als municipis de Catalunya, atenent tant als governs de coalició considerats com un únic actor, com als diferents socis que integren la coalició. Les coalicions governamentals locals són aquelles en què en el seu equip de govern hi ha membres de dos o més entitats polítiques amb representació al Ple municipal.

Tanmateix, i depenent del suport aritmètic en el Ple la coalició es pot tipificar com a coalició minoritària, vencedora mínima o sobredimensionada." *Sin embargo, la forma o el sistema de gobierno en las Entidades Locales responde a un modelo colegiado-representativo como se desprende para el caso de los Ayuntamientos del artículo 140 CE. El Alcalde es el órgano ejecutivo però dispone de órganos unipersonales y colegiados de asistencia integrado por Concejales denominado entorno ejecutivo o equipo de gobierno, y que nombra los cargos (office) correspondientes de esos órganos y les atribuye funciones (delegaciones-portfolio).* (Márquez,2007:76).

Prendrem els resultats de les cites electorals, que van des del 1979 fins a les del 2011 per tal de veure els diferents mapes de governs, la seva evolució i, l'impacte que ocasiona als partits integrants, els rendiments electorals, fruits d'eleccions posteriors. Analitzarem, els efectes i les evolucions coalicionals dels diferents casos per als partits integrants sobre els resultats obtinguts en el següent període electoral. Quines conseqüències se n'extreuen segons els plantejaments de les teories de coalicions multidimensionals.

Per a la investigació utilitzarem tècniques de recollida i anàlisi de dades. Treballarem amb diverses fonts com a documents de tot tipus que facin referència tant a l'obtenció de dades com a l'anàlisi de la singularitat de l'estudi de cas, diaris i bibliografia específica. L'obtenció de dades, sobretot les de tipus estadístic tant de resultats electorals com de formació de governs de coalició municipals ens permetran, un cop processades obtenir el mapa i l'evolució dels diferents efectes coalicionals durant el període d'aquesta investigació. També utilitzarem fonts d'entrevistes presencials i telefòniques per a l'anàlisi de la situació històrica institucional i evolució dels diferents partits polítics.

Hi ha una sèrie de preguntes a les quals intentarem donar resposta, basant-nos en la literatura existent sobre el tema i, tot allò que ha sorgit com a producte de la investigació del cas concret. Aquestes són del tipus: ¿Què ha portat a pactar els diversos partits en els períodes on aquest fet s'ha donat?, ¿Hi ha qüestions d'ordre d'intern?, ¿Compartir poder provoca menys desgast per a les properes eleccions?, ¿Es vol repartir el "cost" de governar en coalició per treure'n major profit que anant de forma individual?

En tota aquesta anàlisi cal tenir en compte un fet important que no és altre que aquell que fa referència a les propietats de les coalicions polítiques i l'escenari en el qual es desenvolupen. Autors com Pridham (1986:19-22), ja van considerar l'apropament contextual i multidimensional de les coalicions que després van seguir en el seu argumentari d'altres com Ström (1990), Budge i Keman (1990), i Laver i Schofield (1990).

Robles, ja assenyala allò que s'enten per escenari *“Por escenario o framework de las coaliciones entendemos todo el marco situacional, (historia, sistema socioeconómico, cultura política, influencia exterior), sistema político (legitimidad, sistema de partidos, Instituciones, sistema electoral, cultura política, relaciones interpartidistas), los actores (partidos, facciones, comités, afiliados, votantes, líderes, grupos de interés, relaciones interpartidistas) y los temas de interés (incisiones políticas más significativas, intereses generales compartidos, problemas nacionales graves, etc)”* Robles (2000: 36). Es a dir elements que influiran de manera decisiva a l'hora d'establir i configurar coalicions governamentals i que marcaran també la seva limitació.

Respecte del marc situacional i dins les diferents variables assenyalades amb anterioritat podríem acceptar que la tendència general que s'observa en els països amb llarga tradició democràtica de diàleg i col·laboració sobretot explicat per una clau político-cultural és similar a la que ens trobem a Catalunya⁴.

Aquest fenomen ja ha estat estudiat per autors com Franklin y Mackie (1983), Laver (1989), Chertkoff (1960) i Browne (1979) i, dins els problemes que pot comportar les aliances per a formar un govern de coalició donades per aquesta tipologia de factors situacionals, aquestes podran quedar superades a través de la “familiaritat” i/o “inèrcia” en els propis partits. *“A través del concepto de familiaridad se sostiene que una coalición se formará con los aliados más familiarizados en el trabajo conjunto o que hayan tenido una cierta familiaridad entre ellos con anterioridad”* (Robles: 2000). L'anàlisi d'aquests vincles entre els diferents partits ens porta a l'anàlisi del sistema polític com a un dels factors principals a l'hora de la formació de coalicions governamentals.

Una coalició estarà molt preconditionada pel sistema polític general i per la seva legitimitat, *“a mayor legitimidad del sistema político, medida por el número de partidos y asociaciones que la sostienen, el comportamiento coalicional de los actores políticos aumenta, sin que esto quiera decir que desaparezca el marco*

⁴ Les característiques d'aquests tipus de països solen coincidir amb llocs fraccionats lingüísticament, culturalment, religiosament i ètnica. (Robles, 2000)

competitivo que preside la vida democrática, que impide en otras ocasiones llegar a acuerdos” (Robles: 2000).

Un dels punts importants també quant a l'existència de les coalicions els comporta la regulació i el funcionament de la variable institucional (Pridham, 1986:20). Dins d'aquest marc legal és on s'haurà de conformar la formació de les coalicions.

A la Constitució Espanyola de 1978 es reconeix als municipis i províncies el principi d'autonomia local (art. 137), pel que fa a garantia institucional (art. 140), encara que le Tribunal Constitucional l'hagi definit com a diferent d'aquella de les Comunitats Autònomes⁵. Així *“Los incentivos institucionales para la formación de coaliciones locales están determinados por le sistema electoral, el procedimiento de la elección de Alcalde, las peculiaridades orgánico-funcionales de los Ayuntamientos, y las instituciones de control al Alcalde (moción de censura y cuestión de confianza) que facilitan los cambios de gobierno. El carácter de elecciones administrativas que singulariza a les Entidades Locales, frente a las elecciones políticas o parlamentarias, implica que los períodos de mandato local son estables por su naturaleza institucional. Por tanto, se trata de una constricción puesto que los períodos de mandato de las Entidades Locales están fijados legalment en cuatro años, por lo que la inestabilidad política debe resolverse de acuerdo con las dos Instituciones de control mencionadas, y no caben disoluciones anticipades y convocatoria de elecciones locales como sucede en otros niveles de gobierno”.* (Márquez,2007).

El sistema electoral regulat en la *Ley de Elecciones Locales* (LEL) de 1978 i la *Ley Orgánica Régimen Electoral General* (LOREG) de 1985; estableix l'elecció de l'Alcalde amb l'adopció de dues vies, l'elecció per majoria absoluta pels regidors integrants del Ple, cosa que facilita el procés de coalicions entre diferents partits, o bé l'elecció del candidat/a de la llista més votada en cas que no hi hagi majoria absoluta. Pel que fa a les peculiaritats orgànico-funcionals, aquestes també és un dels factors primordials que incentiva la formació de coalicions.”*Las estrategias de negociación coalicional para la formación del entorno ejecutivo local se centran en*

⁵ La autonomía local com a ens autònoms en la gestió dels seus respectius interessos,diferents sentències: (STC 4/1981);(STC 32/1981);(STC27/1987);(STC 11/1999);(STC 193/1987).

dos secuencias: la elección del Alcalde por el Pleno, y el nombramiento de los órganos que conforman el equipo de gobierno, según el modelo orgánico-funcional vigente en cada periodo" (Márquez, 2007). Així com també afavorirà la formació de coalicions el darrer element sobre els incentius institucionals que hem fer esment i que correspon als elements de control de l'Alcalde, moció de censura i qüestió de confiança, que al determinar l'eliminació de les barreres per al possible canvi d'un govern durant el mandat faciliten la formació de coalicions.

Quant als actors, aquests no deixen de ser els mateixos partits polítics i les seves organitzacions internes per a la presa de decisions internes a través de la seva pròpia estructura. En veurem en el cas que ens ocupa si en aquest respecte de les decisions preses hi ha estratègies a complir en el seu comportament intern pel que fa al procés d'establiment de coalicions en les seves preferències. Laver i Shepsle (1990:489-506), ja apunten l'existència d'una influència mútua entre la negociació de la coalició i la política intrapartidista.

Els temes d'interés formen part també de les dicotomies internes dels actors dels mateixos partits entre la cerca de carteres i/o càrrecs (*office-seeking*), i la de perseguir el poder implementar una política pública concreta (*policy-pursuing*), conceptes arrelats com analitzarem en el capítol dedicat al marc teòric a la dimensió motivacional.(Lane i Ersson,1998:204).

Un dels factors importants que tindrem en compte també en tota l'anàlisi d'aquesta investigació és el concepte de "*incumbent*", és a dir el concepte de les responsabilitats que l'electorat atorga als partits que estan governant. Aquest concepte, sobre la "accountability" repartida entre els diversos partits en un govern de coalició, ha estat ja ha estat analitzat per nombrosos autors, (veure,Powell, 1981; Rose and Mackie, 1983; Strom,1990; Powell i Whitten, 1993, Narud 1996, Narud i Valen,1998). De fet un dels efectes més importants que tindrà lloc dins els governs de coalició serà el dels rendiments electorals un cop sotmesos als següents processos electorals.La participació al govern implica un desgast electoral amb resultat de la pèrdua de vots en la següent contesa electoral (Rose i Mackie, 1983).

Tot i que hi ha autors, (Powell, 2000) que manifesten que hi ha un factor institucional que permet als polítics ser irresponsables (el·ludir la rendició de comptes), altres han lligat la pèrdua de vots amb la situació econòmica percebuda del moment, tot i que aquests fan referència a governs centrals majoritàriament, (Butler i Stokes, 1969; Aardal i Listhaug, 1986), i d'altres ho lliguen al nivell de resolució de l'aplicació de les polítiques públiques i al control que un govern pot exercir sobre elles, (Powell i Whitten, 1993:398). (Narud i Valen, 1998), apunten però a l'existència d'una relació inversament proporcional entre el tamany de la representació parlamentària i el rendiment electoral obtingut. Els partits més grans són aquells als quals l'electorat més penalitza, ja que els fan més responsables que a la resta. Tot i que en l'àmbit local que ens ocupa haurem de tenir en compte el component personal (individual), *“Así, dejando de lado el siempre complejo i difícil universo local donde los pactos y los acuerdos trascienden el ámbito partidista para hallar buena parte de su justificación en el componente personal y carismático”* (Matas i Reniu, 2003).

Veurem en els resultats obtinguts si en el nivell de pèrdues o guanys tant des del punt de vista de escons com de percentatge dels partits en els governs de coalició analitzats es dona el fet que apunta Font *“lo que sí parece evidente es que, en los ejecutivos locales de coalición, el gobierno desgasta a los socios pequeños y beneficia a los grandes. Entre los gobiernos de coalición ha aparecido una regla muy clara que muestra cómo, siguiendo el proverbio popular, el pez grande se come al chico ”* (Font, 1999, 161:169).

Un altre dels punts essencials que veurem en els resultats obtinguts apunta al fet de *“l'electoral Decisiveness”*, és a dir *“Do incumbent parties that win at the election stay in government? and Do parties that lose the election leave the coalition?”* (Narud, 1996).

Tornant als conceptes esmentats amb anterioritat de *Familiaritat i Inèrcia*, cal remarcar també uns conceptes principals que afecten l'aproximació històrica de l'estudi multidimensional de la formació de governs de coalició, i que tindran alhora una influència important en el context polític institucional que analitzarem més endavant.

Franklin i Mackie, en el seu article “Familiarity and Inertia in the Formation of Governing Coalitions in Parliamentary Democracies” (Franklin & Mackie, 1983) descriuen aquestes variables per a situar-les en la dimensió històrica de l’aproximació multidimensional a l’estudi de la formació coalicional, la qual posa èmfasi en l’experiència acumulada per part dels partits polítics al llarg de la història, experiència que condicionarà també la negociació dels suports per a la formació de govern en aquelles situacions en què no hi ha majories absolutes, tot i que poden entrar aquelles sobredimensionades, tant parlamentàries com de govern, com serà l’anàlisi de cas que ens ocupa.

La familiaritat es refereix a com l’acumulació d’experiències comunes entre els partits, tant de coalicions de governs com d’altres de diferent col·laboració, poden afavorir (o no) la creació de coalicions de govern, sobretot pel que fa a experiències de govern anteriors⁶.

La inèrcia és una aplicació de la familiaritat en el temps però en una experiència immediata, és a dir la continuació d’una coalició de govern en un canvi de legislatura o de situació política.⁷

Així doncs en el nostre cas d’investigació disposarem d’un univers homogeni institucionalment, mateixa llei electoral, i el període temporal que va des de les coalicions de govern formades des de 1979 fins al 2011 coincideix amb un període llarg com apunten els autors a més, que a pesar dels possibles canvis fora de les configuracions de governs post electorals que s’hagin pogut produir en els diferents municipis aquest no seran significatius de provocar distorsions donat que *“es confirma el que altres estudis publicats ja havien posat de relleu: l’estabilitat política en els municipis de Catalunya és una característica que ha definit la construcció institucional del govern local des del primer mandat”* (Magre i Reniu, 2006).

⁶ “A theory of coalition formation based on the concept of familiarity might state that in any coalition-forming situation a coalition will form containing that set of partners most familiar with working together; or it might simply require some degree of mutual familiarity as a prerequisite. In either cases, coalition formation would be regarded as a continuing process over very long time periods in which parties build up experience of governing in different combinations with each other”.(Franklin & Mackie, 1983).

⁷ “The concept of inertia arises from the application of considerations of familiarity in the special case of immediate past experience, where the reformation of the same coalition as held office before may often be possible.”(Franklin & Mackie, 1983).

Tindrem en compte tanmateix en el nostre estudi de cas la tipologia dels governs locals en els municipis i partit polític d'estudi, centrant-nos sobretot en les dades que ens proporcionen aquells governs en els quals participarà el nostre partit d'aquesta investigació PSUC/ICV i, com es desenvoluparà la seva estratègia de continuïtat coalicional, que com tindrem ocasió de comprovar, es donarà majoritàriament en els de caràcter *sobredimensionat*. Sobre les dinàmiques que activen els partits a cercar acords de coalicions veiem també “ *..les dinàmiques coalicionals no només s’activen davant l’assumpció de responsabilitats compartides de govern sinó que l’absència de la majoria absoluta porta a la recerca d’acords i recolzaments estables que garanteixin la supervivència política en el decurs de la legislatura*”. (Magre i Reniu, 2006 :33).

De les diferents tipologies de governs de coalició: minoritaris, majoritaris i sobredimensionats, el principal partit del nostre estudi es veurà involucrat majoritàriament dins la tipologia dels majoritaris i/o sobredimensionats, sent aquests darrers els que ens donaran la clau de volta sobre la interpretació del perquè continuar apostant i acceptant participar en governs de coalició malgrat l’evolució dels seus resultats/costs electorals. Tot i que els governs de coalició minoritaris són els que és donen en menys proporció a nivell local, són els majoritaris els més nombrosos “ *el segon tipus de govern de coalició és el format per dos o més partits que controlen la majoria absoluta dels escons. Les coalicions guanyadores mínimes es caracteritzen per incorporar el nombre de socis necessari per arribar a aquest punt efectiu de decisió. L’assoliment de la majoria absoluta permet no només investir l’acalde sinó garantir una còmoda acció de govern*”. (Magre i Reniu, 2006 :35).

En l’estudi que fan Magre i Reniu sobre la tipologia de governs de coalició municipal en la seva publicació de l’Observatori de Govern Local, fant esment que la segona tipologia més nombrosa de governs de coalició són els sobredimensionats, “ *...les explicacions dels teòrics per explicar els governs de coalició sobredimensionats, és a dir, els executius en els quals hi prenen part socis superflus, i que, per tant, no són estrictament necessaris per assolir la majoria absoluta, poden classificar-se en dues grans línies interpretatives*.

La primera fa referència a la necessitat de garantir àmplies majories parlamentàries davant de situacions d'amenaça del sistema, per poder escometre amb èxit l'aprovació de reformes estructurals, o fins i tot com a resposta a possibles comportaments indisciplinats d'alguns socis de govern (Jungar 2000). La segona incideix en la possibilitat d'una certa rèplica dels governs existents en altres àmbits territorials, com a manifestació de l'existència de dinàmiques multinivell" (Magre i Reniu, 2006 :37).

Aquesta segona línia interpretativa estarà present en la nostra anàlisi en diferents processos de formació coalicional procedents dels resultats electorals en els diferents períodes analitzats. Aquesta aposta pot ser conseqüència també de les teories analitzades per l'Ann-Cathrine Jungar on diu "*theories that model the surplus size as a possibility or where the size es the result of the expected utility of government being higher than that of opposition for the political parties in terms of goal realisation*" (Jungar, 2002 : 57), o també "*An surplus majority government constitutes an equilibrium for the political parties, i.e. the parties have no incentive to prefer any other possible option, since their benefits or costs would be affected negatively...but the oversized cabinet is selected because the expected utility for the individual actors or political parties is higher in government than in opposition*" (Jungar, 2002 :60).

1.2.1 Definició hipòtesis i variables

En aquesta investigació i, tenint en compte el marc teòric anterior interessa comprovar empíricament les següents hipòtesis en referència al nostre cas de la figura del PSUC/IC/ICV/EUiA:

- H1: Els partits socis d'un govern de coalició tendiran a obtenir millors rendiments electorals quant més gran sigui la seva força parlamentària al sí de la coalició de govern.
- H2: Les pèrdues electorals que pateixi el partit de la investigació dins d'un govern de coalició provocaran la no repetició en la seva estratègia per optar a aquest tipus de govern.

- H3: En situacions de consolidació democràtica els governs de coalició de tipus sobredimensionats tendeixen a desaparèixer.

El propòsit general d'aquesta investigació com hem vist en la definició del cas és estudiar de què forma afecta el procés de decisió en un partit dels anomenats minoritaris que ha estat en un govern de coalició i que decideix després de les següents eleccions continuar formant part d'un nou govern de coalició, independentment dels resultats electorals obtinguts; si ho pot fer.

Així doncs la variable dependent es defineix com:

La forma en què afecten els resultats electorals dels partits coalitzats minoritaris al govern en les eleccions locals següents: Els rendiments electorals

A partir d'aquí aquesta investigació intenta donar respostes del tipus; ¿guanyen o perden suport, gaudiran de premi o càstig, repeteixen aquests partits en un altre govern de coalició, o no, quines seran les conseqüències en el nou mandat?

Una altra variable analitzada és l'afectació dels resultats electorals sobre el conjunt de partits que integren els governs de coalició.

Per tal de comprovar els efectes electorals, s'ha elaborat la llista de municipis amb les afectacions per als diferents partits polítics que ens ha servit com a variable de control i amb l'objectiu de poder analitzar l'impacte de les variables independents.

Com a variables independents en aquest estudi es presenten d'una banda el context polític-històric del període estudiat sobretot pel que fa a l'evolució que han desenvolupat en la seva estratègia els diferents partits polítics durant el temps del període en què se situa l'estudi. Entenem context polític-històric al conjunt de factors que poden tenir una incidència en l'estructura i posicionament en les diferents actuacions dels mateixos partits en un determinat ambient, i per l'altra les conseqüències dels resultats per als partits coalitzats (incumbency effects).

L'anàlisi d'aquesta variable té per missió destacar de quina manera els diferents grups polítics que actuen en el sistema del període es manifesten, no solament tenint en compte els seus mateixos recursos per si sols, sinó també aquells que els vénen donats per les idiosincràsies del context del sistema polític en el qual es troben immersos. Aquesta variable posseeix doncs un distintiu marcadament de caràcter històric i polític determinat per l'evolució del sistema de partits català en l'àmbit local durant el període 1979-2011.

1.2.2 Estratègia i justificació cas seleccionat

Un factor que determina la metodologia a utilitzar en aquesta investigació és el fet documentat i analitzat acadèmicament que des de les primeres eleccions municipals de 1979 la pràctica de coalicions en les entitats locals es du a terme sota un context en què predomina la *nacionalització, estatalització, regionalització* de la política local. Ho analitzen autors com, Carrillo (1989), Capo (1991), Vanaclocha (1997), Vallès i Brugué (1997) i, corroboren una concreció predominant on els resultats electorals locals són un reflex de les eleccions generals, i que les escenes polítiques locals es troben mediatitzades i/o subordinades a una escena estatal/autonòmica. *“En cierto modo se promueve el efecto arrastre o de contagio (coattails voting) del gobierno central sobre el local como sucede en algunas países presidencialistas”* (Marquez:2007).

Per tal d'evitar aquest efecte de cicle electoral de les generals i, controlar-lo, comprovaré les hipòtesis plantejades a través de les dades obtingudes sobre la configuració de les possibles edicions de governs de coalició, fruit dels resultats electorals, dels períodes 1979-2011 on en tots els casos, els partits d'àmbit estatal que han obtingut millors resultats a les eleccions locals corresponen als mateixos partits que han obtingut millors resultats en el cicle de les eleccions generals. Aquesta dinàmica situa els partits d'àmbit estatal o autonòmic en l'eix sobre el qual es desenvoluparan els processos de formació de coalicions polítiques locals, cosa que fa que els pactes per a formalitzar coalicions a les entitats locals puguin estar precedits d'aquells que han adoptat els mateixos partits per als àmbits estatal i/o autonòmic, si és dóna el cas.

Donats els elements d'anàlisi en que han anat apareixen els diferents partits polítics i el seu comportament dins els diferents períodes electorals ens centrarem en aquesta investigació com a cas seleccionat en el comportament coalicional del PSUC, IC, IC-Verds, EUiA.

La justificació principal és la presència continuada en els governs de coalició que han aflorat durant la investigació, el seu valor relatiu respecte dels governs de coalició, el seu condicionant de soci petit i la seva característica de participació majoritàriament en governs de caràcter sobredimensionats, on a més la presa de decisió respecte de la continuïtat en la participació en posteriors governs de coalició es repeteix d'una forma manifesta en detriment dels resultats electorals posteriors a la seva participació coalicional en les conteses electorals posteriors. Comportament singular que tindrem ocasió d'analitzar-lo detalladament en l'estudi de cas i el qual ens haurà de servir per a argumentar cadascun dels punts de les hipòtesis esmentades amb anterioritat.

Quadre nº 1. Valor Relatiu Govers Coalició 1979-2011

	1979		1983		1987		1991		1995		1999		2003		2007		2011	
TOTAL GENERAL	8260		8320		8222		8328		8426		8497		8690		8932		9132	
TOTAL PSUC/ICV	549	6,60%	264	3,17%	298	3,62%	264	3,17%	317	3,76%	178	2,09%	239	2,75%	261	2,92%	250	2,73%
REGIDORS A GOV.COALICIONS	414	75,40%	124	46,96%	113	37,91%	79	29,92%	90	28,39%	98	55,05%	142	59,41%	127	48,65%	79	31,60%
P.BARCELONA	339	81,88%	102	82,25%	95	84,07%	60	75,94%	84	93,33%	92	93,87%	120	84,50%	101	79,52%	75	94,93%
P.GIRONA	28	6,76%	10	8,06%	2	1,76%	5	6,32%	0	0,00%	2	2,04%	8	5,63%	12	9,44%	3	3,79%
P.LLEIDA	13	3,14%	1	0,80%	1	0,88%	3	3,79%	0	0,00%	1	1,02%	3	2,11%	4	3,15%	0	0%
P.TARRAGONA	34	8,21%	11	8,87%	15	13,27%	11	13,92%	6	6,67%	3	3,07%	11	7,76%	10	7,89%	1	1,28%

Font: Elaboració pròpia

Quant als municipis prendrem tots els municipis de més de 5000 habitants de Catalunya. La justificació del tall dels municipis ve amparada en el fet que una de les dimensions que determina la producció i la formació de governs és la peculiaritat *orgànic-funcional* de les entitats locals, la qual incentiva la formació de coalicions. En la normalització local de 1985 segons la *Llei Reguladora de les Bases del Règim Local* (LRBRL) s'institucionalitza un model *orgànic-funcional* de govern model parlamentari, però no una estructura binària (executiu i legislatiu). Aquestes peculiaritats marquen que als municipis de més de 5000 habitants sigui obligatòria la existència d'una Junta de Govern, integrada per l'alcalde i un terç del nombre legal de membres del Ple Municipal. Aquest aspecte marcarà una dinàmica a petita escala de l'evolució durant el mandat dels acords del govern de coalició i possibles discrepàncies abans d'arribar al Ple.

Analitzarem, però, els rendiments d'aquells governs de coalició postelectoral, partint d'una foto fixa iniciada al primer període 1979, els anomenat "*pactes de progrés*", per després fer les comparacions sobre les diferents evolucions dels resultats obtinguts de manera conjunta de la coalició, així com els efectes sobre els partits que els integren durant els períodes. Veurem així els efectes dels rendiments en les mateixes formacions polítiques per als mateixos períodes electorals.

Com assenyala Márquez, "*Los rendimientos políticos de un gobierno local de coalición quedarían contrastados en las elecciones locales siguientes, en definitiva en la rendición de cuentas (Przeworski, Stokes, Manin, 1999; Maravall, 2006). En la nueva elección los electores expresarían sus preferencias políticas, aunque a la postre son los partidos los que volverían a interpretar esas preferencias*". (Márquez,2007).

Atentent l'explicació sobre govern de coalició apuntada en l'objectiu principal de la recerca, cal dir que no s'han considerat governs de coalició els executius formats per la federació de partits Convergència i Unió (CiU), ni els integrants pels ecosocialistes de Iniciativa per Catalunya-Verds (ICV) que s'han pres ambdós com un sol partit.

Les dades d'investigació sobre la classificació dels diferents governs ens hauran de permetre analitzar les característiques principals del seu comportament i evolució en els diferents períodes tot tenint present les teories multidimensionals per a explicar els processos col·ligats, i que es troben sistematitzades en l'obra de Pridham (1986). El mateix enfocament és adoptat per Mellors i Breary (1986) en un estudi comparat de sis països europeus i més endavant per Mellors i Pijnenburg (1989) que compara les coalicions locals i subnacionals en nou països europeus.

Capítol 2: MARC TEÒRIC

El marc teòric pel qual s'analitzen les teories de les formacions de les coalicions polítiques té, depenen dels diferents autors, enfoc ben dispars. Trobem així les aportacions de Matas (2000), Robles (2000), Reniu (2001), De Winter, Andeweg i Dumont (2002), Marquez (2007), aquestes però, les podem dividir en dos grans blocs: les teories formals i les teories multidimensionals, (Reniu, 2001).

D'aquesta manera i com assenyala Márquez *"Para centrar el objeto de estudio de las coaliciones políticas locales es necesaria la clarificación conceptual y su concreción en las Instituciones que conforman el sistema político local. Se entiende por coalición política una asociación entre entidades políticas proyectada en el tiempo para la consecución de objetivos específicos mediante una acción conjunta"* (Márquez:2007).

2.1. Les teories formals de les coalicions polítiques

Neumann i Morgersten (1944) van escriure sobre la teoria de jocs i els seus efectes sobre les decisions econòmiques. Aquests autors van formular un teorema mínim que sota certes condicions variables fan possibles jocs alternatius entre diferents actors. Amb aquesta teoria es va començar a comprendre el paper de la interdependència estratègica en la conducta d'actors en àmbits diferents. Aquest nou mètode analític va trobar una forta aplicació en l'estudi del comportament polític. Va començar a desenvolupar-se el que avui dia coneixem amb el concepte de la teoria de les coalicions. A aquests primers treballs sobre les coalicions polítiques basades en la teoria de jocs se'ls coneix com els "models formals".

Aquests models interpreten el procés polític com un joc cooperatiu coalicional, on les recompenses són les "carteres ministerials", un premi fix que ha de ser repartit. Existeixen bàsicament tres enfocaments del comportament dels partits: El primer, fonamentat en les idees de Downs (1957) utilitzat sobretot en la teoria espacial del vot i conegut com "votingseeking", parla de partits maximitzadors de vots, partits i/o candidats que cerquen ser escollits i reescollits.

El segon i el tercer, vinculats essencialment a les teories de les coalicions, són el “office seeking”, cerca de la maximització ja no dels vots sinó del control de càrrecs o carteres polítiques i el “policy seeking” implementació de polítiques públiques.

D'entre les condicions formulades per Neumann i Morgersten que havia de complir aquest teorema mínim trobem la següent: “El joc ha de tenir una condició de “suma zero”, o sigui que tot allò que guanya un participant, o equip ho perd l'altre”. És de suposar que els guanys i pèrdues són perfectament mesurables. Aquest aspecte aplicat sobre el camp de les decisions polítiques pràctiques és de molt difícil constatació i diversos autors, Attali, Buchanan, Riker, Shubick o Tullock, van apuntar que és quasi impossible complir amb aquesta condició i d'altres que es plantejaren al mateix temps com que ha d'haver dos actors enfrontats i que el curs de l'acció ha de ser conegut per ambdues parts. Riker al 1962 ja va considerar que un jugador “racional” podria obtenir un premi si s'ajustava a certes regles, així Kaare i Strom considera també que en més d'una ocasió, un partit s'estima més mantenir-se a l'oposició i no ser part d'una coalició de govern si aquest fet debilita el seu capital polític i la futura possibilitat de ser part del govern amb una posició més forta.

Downs (1957) va establir el concepte de l'anomenat “principi del tamany de la coalició”. Per a Downs en tota elecció un partit hauria de proposar-se arribar a un nombre de vots necessaris per guanyar d'acord a les regles del joc, però no hauria d'anar més enllà, ja que si es deixa els perdedors en una posició de feblesa i reducció de seu pes polític i significació, el joc tendeix a acabar-se. Segons Riker (1962), si una coalició excedeix les necessitats de triomf es produirà més tard una ruptura. Encara que per a Axelrod (1970) i Attali (1972) apunten que a vegades s'ha de construir una coalició més nombrosa del que és necessari per tal de poder portar junts a adversaris la distància ideològica de la qual sigui massa elevada. Els elements extrems proveeixen connectivitat assegurant la participació dels moviments extrems de la coalició.

El punt central de la discussió dins d'aquest marc de les teories formals és determinar quin és el grau en que una coalició arriba al seu punt òptim.

En general, els acords de coalició són més fàcils de negociar a nivell de les cúpules dirigents de les organitzacions. Per a Riker (1962), els partits adopten posicions ambigües, donat el seu caràcter “atrapa-tot”, havent de juntar interessos contraposats.

Aquesta conducta pot ser no percebuda pels votants amb d'altres interessos que no s'expressen, a l'inrevés, si un partit té una conducta menys racional, si es defineix clarament per una postura ideològica, el partit fa més clara la seva conducta per al grup d'electors que la considera racional, però que també pot ser rebutjada per d'altres. A part del principi del tamany mínim s'ha d'atendre el desequilibri donat que una coalició guanyadora augmenta el seu poder i recursos i per aquest motiu el seu nombre tendeix a tornar al tamany “mínim” necessari, aquell que fa més rentable gaudir dels beneficis pel fet d'haver de compartir amb menys i per aquest motiu tendeix a expulsar tots aquells que puguin ser considerats com a innecessaris.

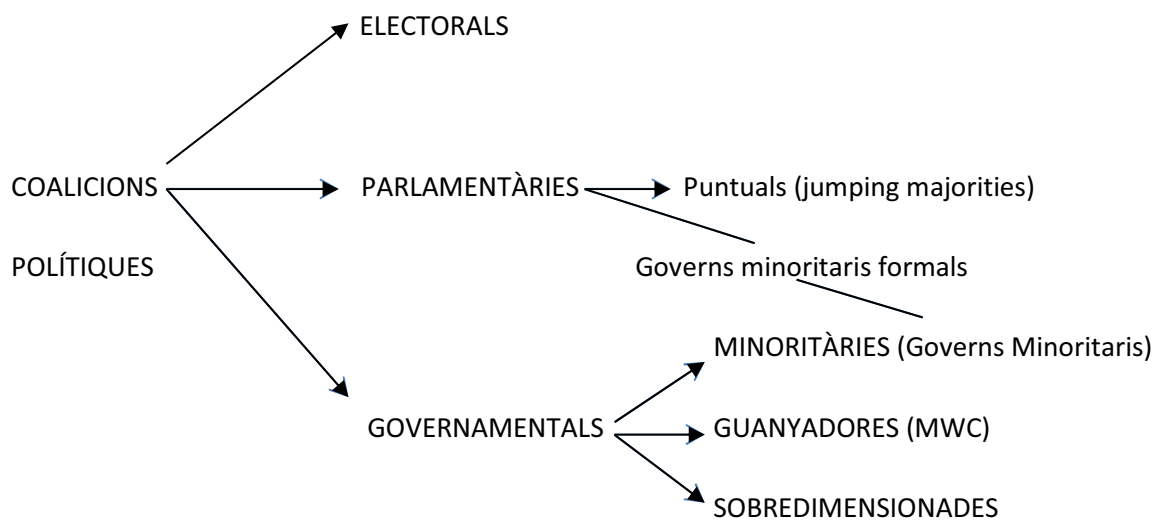
És en el concepte “minimal winning coalition” (MWC), el qual es refereix a una coalició en la que si un membre surt, la coalició perd el seu estatus de guanyadora on es dona la pèrdua del control de la majoria absoluta. (Bäck, 2001).

Així les teories formals de coalicions polítiques parteixen en centrar-se en les qüestions següents: “ a) *Los participantes en el juego o proceso coalicional son partidos políticos considerados como actores unitarios, cada uno de los cuales puede ser tratado como una entidad negociadora simple; b) Los gobiernos de coalición debe contar con un respaldo parlamentario mayoritario; c) Todas las combinaciones de partidos políticos que sean coaliciones vencedores representan soluciones reales, esto es, posibles gobiernos de coalición; d) Los objetivos que orientan la conducta de los partidos políticos pueden ser de dos tipos: (i) obtener como recompensa el formar parte del gobierno, expresándose dicha motivación en la obtención de cargos gubernamentales; o (ii) su deseo es influenciar desde dentro del gobierno, las políticas públicas que se derivaran de la acción gubernamental, de forma que sean lo más cercanas posibles a sus políticas preferidas*” (Reniu, 2001: 26-27).

Nogensmenys aquest enfocament de les teories formals no tenen en compte altres variables que sí troben explicació en les teories multidimensionals, per exemple el factor de l'aritmètica. Així, “ *Una coalición vencedora mínima podría ser creíble, por ejemplo, porque las combinaciones de partidos suman aritméticamente una mayoría, pero no lo será si la distancia ideológica o su posición ante el sistema político impiden políticamente concertar una coalición*” (Márquez,2003 Vol. 40, Num 2:159).

D'entre les diferents modalitats de coalicions polítiques, és a dir: electorals, governamentals i parlamentàries, en la present investigació ens centrem en les de tipologia governamental, és a dir en aquells governs municipals en els quals hi ha membres de diferents partits polític representats al Ple Municipal i són titulars de diferents responsabilitats en l'acció de govern. Tot depenent del suport que aquesta coalició tigi dins el Ple la podrem qualificar de coalició vencedora mínima, minoritària o sobredimensionada.

Gràfic 1. Tipus de coalicions polítiques

Font: Elaboració extreta de Reniu, 2001 "Las Teorias de la Coaliciones Políticas Revisadas"

2.2. Les teories multidimensionals per a l'estudi dels governs al món local

Les teories formals no tenen en compte altres variables que afecten els processos de formació de coalicions que sí són explicades des d'els enfocaments de les teories multidimensionals. Efectivament, *“si bien los resultados electorales establecen posibilidades aritméticas en el juego de las opciones coalicionales que las teorías formales tratan de processar y predecir su resolución, las teorías multidimensionales parten de las consideraciones respecto de la credibilidad de dichas alternativas coalicionales”* (Reniu, 2001: 55). En aquest sentit també *“Las teorías multidimensionales parten de una pluralidad de variables que interactúan en los procesos de formación de coaliciones más allá de las limitaciones que imponen los enfoques formales”* (Laver, 1986).

Hem de tenir en compte també que els enfocaments multidimensionals comporten una visió dinàmica dels processos coalicionals davant el caràcter estàtic de les formals, com assenyalen Matas (2000 :12-16), i Reniu (2001: 55).

Les dades d'investigació sobre la classificació dels diferents governs ens hauran de permetre analitzar les característiques principals del seu comportament i evolució en els diferents períodes. Tot tenint present les teories multidimensionals per a explicar els processos coalicionals, que es troben sistematitzades en l'obra de Pridham (1986)⁸. Aquestes són: històrica, institucional, motivacional, horitzontal/vertical, interna, sociopolítica, i externa o ambiental. El mateix enfocament és adoptat per Mellors i Breary (1986)⁹ en un estudi comparat de sis països europeus i més

⁸ “In this survey, it has been possible to apply only selected aspects of the multidimensional model to the study of local coalitional behaviour, but this should not be taken to imply that other features of the model are irrelevant to the processes of local coalition formation and maintenance. It is clearly the case, for example that local media, local bureaucrats, interest groups and the electorate- all faces of the environmental dimension- will influence the attitudes and behaviour of local politicians towards coalitions. The purpose of the multidimensional approach is to highlight the superficiality of traditional, single dimensional approaches to coalitions. The dimensions discussed here,-institutional, motivational, vertical/party-internal- have been selected for a number of reasons. They demonstrate, for example, the inadequacy of the notion, prominent in traditional theory, that political coalitions are determined on the basis of single-minded rationality.” (Pridham, 1986: 293).

⁹ “In contrast, sub-national coalitions have attracted far less public and academic attention, but are equally important for understanding the nature of coalitional behaviour. Moreover, the study of local coalitions means that we have emphasise intra-party relationships among the factors which may influence coalitional behaviour, and therefore no longer automatically view the party as a unitary actor, intra-party conflict is frequently as fierce as inter-party rivalry” (Mellors & Brearey, 1986: 278).

endavant per Mellors i Pijnenburg (1989) que compara les coalicions locals i subnacionals en nou països europeus.

Així des d'una perspectiva multinivell s'han de tenir en compte les dimensions claus per a comprendre'ls *“Es a partir de la obra compilada por Geoffrey Pridham, cuando los análisis multidimensionales se sistematizan y pasan a aplicarse al estudio de diferentes sistemas políticos europeos. El marco teórico a partir del que van a desarrollarse las teorías multidimensionales se define por la toma en consideración de siete dimensiones clave para la comprensión del fenómeno coalicional”* (Reniu, 2002: 33).

a) *La dimensió històrica*: Aquesta dimensió dins els processos coalicionals, analitza diversos aspectes; l'acumulació d'experiència dels partits, negociacions, i incidències que es puguin produir entre ells. De fet i, com hem vist en l'apartat de metodologia, fent referència als conceptes de familiaritat i inèrcia, aquests, conjuntament amb d'altres ens ajuden a entendre el comportament en la negociació de la formació de coalicions des de la perspectiva històrica¹⁰.

No podem extreure una conclusió clara del fet de l'experiència que els partits tenien acumulada a les hores ja que el 1979 no hi havia aquest tipus de relació prèvia. Però sí que ens donarà una explicació de la possible incidència en el comportament dels partits a partir de la seqüència de tots els anys electorals i la configuració posterior dels governs de coalició fins arribar al 2011. De fet la durada de la primera coalició de govern no va acabar el mandat sinó que va finalitzar passats els primers dos anys. Aquest risc d'acabament anticipat d'una coalició el trobem tanmateix en l'explicació que ens ofereix Paul Mitchell (1995) en el desenvolupament del seu concepte de *“ciclo vital”*.

Així les divergències i lluites definitòries de la ideologia d'un dels partits integrants de la coalició (PSUC), finalment van acabar amb la seva participació en dos corrents, provocant la sortida del govern i la dissolució com a partit unitari. Tal i com diu Colomer i Martinez, *“debe considerarse desde esta dimensión de análisis que el*

¹⁰ “In our view, the formation of a governing coalition should be viewed as part of a historical sequence of events in which past experiences plays an important role” (Franklin & Mackie, 1983)

mantenimiento de una coalición es una decisión permanente, que debe reconsiderarse a cada momento en que aparezcan nuevos acontecimientos o tensiones” (Lupia i Strom, 1995; Narud i Valen, 1998).

Des de les primeres eleccions municipals és on les governs locals acumularan més pràctica de les coalicions de govern, com hem vist fruit del “*Acuerdo marco PSOE-PCE*” en materia de política municipal, signat pels dos partits en Madrid el 18 d'abril de 1979. Aquell acord inicial entre socialistes i comunistes, va donar molt bon resultats a ambdós partits a nivell local, “*As was to be expected, the pact between the Socialist party and the Communist party in 1979 produced a very high number of oversized coalitions: 22 out of 70 cases, around 30% of all formed winning coalitions based on a sample of local governments*” (Colomer i Martinez, 1995 : 59).

En alguns dels casos estudiats en aquesta investigació hem pogut comprovar canvis coalicionals de caràcter ideològic. ¿Perquè succeeixen acords amb una força política ideològicament fora de l'àmbit del partit principal? Ens trobem en una situació, en aquells anys, de força convulsió política alhora que hi havia també un fort sentiment de trobar consens, doncs se sortia d'una dictadura i es tractava de la configuració dels primers ajuntaments democràtics des de la mort del dictador. No es va poder donar continuïtat a la coalició amb els partits escindits del tronc comú del PSUC. Dels dos corrents, l'anomenat eurocomunisme, és el que es va configurar com a possibilitat de pacte però resultà del tot impossible ja que les dimissions i l'esgotament dels substituïts a la llista electoral, provocà una forta inestabilitat que ni era propícia per encetar un nou període ni tampoc desitjable. Així es com es va arribar al pacte de coalició amb la següent força política més votada. Aquí passariem d'un govern sobredimensionat a un de majoria, ja que el grau de recolzament va ser d'un 52%. Podem estar d'acord amb la descripció que sobre aquesta dimensió històrica fa en Reniu “ *La asunción principal de esta dimensión histórica es que los partidos acumulan experiencia en el transcurso de una relación coalicional con otros partidos pero también en relaciones previas con los mismos actores. El elemento novedoso es la consideración de la relación coalicional como proceso continuo sujeto en su desarrollo a comportamientos influenciados por anteriores experiencias*” (Reniu, 2002 : 33).

b) *La dimensió institucional*: Les eleccions d'àmbit municipal a Catalunya es regeixen per la Llei Orgànica 5/1985, de 19 de juny del Règim Electoral General (LOREG) i les seves modificacions posteriors. Aquesta llei dissenya unes corporacions locals de caire parlamentari (recordem en els municipis de més de 250 habitants¹¹, actors del nostre estudi) on els electors escullen llistes tancades i bloquejades de les que surten els regidors, els quals, entre tots els membres electes del Ple, han d'escollir l'Alcalde/ssa. Hem de tenir en compte que les eleccions municipals tenen un clar to presidencialista on els caps de llista són els alcaldables i els partits dissenyen la competició electoral en aquests termes.¹²

Pel que fa a la formació de l'executiu i el repartiment de competències entre els diferents òrgans de la corporació, el que donarà més o menys joc en el procés de negociació de la formació d'una coalició de govern serà el sistema d'organització municipal, regulat a nivell català per una llei de bases de l'Estat i una llei pròpia de la Comunitat Autònoma: la Llei 7/1985 de 2 d'abril, reguladora de les Bases de Règim Local (LRBRL) i posteriors modificacions, i per la Llei 8/1987 Municipal i de Règim Local de Catalunya (LMRLC), i les seves modificacions posteriors.

En elles es delimiten les competències del Ple i de l'Alcalde, i la manera de delegació de funcions. També es delimita la composició de la Junta de Govern Local (obligatòria en els municipis de més de 5000 habitants i opcionals en els de menys) la qual és un òrgan col·legiat amb un màxim d'un terç dels regidors del Ple, amb la funció d'assessorament a l'Alcalde i les competències que aquest o el Ple li vulguin delegar. Tanmateix es crea la figura del Tinent d'Alcalde, el qual substituirà l'Alcalde quan aquest no hi sigui disponible. A més a més les possibles delegacions es fan també ampliables a qualsevol regidor del Ple, i l'abast d'aquesta competència pot ser de diferent abastabilitat¹³.

¹¹ En els municipis de 100 a 250 habitants l'elecció es produeix mitjançant llistes obertes, i als municipis de menys de 100 habitants tenen règim de consell obert, i els alcaldes són escollits de forma directa.

¹² Aquest fet queda afavorit donat que l'article 196.c LOREG diu que si cap Alcalde no pot ser escollit per majoria absoluta entre els regidors serà proclamat Alcalde el cap de la llista més votada al municipi.

¹³ Des de delegacions de direcció política fins a la presa de decisions amb efectes a tercers.

Així ens trobem que *“Las estrategias de negociación coalicional para la formación del entorno ejecutivo local se centran en dos secuencias: la elección del Alcalde por el Pleno y el libre nombramiento, en su caso, por parte del Alcalde de los órganos que integran el equipo de gobierno”*(Márquez, 2003:162).

Hem de tenir en compte també en aquest marc institucional el fet que existeix la possibilitat de presentar una moció de censura per part de la majoria absoluta dels membres de la Corporació, la qual ha de proposar un candidat a Alcalde (article 197.1.LOREG) que haurà de ser acceptat per majoria absoluta del Ple. Aquesta possibilitat queda restringida però per l'article 197.2 LOREG en el sentit que cap regidor podrà firmar més d'una moció de censura durant el mandat.

Com podem veure el marc institucional influeix molt en aquesta dimensió i, també en el comportament de les decisions dels diferents partits. Els incentius institucionals principals són el mateix procediment d'elecció d'Alcalde i els sistemes de control (moció de censura i qüestió de confiança), no hi ha possibilitat de dissolució anticipada, segons la legislació vigent. No es formaran coalicions en el buit institucional sinó que les regles del joc importen. En aquest sentit són de capital importància els acords coalicionals que es converteixen en elements clau per a l'anàlisi. El text de l'acord de les primeres eleccions municipals el feia explícit en els següents termes, *“ both parties committed themselves to supporting the first of the most voted among the two parties to the mayorship, which in many cases was not the most voted party in the local council, and to distribute offices according to the proportion of aldermen from each party”* (Colomer i Martínez, 1995: 58). Per tal d'estar segurs que aquesta norma es respectaria hi havia la garantia que *“every alderman will show his ballot to a comrade of the other party before voting”* (Diario 16, 1984: 588).

De fet un dels elements centrals d'aquesta dimensió és *“para la comprensión del funcionamiento de las coaliciones y en especial de los gobiernos de coalición, los acuerdos suscritos por los partidos antes de integrarse en la coalición. Estos acuerdos se configuran como el principal mecanismo institucional dirigido a asegurar la existencia de la coalición mediante la imposición de niveles de disciplina*

coalicional en las votaciones a realizar, así como en otras actividades parlamentarias” (Reniu, 2002 :35).

Trobem exemples d'acords en múltiples casos. Un exemple de pacte de govern escrit sorgeix en el mandat de les eleccions de 2007 en el municipi de Terrassa on hi ha un acord que marca les regles generals programàtiques entre els diferents partits que formaran el govern. Així es poden observar com a línies principals temes socioeconòmics, fet que concorda amb les explicacions d'aquest fet donades per Timmermans en el seu article. (Timmermans, 2006: 267).

Aquest acord no solament marca les principals línies ideològiques sinó que servirà també per a *“dotar de información a los socios coalicionales, facilitar la comunicación entre ellos y contener el conflicto o facilitar su resolución”* (Strom i Muller, 1998: 5)

Observem en l'acord que no hi ha un detall molt exhaustiu de desenvolupament de propostes concretes i específiques. Queda molt obert en grans línies ideològiques fruit d'un procés continu on incorpora reflexions i herències anteriors. Tampoc fa menció els possibles “constraints”, i no es veuen en l'escrit del pacte els detalls dels “no acords”.

Si prenem en consideració com a exemple d'aquesta dimensió també l'acord pel mateix municipi de l'any 2003, tot i que el document és menys exhaustiu que l'elaborat per l'acord del 2007, sí que fa constatar les anomenades “divergències” dels punts principals entre els tres partits que formaran el govern. Així trobem en el seu article 2.1.4 *“ constatar les divergències entre PSC (Partit Socialistes de Catalunya i ICV (Iniciativa per Catalunya Verds), ERC (Esquerra Republicana de Catalunya) en relació al IV cinturó i els dubtes que planteja el nou vial de llevant, així com l'ampliació del polígon industrial dels Bellots. Malgrat les divergències fer constar: 1. La voluntat que la redacció dels projectes corresponents s'adeqüin als criteris definits pel Pla i a la voluntat d'integració en la relació entre la ciutat i el parc natural l'un i al parc territorial de la Gripià i la Betzuca, els altres. 2. L'acord de millorar la connexió de la ciutat amb el Baix Llobregat i 3. L'acord de millorar la circumval·lació al nord de la ciutat i la connectivitat nord-sud a la part de Llevant.*

Podem destacar tanmateix que en l'acord de govern de 2003, es va constituir una Comissió de Seguiment com a organisme d'interpretació i discussió del mateix acord. Aquest és un fet important ja que durant el govern de coalició del mandat 2003, es van produir moments de desacord en determinats casos concrets que van fer friccionar els partits governants. Aquests casos van ser principalment entorn al model d'infraestructures i d'equipaments. La seva solució es va anant obtenint al llarg del mandat amb el model de deixar l'opció de solució oberta. *"Agreements to disagree are not the first option for parties facing policy conflict. There are two strategies in government formation in situations of mistrust, uncertainty and policy conflict. One is to make commitments as detailed as possible (no és aquest el nostre cas, al menys en el detall de l'acord no s'observa) and the other strategy is to forego clear commitments and keep policy options open"* (Timmermans, 2006: 268).

c) *La dimensió motivacional*: La motivació principal d'aquesta dimensió és la d'obtenir beneficis (payoffs), sobretot a nivell de càrrecs obtinguts i aplicació de programes polítics (policy-pursuing). ¿Quins són els objectius que persegueixen realment els diferents partits polítics? Així *"la introducción de un amplio abanico de objetivos partidistas implica la toma en consideración de las relaciones que se establecen entre los distintos ámbitos o arenas de actuación de los partidos"* (Reniu, 2002: 36). Diverses variables d'anàlisi entren en joc al respecte. Hi trobem el tema dels costos que s'hauran d'assumir, la diversitat emocional, vegeu en aquest sentit Adrian i Press (1968) i els seus vuit tipus diferents de costos, l'avaluació dels seus efectes, així com els objectius que persegueixen els diferents partits per tal de poder fer compatibles les seves idees. *"Torbjörn Bergman elabora un esquema en el que cada decisión tomada por un partido en el proceso coalicional responde al resultado de la evaluación de los efectos que la misma implica para la consecución de sus múltiples objetivos (carteras, políticas, votos y cohesión) en las múltiples arenas."* (Reniu, 2002: 37).

Com apunta Márquez en el seu article *"La práctica de las coaliciones locales en España se ha caracterizado, en gran medida, por la inclusión de partidos conectados ideológicamente en la escala izquierda-derecha, ya sean de ámbito estatal (PAE) o no estatal (PANE), nacionalistes, regionalistes e independientes. En resumen, esta práctica no depende solo de los resultados que se registran en cada elección, sino*

que hay que situarla también en el contexto político en el que se producen las elecciones locales y en las estrategias de oportunidad política” (Márquez, 2003: 163).

És important tenir en compte, també en aquesta dimensió, la clivella ideològica (eix ideològic unidimensional) en l'estudi de formació de governs de coalició, més necessàriament donada la configuració politicoterritorial marcadament descentralitzada del nostre cas, *“Així, la formalització de coalicions polítiques guanyadores connectades es pressuposa com a requisit indispensable no només per a la seva formació sinó també per a la desactivació de l'oposició, situada a ambdós extrems de la coalició (Axelrod 1970). (Magre i Reniu, 2006:38).* En el nostre cas influirà també l'eix territorial¹⁴, tot i que *“ hi ha un predomini majoritari del criteri ideològic com a nexa d'unió entre els socis, mentre que la dimensió nacional apareix únicament com a complementària” (Magre i Reniu, 2006:40).*

La concretització sobre l'oportunitat política la trobem en el repartiment de carteres (payoffs) associada a la importància que prenen tant per la seva gestió com pel volum pressupostari que aquestes poden tenir. Així en tots els casos que aquí s'analitzen, podem observar que el partit majoritari compta amb el major nombre de carteres i de les considerades de més “importància” al menys pel que fa a l'assignació de pressupost: Serveis Generals (Economia, Hisenda i Recursos Humans), Planificació del Territori (Urbanisme, Habitatge), Participació i Relacions Ciutadanes, mentre que els altres socis de govern i pel que fa al partit que analitzem en aquesta investigació trobarem carteres que es consideren de menor ordre, no pel contingut de les accions podríem considerar, sinó per la distribució que comporta la seva assignació pressupostària. Encara que en molts casos dels governs de coalició, aquests partits amb representació inferior aconsegueixen un volum més que considerable de gestió quant a les àrees més ideològiques, i sobretot si es té en consideració la seva representació numèrica d'acord als resultats electorals.

¹⁴ Eix territorial/nacional com a segona clivella que justifiqui la presa de decisió en la formació de governs de coalició a més de la clivella ideològica.

Aquestes distribucions segueixen el model que trobem en el repartiment intracoalicional del poder provinent dels estudis sobre aquest fet a nivell supramunicipal “ *Una de las concreciones más evidentes que se hallan de dichas relaciones intracoalicionales es el resultado de las negociaciones que realizan las fuerzas políticas que deciden gobernar en coalición para la distribución de los ministerios o consejerías. La tendencia indica que el partido líder de la coalición obtiene la dirección no sólo de más departamentos sino también los más importantes mientras que, en caso de equilibrio, el objetivo será intentar realizar una distribución equitativa*” (Matas i Reniu, 2003:100).

S’ha criticat dins d’aquesta dimensió el fenomen que produeix sobre el creixement de l’estructura de l’administració, sobretot de l’staff directiu, atribuint-la més a la lògica coalicional que no pas a causa de racionalitat administrativa.

Quant al factor ideologia en l’àmbit local que ens ocupa passa molt sovint a un lloc menys rellevant donada la influència del factor personalista de la figura de l’Alcalde, “*Sin embargo, las estrategias partidistas o los factores personales determinan la concertación de coaliciones, más allá de la conexión o proximidad ideológica*” (Márquez, 2007:97).

d) *La dimensió horitzontal/vertical*: Traslladar aquesta dimensió al nostre cas és realment difícil ja que els seus “outputs” ens vindran determinats per la mateixa organització del partit a nivell intern i les relacions que se estableixen tant en el seu sí com entre els diferents partits que formen la coalició. Ja hem vist anteriorment la importància, sobretot en el cas català, del clivage de l’eix territorial context en el que predomina la nacionalització/regionalització de la política local, “*En cierto modo se promueve el efecto arrastre o de contagio (coattails voting) del gobierno central sobre el local como sucede en algunos países presidencialistas respecto a las elecciones de distinto nivel de gobierno*” (Márquez, 2007:102). Tenim exemples en el nostre cas que els pactes coalicionals poden haver estat precedits per aquells que s’han donat en la configuració dels governs de coalició a nivell autonòmic. Cal fer notar, però, que aquestes relacions horitzontals (interpartidistes) com les verticals (intrapartidistes) les hem de veure com assenyala Jordi Matas com més de les elits que no pas entre les mateixes organitzacions. (Matas, 1999: 8).

S'ha de subratllar la importància del paper del líder, concretament la figura de l'Alcalde on com hem vist pren importància cabdal en el cas dels acords en l'àmbit local, i també dels comandaments intermedis respecte de la salvaguarda de la cohesió interna de la coalició. Aquests amb la composició de l'anomenat "sottogoverno".

Les relacions horitzontals estan dirigides i copçades per les ideologies dels partits i per la conjuntura política del moment i aquest cas segueix la pràctica que es produeix en la majoria de governs de coalició a nivell de la resta de l'Estat des de 1979 on predomina la nacionalització/estatalització. Podem trobar doncs, que l'aparició de nous temes que puguin pujar a l'agenda poden provocar conflictes interns entre els partits tot depenen de com siguin tractats segons les diferents ideologies. En la coalició dels mandats que analitzem tot i tenir ideologies properes trobem exemples de divergències que com a solució s'ha optat finalment per postergar les decisions que s'haurien d'haver pres per tal de no provocar friccions que afectin la coalició.

Quant a les relacions verticals és un àmbit que es veu circumscrit a allò que succeeix dins dels partits. Els governs de coalició dels darrers dos mandats, 2003 i 2007 per la informació obtinguda han estat força recolzats per les diferents bases militants i socials sense oposició forta per les línies fixades per la direcció amb acords previs dels pactes.

Sembla evident l'efecte esmentat anteriorment sobre els (*coattails voting*) sobre la influència de la tipologia de coalicions a nivell subnacional. Govern de coalició de la Generalitat, integrat pels mateixos partits polítics, PSC, ICV, ERC.

e) *La dimensió interna dels partits*: Aquesta dimensió intrapartidista que té en compte l'organització dels diferents partits polítics que integren la coalició a nivell local, és de difícil anàlisi, ja que el control del partit per part de les seves elits, fa que l'estudi de l'estructura organitzativa i sobretot dels seus nivells de centralització i institucionalització, que de ben segur fora un estudi molt interessant, sigui complicat.

En el nostre cas, la complexitat es referma per la situació que a través del temps ha passat el partit polític principal de l'estudi que veurem en apartats posteriors. Tanmateix la seva estructura organitzativa canviant quant a òrgans decisoris en la pressa de decisió, l'evolució dels seus estatuts interns i les seves relacions amb els partits anomenats PAE *“para el análisis de las relaciones IU-ICV debemos remontarnos a las relaciones entre otro PAE y un PANE: el Partido Comunista de España PCE y el PSUC. Estas se iniciaron en 1936 cuando el PCE dejó de contar con Cataluña con una federación regional para pasar a tener a un partido hermano nacido de la fusión de los partidos socialistas y comunistas catalanes. Bajo la clandestinidad el PSUC quedó sucursalizado por el PCE...En Cataluña, el PSUC impulsó igualmente en 1987 un nuevo proyecto político, ICV (Rius,2005). A mediados de los años novena surgieron graves discrepancias entre la estrategia política de IU y de ICV que condujeron a la ruptura de relaciones en 1997. En ese momento, los partidarios de mantener al PSUC se escindieron de ICV y, junto a otros partidos fundaron Esquerra Unida i Alternativa (EUiA) como nuevo partido hermano de IU en Cataluña”* (Verge i Barberà, 2009:7), sense oblidar els factors dels quals hem parlat sobre el marcat grau de personalització de l'àmbit local (raons de caràcter psicològic i personal de la comunitat local) en front d'una estratègia centralitzada marcada per la direcció del partit corresponent.

Remarcar, si més no, d'aquest apartat el que ens diu Reniu sobre l'opinió de Maor *“A pesar de la escasa atención prestada al estudio de esta dimensión, la aproximación de Maor intenta vincular el grado de centralización/descentralización de la organización intrapartidista con su capacidad para solucionar sus problemas internos en situaciones de negociación interpartidista, en especial durante el proceso de formación de coaliciones. Así, no sólo se llega a la conclusión de que la fuerza negociadora de un partido, en situaciones de conflicto interno, se encuentra en el carácter descentralizado de su organización, sino que ello implica asimismo una mayor capacidad para perdurar en el tiempo y, por tanto obtener una mayor durabilidad (Maor, 1995:86-87), (Reniu, 2002: 40).*

f) *La dimensió socio-política*: La percepció de la ciutadania, les seves preferències electorals, les mateixes relacions entre els partits i les seves bases socials, a més dels possibles canvis de demandes característiques principals d'aquesta dimensió, han estat marcats, en aquest nivell local, per la mateixa idiosincràsia que s'ha pogut observar a nivell subnacional. En les eleccions i posterior configuració dels governs de coalició s'ha reproduït el model de preferències sorgit també en l'àmbit subnacional, extensió de l'anomenada segons Capo "Cultura Coalicional"¹⁵ (Capo, 2000 :244). També per a Reniu; la cultura política, les preferències de l'electorat i les seves relacions entre els partits i les seves bases socials són els conceptes que ho configuraran. (Reniu, 2000 :69).

Aíxi a nivell local i com assenyala Márquez, *"Las primeras elecciones locales de 1979 abrieron en España el camino a la práctica de las coaliciones políticas en el conjunto de las Instituciones del sistema político local y al inicio de una "cultura política coalicional" no solo en términos de opinión pública sobre preferencias o rechazos de equipo de gobierno local sino también como procedimiento para llegar a acuerdos o pactos por parte de las élites políticas entre partidos cercanos o incluso distantes ideológicamente"* (Márquez, 2003:165).

No podem senyalar doncs cap línia que impliqui un comportament que segueixi una pauta determinada, sinó que tot dependrà del moment i les percepcions de l'electorat. Aquest electorat podrà demanar responsabilitats als seus governants també a nivell local però al final sembla que el model de repartiment i cost que els diferents partits hagin d'assumir, seguirà una variable comuna en d'altres àmbits territorials, com assenyala Joan Font (1999) en "El Pez grande se come al chico", al menys en el nostre cas.

¹⁵ Per a Capo (2000:244) la "cultura coalicional" es refereix a les representacions, opinions i preferències de l'electorat sobre la formació de governs monocolors majoritaris, minoritaris o coalicionals: la seva concepció del pacte com a procediment polític i la seva imatge de les relacions executiu-legislatiu.

g) *La dimensió externa o ambiental*: L'impacte que factors externs tinguin sobre la dinàmica del govern de coalició, és determinat sobretot per la importància que adquireixin les crítiques en diversos temes de l'agenda pública i el seu grau de penetració en els diferents partits. Aquestes arriben des dels mitjans de comunicació, purament locals, grups de pressió, i el treball de l'oposició. A vegades també es donen punts de desacord, provocant friccions en el tractament de diferents temes, provinents de l'acció de governs externs, principalment accions de govern subnacional. Les declaracions de membres del govern central sobre algun punt d'actualitat política del moment, pot també tenir el seu reflex en la premsa local empenyent el govern local a fer contradecaracions i/o articles d'opinió que clarifiquin un possible malentès.

Encara que a nivell local aquesta dimensió, no tingui la transcendència que en d'altres nivell de govern, la seva afectació en el govern de coalició és clara, tot i que sigui a petita escala i la incidència de la seva casuística no provoqui la caiguda del govern de coalició. D'interès en aquesta dimensió són els "events approach" aconteixements desestabilitzants com ens apunta Reniu " *intentan así explicar la estabilidad de los gobiernos a partir de la existencia de una serie de acontecimientos que se asume que existen en el medio ambiente de un gobierno y que son experimentados por los actores como demandas a las que ellos deben responder. Dichos acontecimientos pueden revestir diversas formas y variadas, tales como escándalos políticos, crisis internacionales o situaciones, etc*" Reniu (2002). Encara que a nivell local no tinguin massa incidència.

2.3 Tipologia dels acords coalicionals

En la formació de governs de coalició hi ha un element d'anàlisi important que és la determinació de la seva durada, i aquesta darrera marcarà també la seva estabilitat. Els diversos autors apunten doncs en la definició de governs estables a aquells que esgoten la seva legislatura i els inestables a aquells que no arriben a acabar el seu mandat (Strom, Browne, Frendreis, Glieber, 1988; Laver & Shaple, 1996; Maor, 1998; Mershon, 2002; Strom, Müller, Bergman, 2008; Saafeld, 2008). Hi ha però altres interpretacions que aporten més elements d'anàlisi a l'hora d'estudiar l'estabilitat dels governs, així “ *el nivell de cohesió del propi Govern, les causes últimes que en provoquen la seva fi, la tranquil·litat de la seva acció de govern, la seva acceptació social o el volum i contingut de la seva activitat normativa o les accions polítiques empreses haurien de ser tingudes en compte a l'hora de valorar l'estabilitat o inestabilitat reals dels governs*” Matas, 2000: 110).

S'ha apuntat de manera molt continuada en ciència política que els governs de coalició són governs inestables, i cal tenir en compte que el tipus de majoria que dóna suport als executius és un element important que tracta de valorar la durada dels governs. Dodd, ja assegurava que “*quan la coalició respon a la tipologia de coalició mínima guanyadora, aquesta tindrà moltes més probabilitats de ser una coalició estable, i quan més s'allunyi d'aquest estatus, ja sigui amb governs minoritaris o bé sobredimensionats, més fàcil serà que no tingui una durada elevada*” (Dodd, 1976:208).

Hi ha també d'altres aproximacions com les de Saafeld en les que es posa de manifest que els raonaments anteriorment exposats no cobreixen totes les possibilitats d'interpretació existents i que s'ha de tenir en compte, també quan es dóna el fet de no continuïtat dels governs, els anomenats *critical o terminal events*, és a dir aquells imprevistos aleatoris (escàndols, crisis, política) que poden fer caure un govern. (Saafeld, 2008 :333). Warwick, fins i tot introdueix un altre concepte com és el *hazard rate* en el qual explica que la taxa de risc d'acabar d'un Govern no és constant al llarg de la seva vida, sinó que aquesta augmenta de cara a la part final de la legislatura. (Warwick, 1994).

Altres autors conclouen que davant d'un esclat de conflicte, la supervivència de la coalició de govern, dependrà de la distribució de poder al si dels partits, és el cas de Maor, o bé en funció del seu grau d'institucionalització¹⁶, com és el cas de Panebianco. En el cas del primer apunta que quan més descentralitzat estigui el poder més grau de supervivència (Maor, 1998:148); i en el cas del segon, dependrà si el grau d'institucionalització és més o menys gran. Quan més gran sigui més capacitat de superar els esdeveniments contraris. (Panebianco, 1990: 415).

Dins l'entorn de negociació per a formar governs de coalició, hi entren també les expectatives dels mateixos partits pel que fa a l'assumpció de riscos, costos i/o beneficis que s'esperen depenen del solapament i/o llunyania de les polítiques públiques que cada partit tingui al programari de desenvolupament durant el mandat a desenvolupar. Per tant i per a Jové *“ la decisió d'entrar a formar part d'un Govern de coalició dependrà de les expectatives de costos i beneficis que cada partit tingui de formar-ne part en termes de polítiques, poder governamental i vots.Aquestes expectatives, però, no acostumen a ser constants al llarg de la vida de la coalició i quan els costos superen els beneficis derivats de la participació en el Govern, quan els riscos assumits pels partits en mantenir el Govern són massa elevats, pot aparèixer la inestabilitat i els incentius a trencar el Govern poden arribar a ser més grans als de mantenir-s'hi conduint la coalició a la seva finalització”* (Jové, 2010:23).

Abans, però, d'arribar a un acord de govern s'ha de dur a terme les negociacions on es conformaran ells mateixos. En aquest sentit i com a alternatives diferents als raonaments exposats fins ara sobre l'estabilitat que tindran, es manifesten d'altres que Jové defineix com aquells que *“...es basen, d'una banda, en l'anàlisi de l'estructura del propi entorn de negociació on es conformen els governs i, de l'altra, en els atributs interns dels propis partits que participen d'aquests governs. Les primeres tenen en compte factors com l'existència d'acords de governs, la disciplina legislativa dels membres del Govern i el seus grups parlamentaris o l'acord en polítiques públiques determinades. Les segones pretenen superar la tradicional assumpció dels partits polítics com a una caixa negra on el que passa dins s'escapa*

¹⁶ Per grau d'institucionalització dels partits Panebianco entén la forma en què l'organització s'ha consolidat partint del seu model originari. La institucionalització és el procés mitjançant el qual l'organització incorpora els valors i les fites dels fundadors del partit. El partit acaba actuant com a una *“institució”* enlloc d'un instrument.

del control de les anàlisis i senzillament es deixa de banda com un factor no tingut en compte” (Jové, 2010: 21).

Així, un dels elements essencials en tot govern de coalició és el format pels acords a què arriben els diferents partits integrants de la mateixa. En la seva estructuració i funcionament hi té una rellevància cabdal la tipologia dels acords de govern en què es basaran per fixar les regles de relació i cooperació. Entenem per acord de coalició els documents formals o no, més o menys detallats i signats per diversos partits per constituir una coalició de tipus, electoral, o de govern. Així, segons Jové *“la formació d’un govern de coalició respon a la lliure voluntat dels partits polítics que arriben a l’acord de governar conjuntament. De la mateixa manera, la finalització d’aquesta entesa governamental depèn de la decisió d’almenys un dels socis de govern. Són, doncs, decisions que afecten els partits polítics i que, per tant, només ells les poden prendre i que ho faran, se suposa, en funció a les seves preferències particulars”* (Jové, 2010: 23).

De tota manera veure només el comportament basant-nos tan sols en l’interés dels partits quedaria una mica esbiaixat, ja que actualment els estudis sobre les actuacions els partits posen en dubte les seves reaccions basades exclusivament per motivacions pures (Reniu, 2002: 166).

Hi entren aquí raons de caràcter instrumental (Laver i Schofield) i també motivacions més complexes com consideren, Budge, Laver, Schofield, Strom, Lupia o Müller, on la persecució dels interessos dels partits es dona d’una forma combinada entre el poder governamental i el desenvolupament de polítiques públiques, comptant que en l’exercici d’ambdues hi haurà efectes electorals en termes de suport i vots (Müller, Bergman, Strom, 2008: 22-23); fet que podrà arribar a determinar les estratègies futures de participació coalicional en posteriors conformacions de governs coalicionals. Aquest, passa a ser un model interpretatiu unificat i, com apunta Jové *“tots els partits polítics tindran un comportament que respon a cadascun dels tres objectius amb un major o menor pes i, per tant, es podria entendre que la rendibilitat esperada de la seva participació en un govern de coalició estaria relacionada amb el grau d’assoliment d’aquests objectius en el moment que decideixen de participar-hi. Però, el grau d’assoliment de cadascun dels tres objectius, a més, no deixarà de ser*

una mesura de les expectatives que en cada moment tinguin els partits i, per tant, quan més properes siguin aquestes expectatives dels objectius marcats inicialment més alta serà la rendibilitat esperada de la participació en el Govern. Per contra, quanta més distància hi hagi entre els objectius i les expectatives de compliment d'aquests, més baixa serà la rendibilitat, més baix el grau de tolerància i més inestable el govern” (Jové, 2010: 28).

Cal tenir present en aquesta dimensió que conjuntament al concepte de la rendibilitat esperada pels partits a l'hora d'establir un possible acord de govern coalicional, ens trobem amb el concepte associat dels costos coalicionals. Mershon analitza aquest darrer concepte on manifesta que en el moment d'arribar a l'acord de govern, els partits incorren en costos en cedir carteres governamentals (office) en haver-se d'aplicar polítiques que potser s'allunyen d'aquelles recollides als seus programes electorals (policy) i incórrer en el risc de perdre vots per culpa del desgats d'estar al govern (votes). Els partits també tindran costos mentre la coalició estigui governant dividint-se el poder (office), defensant polítiques que no responen exactament a les reflectides als programes (policy) i implementant mesures que afecten els seus electors(votes),(Mershon; 2002).

Per a Jové, la valoració d'aquests costos coalicionals *“influeix en les decisions que ha de prendre cadascun dels actors que participen de les negociacions de la formació i el manteniment dels governs. I és justament aquesta valoració la que es tindrà en compte a l'hora de mesurar la rendibilitat esperada de la participació en un Govern de coalició a la llum del model d'acords que s'ha proposat. Comparar costos amb beneficis (presents i futurs) no deixa de ser un càlcul de rendibilitat, una rendibilitat que, a diferència d'altres opinions, no només cal mesurar-la en termes electorals sinó també en termes de polítiques públiques i poder governamental”.*(Jové; 2010:29).

No entrarem en aquest apartat en la classificació, funcions, i característiques que poden prendre els diferents acords governamentals, des del punt de vista de marc metodològic de detall, ja que en la nostra investigació, ens interessa la part de reflexió desenvolupada fins ara en aquest punt com a element de comprensió de les decisions preses en el estudi de cas, que farà que els partits analitzats apostin per

una o altra opció de continuïtat, o no, en la renovació dels acords de coalició en funció dels costos que els representa la seva estada al govern, sobretot caracteritzats en el darrer dels elements a què els diferents autors havien arribat com a punt de model unificat i, que no serà altre que els rendiments electorals (votes) en els resultats obtinguts en la següent contesa electoral i com aquests els afectaran.

2.4. Factors i condicionants de la formació de governs de coalició en l'àmbit local català

a) *Context jurídic*: Les competències municipals es troben, com hem pogut veure, regulades per diferents lleis d'ordre estatal i autonòmic. En l'àmbit català les principals lleis que conformen la relació amb l'administració local són la Constitució Espanyola de 1978, la Carta Europea d'Autonomia Local de 1985 i l'Estatut d'Autonomia de Catalunya de 2006. Respecte la Constitució del 78, aquesta és la norma màxima d'on emana el conjunt de l'ordenament jurídic de l'Estat espanyol.

Malgrat que el règim local no s'abordi amb la mateixa profunditat que altres formes d'organització territorial, com és el cas de les comunitats autònomes, ni es defineixin quines són les competències municipals, s'hi reconeixen tres principis de capital importància en relació a l'administració municipal: *L'autonomia dels ens locals*. En l'article 137 es reconeix el municipi, conjuntament amb les províncies i les comunitats autònomes, com a una de les entitats en què s'organitza territorialment l'estat, i precisa que totes aquestes entitats han de gaudir d'autonomia per a la gestió dels seus interessos. En el seu article 140 parla del reconeixement de la disposició als municipis de personalitat jurídica plena, i estableix alhora que l'elecció dels regidors sigui per sufragi universal, igual, lliure, directe i secret i es determina que seran aquests o bé els veïns qui escolliran l'alcalde, segons determini la llei electoral. En l'article 142 es determina que les hisendes locals hauran de disposar dels mitjans suficients per al desenvolupament de les funcions que la llei els atribueixi, i que aquestes es nodriran principalment tant dels tributs propis com de la participació en els tributs de l'estat i les comunitats autònomes, i a més l'article 149 atorga a l'estat la potestat exclusiva per regular les bases de l'ordenament jurídic de les administracions.

Pel que fa a la Carta Europea d'Autonomia Local (CEAL) és un document del Consell d'Europa aprovat a Estrasburg el 15 d'octubre de 1985 i que va entrar en vigor a l'Estat espanyol l'1 de març de 1989. És un document amb naturalesa jurídica de tractat internacional, i com a tal és vinculant per a l'ordenament jurídic espanyol un cop ratificat per les Corts Generals. La CEAL consta de 18 articles i estableix uns principis generals orientats a protegir l'autonomia del govern, la representativitat democràtica i els interessos competencials i financers de les entitats locals. Un dels principis recollits en la CEAL de gran importància per a l'autonomia local és el reconeixement del *principi de subsidiarietat*, segons el qual l'exercici de competències públiques ha d'incumbir preferentment aquelles entitats més properes a la ciutadania.

L'Estatut d'Autonomia de Catalunya de 2006 (EAC) constitueix el darrer document que abordarem integrat dins el bloc de constitucionalitat. A diferència de la Constitució Espanyola, que únicament fixa les bases de l'organització territorial sense entrar a aprofundir-hi, l'EAC dóna major cabuda al règim municipal, n'amplia les competències i defineix el model de finançament. En l'article 86, l'EAC defineix el municipi com *l'ens local bàsic de l'organització territorial i el mitjà essencial de participació de la comunitat local en els afers públics* alhora que reconeix el principi d'autonomia local. A més a més, l'EAC reconeix la suficiència financera dels ens locals, estableix un llistat de competències locals; proposa la creació d'un Consell de Governos Locals i d'un Fons de Cooperació Local i defineix un model d'organització territorial on es reconeix institucionalment la comarca i la vegueria, actualment en fase d'elaboració legislativa.

En la sentència del Tribunal Constitucional 32/1981 es recull que la regulació de l'administració local era compartida tant per les Comunitats Autònomes com per l'Estat, que és qui té la competència exclusiva per legislar a nivell de bases, és a dir per fixar aquells preceptes generals que determinen l'estructura organitzativa de les entitats locals. Aquests preceptes foren regulats per la llei 7/1985 de 2 d'abril *Reguladora de Bases de Règim Local* (LRBRL). La LRBRL i la llei 2/2004 *Reguladora de les Hisendes Locals* (LRHL) constitueixen la normativa estatal bàsica

de l'administració local. També s'associa a l'àmbit municipal ja que regula les eleccions municipals, la llei 6/1985 del *Règim Electoral General* (LREG).

La LRBRL defineix els municipis com entitats bàsiques d'organització territorial de l'Estat, canals immediats de participació ciutadana en els afers públics, els atribueix personalitat jurídica i plena capacitat per al desenvolupament de les seves finalitats. Alhora, la LRBRL determina quins són els elements que constitueixen un municipi, els serveis mínims que tot municipi ha d'assumir en funció del tram poblacional, alhora que determina les bases d'organització de l'ens municipal. Tanmateix, l'aprovació de la LRBRL va posar de manifest la manca d'instruments i mecanismes perquè els ajuntaments fessin front a les demandes ciutadanes, tant pel que fa a les competències com sobretot al seu finançament. Aquest fet va causar que les administracions locals iniciessin un procés de reivindicació que culminarà en l'anomenat Pacte Local de 1999.

A resultes d'aquest pacte es modificà considerablement la LRBRL per reforçar les competències dels alcaldes i presidents de les diputacions en relació als pressupostos, l'oferta d'ocupació pública, les sancions, la contractació i l'adquisició de béns i drets, alhora que es reforçen les facultats de control polític dels plens municipals.

Així mateix, es modifica la llei electoral per regular la moció de censura i introduir la qüestió de confiança en l'àmbit municipal. Finalment, es modifica la llei del Tribunal Constitucional per permetre a les administracions locals recórrer davant aquest tribunal aquelles lleis estatals i autonòmiques que envaeixin el seu àmbit competencial, mitjançant un instrument legal anomenat *Conflicte de Competències en Defensa de l'Autonomia Local*.

Dins l'àmbit autonòmic català, la regulació del règim local s'inicia amb la llei municipal i de règim local de Catalunya de 1987, que serà modificada el 1998 i refosa el 2003 en el *Text Refós de Legislació Municipal i de Règim Local de Catalunya* (TRLMRL). Actualment es troba en estudi l'aprovació d'una llei de Governos Locals de Catalunya que haurà d'adaptar el marc legislatiu local a la nova realitat estatutària.

Com podem veure pel recorregut anterior, a finals dels anys 70 es produeix un procés de descentralització política i administrativa a Espanya on es reconeixen tres nivells diferents de governs: l'Estat central, les Comunitats Autònomes i els governs locals.

A la Constitució de 1978 es reconeix l'autonomia municipal i s'estableix el principi d'autonomia local (art.137) i el principi de subsidiarietat al considerar els governs locals com el nivell normal d'administració més proper a la ciutadania. Posteriorment la Llei de Bases de Règim Local (LBRL) de 1985 reconeix aquests conceptes.

Com assenyala Màrquez, *“Por tanto los Gobiernos locales no tienen una posición subordinada respecto a otros niveles superiores de gobierno, aunque sí están constreñidos al ejercicio y gestión de las competencias atribuides por la legislación básica del régimen local y la sectorial del Estado y de las Comunidades Autónomas y a la implementación de políticas públicas decididas en los citados niveles de gobierno”* (Márquez: 2003 :157-158).

Efectivament es tracta d'una autonomia local de segon grau, subordinada a la voluntat política de les altres dues administracions. La seva capacitat normativa doncs es veu restringida a l'aprovació de normes de rang inferior a la llei. Les seves necessitats financeres estan també limitades per les subvencions i transferències i la seva responsabilitat organitzativa es veu subordinada a la legislació de les comunitats autònomes i a l'estatal (Ruano: 2002).

Així, Botella (1992) sosté que la forma en què es va realitzar el procés de descentralització espanyol mitjançant les comunitats autònomes va interrompre el procés en cascada que hauria pogut permetre la transferència directa de responsabilitats i recursos des de l'Estat central cap als municipis.

Tanmateix i tot i que l'article 142 de la Constitució espanyola ordena la suficiència pressupostària de les hisendes locals, no va ser fins a tres anys després en què la Llei de les Hisendes Locals (39/1988) ho va reconèixer, així com la seva autonomia i la suficiència financera.

A nivell de competències, les de caràcter exclusiu són molt escasses . En la seva majoria participen dos o tres nivells de govern i administració. Respecte de les seves àrees funcionals, les més significatives són les d'urbanisme, habitatge, benestar, accions culturals, seguretat i ordre públic.¹⁷

b) *Factors de tipus històric*: El procés de democratització municipal no ha seguit una evolució lineal, sinó que s'ha vist interromput per llargs períodes d'involució democràtica en els quals els municipis tornaven a veure retallada la seva autonomia i els ajuntaments passaven a exercir de nou de gestors de l'administració central.

Amb la derrota de les institucions republicanes l'any 1939 i la posterior instauració d'un règim dictatorial, que es mantindria fins la mort del general Franco al 1975, no només va representar l'anul·lació de les llibertats polítiques, socials i nacionals, sinó de nou l'eliminació de l'autonomia i llibertats municipals.

Sota el règim dictatorial l'administració local va perdre el seu caràcter polític per esdevenir un òrgan administratiu encarregat de concertar la gestió de serveis i llicències amb els poders elitistes del municipi, fet que va afavorir la proliferació de pràctiques clientelars que causarien greus perjudicis en el desenvolupament dels territoris.

Tanmateix, el fet que aquestes transformacions es produïssin en un context d'absència de llibertats socials i polítiques afavoriria l'especulació amb la consegüent manca d'estratègies a llarg termini així com la manca en infraestructures, equipaments i serveis que heretarien els ajuntaments democràtics.

Al llarg de la dècada dels anys setanta, el moviment veïnal, que conjuntament amb el moviment obrer aglutinarà l'oposició al règimen franquista, esdevindrà el principal protagonista de les lluites per a la millora de les condicions de vida de les persones

¹⁷ Caldrà tenir en compte l'afectació i condicionaments de la nova Llei de Reforma de les Administracions Locals aprovada pel govern central al 2013. (*Ley 27/2013, de 27 de diciembre, de racionalización y sostenibilidad de la Administración Local*)

en el seu entorn urbà, donant veu a la reivindicació de serveis i equipaments que prefigurarien l'agenda política dels futurs ajuntaments democràtics.

Tot i així, malgrat la importància que tingué l'àmbit local en l'oposició a la dictadura, la democratització de l'administració municipal no va constituir una prioritat en l'agenda política del procés de transició democràtica. Un cop doncs, legalitzats els partits polítics, aquests es van afanyar en el disseny democràtic de l'administració central i la creació d'institucions autonòmiques però marginaren la democratització local; els municipis van continuar governats per juntes franquistes no escollides democràticament fins el 1979 mentre es mantenia en vigor part de la Llei de Règim Local de 1955, que no fou completament derogada fins a l'aprovació de la nova Llei de Bases de Règim Local de 1985.

No serà doncs fins a les eleccions municipals de 1979 que s'inicia el procés de democratització de l'administració municipal; en un moment en què ja es trobava consolidat el sistema de partits, fet que dificultà l'aparició de candidatures municipalistes independents, i quan el moviment veïnal havia perdut part de la seva força i capacitat d'incidència, a conseqüència del procés de cooptació de quadres i desactivació realitzat des dels partits polítics.

Les primeres legislatures municipals vindran marcades per dos factors: d'una banda, el compromís de solucionar els dèficits urbanístics i socials heretats del franquisme partint d'uns recursos escassos; i de l'altra, la necessitat de configurar una administració municipal moderna i democràtica al servei del ciutadà sobre les bases d'una estructura fortament burocràtica, desorganitzada i aliena a la cultura democràtica.

L'Administració local catalana gaudeix però d'una normativa pròpia, que sempre ha de respectar l'esmentada normativa bàsica estatal sobre el règim local, constituïda per les anomenades lleis de l'organització territorial de Catalunya. Tanmateix, el Govern de la Generalitat gaudeix de la potestat reglamentària per desenvolupar el contingut d'aquestes lleis d'organització territorial i dictar Decrets en matèria de règim local.

L'Article 149 de la *Constitució Espanyola* (CE) atribueix les competències sobre l'organització territorial i l'Administració local de forma compartida a l'Estat i les Comunitats Autònomes (CA). Així l'article 9.8 de l'Estatut d'Autonomia de Catalunya atribueix a la Generalitat la competència exclusiva en matèria de règim local, sense perjudici d'allò que disposa l'article 149.1.8 CE, el qual reconeix la competència exclusiva de l'Estat per establir les bases de règim jurídic de les administracions públiques.

En resum l'Estat dicta les bases del règim jurídic i les assemblees de les CA disposen de la capacitat de desenvolupar normativament aquestes bases. Dintre de la Constitució, l'article 137 regula l'estructura territorial de l'estat espanyol, en particular diu que: "l'Estat s'organitza territorialment en municipis, províncies i en les Comunitats autònomes que es constitueixin. Totes aquestes entitats gaudeixen d'autonomia per la gestió dels seus respectius interessos". La qüestió però és que tot i reconèixer l'autonomia dels ens locals, no es concreta en principi el contingut material d'aquesta autonomia local.

Això genera un problema a nivell polític, ja que no està del tot clar a qui correspon regular l'autonomia local, al legislador estatal o bé a l'autonòmic. Sembla lògic pensar que correspon al segon per proximitat, però és precisament aquesta proximitat i el temor a la invasió de l'àmbit local allò que explica que es reservi a l'Estat la legislació bàsica del règim local; tot respectant les previsions dels diferents estatuts d'autonomia. Aquesta legislació bàsica és la que trobem recollida a la Llei 7/1985, de 2 d'abril, reguladora de bases de règim local.

Conjuntament amb els municipis un altre dels elements bàsics que componen l'estructura organitzativa del territori a Catalunya són les comarques. El panorama legislatiu de l'organització comarcal el trobem precisament a la Llei 7/1985 de 2 d'abril reguladora de les bases de règim local i al Decret Legislatiu 4/2003 de 4 de novembre pel qual s'aprova el text refós de la Llei 6/1987 de 4 d'abril sobre l'organització comarcal de Catalunya (TR Llei 6/1987).

Tanmateix l'article 5.4 de l'EAC accepta el fet provincial com una divisió per a l'acompliment de les activitats de l'Estat però no com una instància pròpia de la Generalitat. Així a l'article 42 de l'LRBRL, preveu que les comunitats autònomes, d'acord amb el que disposen els seus respectius estatuts, podran crear al seu territori comarques o altres entitats que agrupin diferents municipis les característiques dels quals determinin interessos comuns que necessiten d'una gestió pròpia o que requereixen la prestació de serveis d'aquest àmbit. Aquest aspecte comarcal serà altre factor de tipus històric que diferencia l'organització municipal a Catalunya, tot i que trobem també comarques a l'Aragó, País Basc i Castella-Lleó.

Actualment en un món cada vegada més global, en què les transformacions en el món de l'economia, del treball, de la família conjuntament amb l'arribada de nous fluxos migratoris transnacionals que han contribuït a generar una societat cada vegada més complexa i amb necessitats més diversificades, l'administració local, com a administració de proximitat, esdevé una protagonista clau per liderar aquest moment de canvi, i només podrà reeixir en aquesta tasca si sap articular complicitats amb la ciutadania i les entitats i treballar coordinadament amb els altres nivells de l'administració.

Tanmateix, els reptes que han d'afrontar les administracions locals en el futur no són senzills: per un costat, els partits polítics i les institucions acadèmiques continuen marginant la política local com una activitat política de segon ordre, sense adonar-se de la seva importància creixent com a àmbit prioritari per la seva proximitat als problemes dels ciutadans; per l'altre, la manca d'un finançament adequat i de recursos impedeix a molts municipis desenvolupar polítiques adients i oferir una cartera de serveis adequada a les necessitats emergents d'una societat complexa i global.

Estem analitzant un context d'àmbit local, i encara que aquest sigui en la actualitat un terreny, conjuntament amb l'autonòmic, on es donen més exemples de governs de coalició, no per aquest fet està fora del context històric general de l'àmbit estatal des del restabliment de la democràcia al conjunt de l'estat i de les primeres eleccions municipals el 1979.

És important doncs, la conjuntura política de la qual partim i cal recordar els esdeveniments polítics desenvolupats des d'aleshores en clau estatal, autonòmica i també local que han pogut repercutir en aquesta darrera.

Cal, tanmateix, considerar la nostra història democràtica més recent, *“És evident que la història política d'un país influeix decisivament en la configuració d'un determinat sistema de partits, d'unes determinades relacions entre formacions polítiques i, en definitiva, en el comportament coalicional d'aquestes formacions. Així doncs, cal concebre les coalicions com un procés continu en el qual es van forjant aproximacions o distanciaments entre partits, persones i ideologies.”*(Matas,1999: 166)

L'estudi dels governs coalicionals en l'àmbit local està encara en un estadi molt inicial respecte de les investigacions que podem trobar en l'àmbit de les legislatures nacionals arreu d'europa, però és en aquests darrers anys on es produeixen els exemples més significatius a casa nostra. De fet tal i com assenyalen Colomer i Martínez *“ the coaliton-formation processes in local governments in Spain can be characterized by two different postelectoral party strategies. The agreement between the Socialist and Communist parties signed after the elections in 1979 to elect mayors together wherever their parties could, always in favour of the most voted of the two agreeing parties, and to form joint local governments”* (Colomer i Martínez,1995: 41-63), els possibles pactes corresponents al primer mandat sortit de les eleccions municipals de 1979 va quedar supeditat a aquest acord en molts municipis, encara que no es repetiria en conteses posteriors.

Tanmateix en el cas de Catalunya, s'ha d'afegir la particularitat de l'existència d'un sistema de partits diferent del que s'ha anat configurant a la resta d'Espanya. Ha anat evolucionat de manera diferenciada a través dels diferents processos electorals i perfila el contingut i anàlisi posterior de les eleccions municipals.

És doncs, en els darrers mandats, sisè 2003 i setè 2007 on trobem, al menys a Catalunya, el major nombre de governs de coalicions tant a nivell anomenat regional com local. No així a les del 2011 en que trobem una consolidació d'un canvi en el mapa electoral de Catalunya, i on es constata un alt grau de contagi de l'ambient de

crisi, caiguda de l'economia i elevació de la taxa d'atur, en l'àmbit polític nacional i estatal.

“Als Ajuntaments catalans al llarg del setè mandat, les situacions minoritàries apareixen com els principals escenaris polítics locals en els quals les diferents formacions polítiques es veuen obligades a negociar no únicament l'elecció de l'alcalde sinó també a pactar la majoria dels aspectes del govern municipal. Les dinàmiques coalicionals no només s'activen davant l'assumpció de responsabilitats compartides de govern sinó que l'absència de la majoria absoluta porta a la recerca d'acords i recolzaments estables que garanteixen la supervivència política en el decurs de la legislatura”.(Magre i Reniu, 2006:33).

Arribem en aquest punt al fet de corroborar, que malgrat moltes opinions que fins ara han volgut donar èmfasi només als aspectes negatius dels governs de coalició *“hasta hace poco, los politólogos han dedicado escasa atención al estudio de la coaliciones, contentándose intelectualmente con la afirmación de que el gobierno de coalición era un gobierno débil, que llevaba indefectiblemente a compromisos insatisfactorios y a la inestabilidad política”* (Reniu 2002: 14). s'està consolidant un dinàmica coalicional que d'altra banda i, com s'ha dit anteriorment, ja és un fet que a Europa porta més de mig segle amb de normalitat democràtica. *“En definitiva, activar la dinàmica de coalició respon a diversos objectius, sent el central la generació d'un suport parlamentari suficient per garantir, en primer lloc, la formació de govern i, en el millor dels casos, assegurar la seva estabilitat i supervivència política. El resultat més habitual d'aquests processos de negociació és la formació de governs de coalició, sobre els quals no existeix cap limitació o condicionant respecte de les característiques dels seus membres. La normalitat d'aquests resultats entre els partits és indiscutible i respon a dinàmiques completament legítimes, plenament democràtiques i socialment respectades en un context parlamentari”* (Reniu i Matas, 2007)

c) *Factors de tipus institucional*: La literatura política sobre aquest punt és força consensuada i diversos autors com: Matas (2000), Robles (1999), Montabes (2000), Márquez (2007), Llera (1999) i Capo (1999), analitzen que en aquest escenari esdevenen cabdals dos punts principals dels quals en surten derivades a tenir en compte. Un primer punt fa referència al Marc Situacional en el que es produeixen els fenòmens específics de la vida política que permetran definir un ambient idoni per a la formació de coalicions i un segon punt lligat al sistema polític on la clau de la influència del sistema sobre la formació de coalicions rau en el règim democràtic multipartidista. Tot i que dins els factors que influeixen en la formació de governs de coalició podem trobar una llista que depasa els que aquí ens plantejem, ens centrarem en aquells principals que determinen l'aspecte politico-institucional.

Com assenyala Márquez “ *Los incentivos institucionales para la formación de coaliciones locales están determinadas por el sistema electoral, el procedimiento de la elección de Alcalde, las peculiaridades orgánico-funcionales de los Gobiernos Locales, y las Instituciones de control al Alcalde (moción de censura y cuestión de confianza)*, (Márquez: 2003).

Quant al disseny institucional, cal recordar els arguments que hem desenvolupat amb anterioritat quan parlàvem de la dimensió institucional dins les teories multinivell que marcaran a nivell local la formació de majories, les relacions executiu-legislatiu, el procés d'investidura de la figura de l'Alcalde/ssa, les possibilitats de censura (mètodes de control) i l'acció de govern.

En el disseny institucional que marcarà el seu funcionament va estar en vigor el Decret-Llei de normes electorals de març de 1977, convalidat per les Corts del règim anterior fins a l'aprobació de la LOREG (Llei Orgànica del Règim Electoral General) de 1985. En el punt dedicat al sistema electoral tindrem ocasió d'entrar amb més detall però remarcar que la pràctica política exercida va demostrar la versatilitat de la mateixa norma institucional a nivell local donat que ha permès governs majoritaris, minoritaris i de coalició en contrast amb la dinàmica majoritària en altres tipologia d'institucions com són l'autonòmica i l'estatal.

Efectivament la mateixa regulació sobre el sistema 1978 (LEL) i 1985 (LOREG), afavorirà d'una banda la constitució de coalicions electorals, i d'altra la constitució de coalicions al Ple Municipal a causa de la previsible fragmentació partidista com a conseqüència dels efectes de la població sobre el nombre de regidors/es. L'escrutini és majoritari (llistes obertes) als municipis de menys de 100 habitants, i proporcional (llistes tancades i bloquejades), mitjançant la fórmula d'Hondt als municipis de més de 250 habitants.

Un altre punt sobre el caràcter institucional són precisament les característiques orgànic-funcionals dels Governos Locals. Una dimensió addicional que incentiva la formació de coalicions locals. *“El modelo corporativo colegiado-representativo que caracteriza a los Gobiernos locales significa que no existe un órgano ejecutivo integrado por miembros distintos al Pleno, sino un entorno ejecutivo o equipo de gobierno bajo la presidencia del Alcalde –el órgano ejecutivo unipersonal por excelencia según la tradición del régimen local desde el siglo XIX- compuesto por órganos unipersonales (Tenientes de Alcalde), colegiados (Comisión de Gobierno) y complementarios (Concejales-Delegados.) Las estrategias de negociación coalicional para la formación del entorno ejecutivo local se centran en dos secuencias: la elección del Alcalde por el Pleno y el libre nombramiento, en su caso, por parte del Alcalde de los órganos que integran el equipo de gobierno.”* (Márquez: 2003 :162).

Pel que fa al sistema electoral, aquest que vindrà determinat per la fórmula electoral, la circumscripció i la barrera mínima, queda en el nostre cas regulat a la (LEL) de 1978 i a la (LOREG) de 1985 establint que els Regidors han de ser escollits per sufragi universal secret i directe en llistes tancades i bloquejades que superin el 5% dels vots vàlids amb escrutini proporcional (d'Hondt). La legislació electoral marca dos tipus de regulacions per a la construcció de coalicions electorals entre partits i federacions inscrits al registre de partits (Ministeri de l'Interior): la que correspon a la LEL (article 14.3 per a les eleccions locals de 1979 i 1983; i la de la LOREG (article 44.3) a partir de 1987. Aquesta darrera impedeix que un partit es presenti en un mateix municipi amb llista pròpia i també en coalició. Aquest sistema de proporcionalitat afavoreix la configuració de governs de coalició sobretot per l'efecte de fragmentació de la composició el Ple.

Conjuntament amb el sistema de proporcionalitat en l'afavoriment de governs de coalició municipals ,apuntàvem en el primer factor la versatilitat de la norma que donava també aquesta possibilitat des de la perspectiva institucional i, aquesta vindrà donada pel sistema adoptat de l'elecció de l'Alcalde/ssa. Efectivament el fenomen d'elecció de l'Alcalde/ssa (article 196 LOREG), fa augmentar la capacitat negociadora a l'hora d'establir possibles governs de coalició. El sistema d'elecció és de tipus "parlamentari" per i d'entre els regidors, però tan sols poden ser candidats els caps de llista (elecció semidirecta); si una llista obté la majoria absoluta en la primera votació acaba sent proclamat Alcalde el regidor/a que encapçali la llista amb el major nombre de vots,(elecció per majoria absoluta del nombre de regidors segons tipologia de suports rebuda: a) Majoria monocolor amb els vots dels regidors de la mateixa llista, b) Mitjançant coalició vencedora mínima, diversos partits sumen majoria absoluta mínima, c) Mitjançant coalició sobredimensionada, diversos partits sumen una majoria absoluta sobredimensionada), i en cas de no aconseguir la majoria en primera votació serà proclamat Alcalde/ssa el cap de llista que hagi obtingut el major nombre de vots. El que va ser controvertit durant la tramitació de la (LEL) fou el sistema d'elecció d'Alcalde.

Hi havia dues posicions principals; d'una banda *Unión de Centro Democrático* (UCD) i *Partido Socialista Obrero Español* (PSOE) que defensaven que l'Alcalde fos el cap de la llista més votada, i per l'altre la posició del *Partido Comunista de España* (PCE) que apostava que l'Alcalde fos escollit pels Regidors. Finalment es va adoptar un terme combinat d'elecció indirecta: l'elecció per majoria absoluta de l'Alcalde pel cos de Regidors (fet que facilita la concertació de coalicions) i en cas de no obtenir resultats favorables és escollit Alcalde el Regidor/a de la llista més votada, fet que evita el bloqueig en el cas de la inexistència de coalicions majoritàries. El sistema electoral, en totes les seves variables pot arribar a fixar també un major o menor grau de cohesió interna dins la coalició. La disciplina dels coaligats assenyala el grau de solidesa de l'aliança i la seva possibilitat de triomf, sobretot quan els grups polítics més petits defensen la seva importància davant els grans.

I finalment, allò relatiu al sistema de partits, cal considerar que aquest vindrà marcat per conceptes com la fragmentació parlamentària, el pluripartidisme i el bipartidisme, fer esment a nivell local que la seva caracterització segueix les pautes principals que trobem al model estatal i autonòmic; força bipolarització a nivell de l'estat en contrast amb el pluralisme polític a nivell català. A nivell català el mapa polític més fragmentat hauria de facilitar la creació de governs de coalició diversos, aquesta característica augmenta en l'àmbit local donat el nombre tan elevat de corporacions locals que ha contribuït a la formació de diferents pactes i acords de coalició, tot i tenint en compte que la relacions entre els diferents partits polítics es basen també en el sistema relacional i de conflictes que estructura el mateix sistema polític i els seus actors.

De fet les característiques del sistema de partits donen cabuda a una major o menor possibilitat de practicar aliances. Un règim bipartidista tan sols genera excepcionalment aliances davant una qüestió d'Estat. En un sistema multipartidista, les aliances es produeixen si una força aconsegueix realitzar pactes per arribar a elles, però llavors el sistema electoral incideix decisivament sobre el joc polític, ja que marca algunes de les regles més importants. El caràcter geogràfic i el joc electoral també marquen peculiaritats a les coalicions, les circumscripcions o districtes determinaran l'àmbit de l'aliança.

D'altra banda també assenyalar respecte de les polítiques de coalició a nivell local que els diferents pactes i acords van més enllà de l'àmbit purament partidista com assenyalen Mates i Reniu *"Así dejando de lado el siempre complejo y difícil universo local dónde los acuerdos trascienden el ámbito partidista para hallar buena parte de su justificación en el componente personal y carismático"* (Matas, Reniu: 2003).

Tenir en compte també un factor important en el nostre territori dins la tipologia de la ideologia dels partits com és la no homogeneïtat de l'arrelament territorial d'aquests, factor que influirà en la distribució territorials de les preferències electorals (Magre: 2005).

Capítol 3: CONTEXT POLÍTICO-HISTÒRIC

Pretenem en aquest capítol donar una visió general de les característiques i dels elements que han marcat cadascun dels períodes electorals que s'aquí s'analitzen per tal de poder comprendre millor el comportament de l'actor principal de l'estudi de cas. Com han influït, en els resultats els diferents vectors que incideixen en el conjunt del context general ja que cada període està marcat per circumstàncies diverses i lligat a cicles electorals d'altre àmbit que tindran la seva influència en el context general marcant singularitats fins i tot al mateix context local. En definitiva seran característiques d'influència diversa en les estratègies coalicionals dels partits polítics i que embolcallen els diferents períodes que s'analitzen en aquesta investigació.

3.1. Eleccions i sistema de partits (1979-2011)

En l'evolució de les estratègies que els partits polítics poden anar adoptant a través de les diferents conteses electorals un cop que han format part d'un govern de coalició és important tenir en compte, d'una banda la seva ideologia quant a la mateixa formació política d'un govern de coalició, i d'altra els efectes electorals als quals estar sotmesos és a dir els rendiments electorals en les properes eleccions.

El primer punt sobre la ideologia és, potser, un dels principals elements que pot aglutinar la formació de governs de coalició entre diferents partits, evidentment a part del nombre d'electes que hagi obtingut per tal de formar una majoria. Segons (Taylor i Laver, 1973; De Swann i Mokken, 1980), serà necessari que els partits estiguin aliniats en l'eix ideològic (*policy seeking theories*) per tal de poder defensar un model social similar i que alhora els permeti impulsar una mateixa acció governamental. Cal tenir en compte però que més enllà de la línia unidimensional ideològica dels diferents partits que integren un govern de coalició, i concretament en el seu funcionament, el grau d'homogeneïtat o heterogeneïtat ideològica que en tinguin. *“Efectivamente, los gobiernos de coalición heterogéneos, en los que existe mucha distancia ideológica entre los partidos miembros generan más dificultades para diseñar la acción gubernamental y más inestabilidad (Leiserson 1968; Axelrod, 1970; Liphart, 1987 :161-162) en Matas (2000).*

Com analitzàvem en l'apartat de la tipologia dels governs de coalició, el tipus de majoria que dóna suport als governs esdevé un element molt important a l'hora de valorar la seva durada.

En els diferents períodes en què basem el nostre recorregut electoral i els seus resultats, encara que aquest sigui a nivell local, hem de tenir en compte les diferents tipologies de comicis i l'evolució que marcarà el sistema polític a nivell de Catalunya. Aquest ha mostrat en el seu conjunt canvis importants, del qual tindrem l'ocasió de veure les seves característiques principals, entre d'altres però, s'han modificat les pautes de vot, han aparegut noves formacions polítiques, les formacions tradicionals han experimentat canvis en les seves competències polítiques i definitòries de l'espai en el qual es mouen, ha evolucionat el fenomen creixent de la anomenada "desafecció" vers les grans formacions, i ha pres més rellevància altre condicionant important dels darrers cicles electorals com és l'abstenció, i fins i tot de manera cada vegada més important el mateix sistema de partits català es distancia cada cop més de l'espanyol. Aquesta major atomització del sistema de partits català ha produït la forma de pluralisme moderat (Sartori, 1976), i ha donat com a conseqüència la proliferació de governs de coalició també a nivell municipal.

En el sistema de partits entès com el conjunt de partits que interactuen i competeixen pels vots dels electors en un sistema polític concret hem de tenir en compte en el cas català la seva particularitat diferencial basada en el fet característic bidimensional fruit de la seva estructura de govern multinivell. Esdevé doncs un sistema de partits propi i diferenciat de l'espanyol, (hi ha debats en aquest sentit sobre sistema o subsistema; Fossas i Colomé, 1993; Baras i Matas, 1998) ja que al costat de partits amb identificació estatal conviuen partits nacionalistes que limiten el seu espai d'actuació a Catalunya, i les dues tipologies de partits competeixen alhora al voltant de dos eixos (cleavages) principals, el format per la distinció esquerra-dreta, i l'identitari espanyol/català, o centre-perifèria. En aquest sistema de competència bidimensional tots els partits incorporen en la seva identitat política els dos eixos abans esmentats, encara que algun d'ells sigui amb major o menor intensitat.

A més a més ens trobem que les pautes de competició dels diferents partits també canvien depenen del moment electoral en el qual hi participin ja que per altre costat l'electorat ha tendit a comportar-se de forma diferent segons l'objete de l'elecció- vot dual. Aquest darrer, fenomen del vot dual, conjuntament amb els de les variables de predomini de l'eix centre-dreta, i el del vot als partits d'àmbit nacionalista són els factors principals que determinen el sistema de partits català.

El conjunt de circumstàncies tindrà també uns efectes diferents sobre les possibles penalitzacions que la ciutadania pot exercir sobre els partits en la seva responsabilitat de govern ja que es fa difícil la diferenciació de les motivacions que comporta si aquestes són degudes a problemes de política estatal o bé autonòmica, o fins i tot local. Jordi Capo en el seu article "Elecciones Municipales pero no locales", ja apunta en aquest sentit de la darrera reflexió " *Elecciones municipales, sí, però no exclusivamente localistes. El dominio de los partidos se ha ido extendiendo progresivamente, y la representación independiente es un fenómeno relevante exclusivamente para unos municipios que representan una fracción muy reducida de la población española. Aquel problema que nos planteábamos al principio parece que puede ir despejándose, puesto que la incidencia de los factores locales no hace desaparecer la fuerza de los partidos estatales/regionales.....Con todo no pretendemos negar la existencia de diferencias concretas importantes entre elecciones y entre ciudades ni negar la utilidad de un análisis particularizado ciudad por ciudad, sin embargo, resalta el hecho de la profunda similitud que tienen las elecciones municipales con las elecciones generales anteriores o posteriores....Las elecciones locales, aunque respondran en determinados supuestos a particularidades de cada población, tienen tomadas en conjunto una lógica común*" (Capo, 1990: 150,162).

Cada període electoral municipal ha estat marcat per circumstàncies diverses, en part lligades als cicles electorals generals, de fet la majoria de les eleccions municipals, àmbit en el qual la nostra investigació se centra, han estat col·locades temporalment entre eleccions generals, al Parlament de Catalunya i algunes amb les Europees, i en part a circumstàncies pròpies del context i les singularitats de caràcter social així com de la mateixa localitat en la qual es desenvolupen.

Aquests fenòmens fan difícil que es pugui procedir a una anàlisi tan sols de caràcter local, sense tenir en compte el moment polític, i la influència de les altres eleccions.

Així a nivell català hem de tenir en compte per als períodes analitzats, els elements que marcaran la història electoral catalana. Tal i com assenyalen, Joan Marcet i Oriol Bartomeus (2008), *“La historia electoral catalana desde la reinstauración de la democracia en 1977 ha pasado por tres periodos claramente diferenciados. Desde las primera selecciones de 1977 hasta 1984, período durante el cual se fue conformando el sistema de partidos, conformándose y adquiriendo los perfiles del segundo periodo que se llamaría “ modelo clásico”, etapa de mayor estabilidad electoral, caracterizada por el predominio del socialismo en el ámbito municipal y estatal. A partir de 1999 se inicia un nuevo periodo que pone punto final al “modelo clásico” y que se caracteriza por un mayor pluralismo, puesto que los partidos menores del sistema tienden a tener un mayor papel, ya sea en número de sufragios como en capacidad de forzar alianzas de gobierno. Y el último periodo a partir de 2003 en que se aprecia un nuevo factor diferencial marcado por la alta abstención”*

En l'evolució del període que ens ocupa i tenint en compte la formació política principal de la nostra investigació, tot sortint de la particularitat del fet i el comportament a nivell municipal, observem que en poc temps tots els partits catalans han experimentat canvis importants en la seva posició, sobretot de les conteses autonòmiques i generals que no han deixat d'influir també en la seva evolució dins el cicle electoral municipalista. La força de CiU durant la dècada dels vuitanta, feia que la resta de formacions més modestes, entre elles ICV, practiquessin un paper més secundari encara que arribaven a mantenir els seus votants amb oscil·lacions no gaire significatives.

Ja en la dècada dels noranta ICV començava a sobreposar-se dels seus conflictes interns, a part de l'escisió en el 98 del sector d'IU que va donar lloc a EUiA com analitzarem en punts posteriors, i es consolidava paulatinament. Aquesta evolució dels partits minoritaris ha estat interpretada segons alguns autors com un benefici per a ells mateixos *“ Estos han logrado aumentar su potencial de coalición.....i el resultado de todo ello ha sido una mayor atomización del sistema de partidos en el ámbito autonómico y municipal que ha adquirido la forma de pluralismo moderado*

(Sartori, 1976), y ha generado la proliferación de gobiernos de coalición en el ámbito autonómico y en los municipios más importantes” (Barberà,Barrio,Rodriguez: 2009). Per a Bartomeus i Medina, “ICV por su parte, sí que ve modificada substancialmente la ubicación de sus simpatizantes entre 1995 i 2010. En primer lugar se observa un incremento de la simpatía hacia ICV en los espacios de centro-izquierda dual y la izquierda...y en segundo lugar, y quizá lo más importante,es que se observa un debilitamiento del espacio de asentamiento principal de las simpaties a ICV, la izquierda dual, que no puede achacarse a una reducción de los electores que allí se ubican, puesto que éste es uno de los espacios que más ha crecido en comparación con 1995. Así, debe tratarse de un trasvase hacia el PSC, que aumenta su peso en esta àrea. El resultado de todo ello es una mayor dispersión de la simpatía hacia ICV, que pierde su núcleo principal en la izquierda dual y al mismo tiempo gana peso en todo el àrea que se extiende desde allí hacia el centroizquierda y hacia el sentimiento de pertenencia catalán”. (Bartomeus, Medina, a Partidos y Elecciones en la Cataluña del siglo XXI, 2011:173).

Des de 1995, però també a les eleccions municipals s'observa una tendència clara de descens dels dos grans partits en l'esfera catalana sense que aquest fer sembli que quedi aprofitat pels partits dits minoritaris. Aquest fenomen queda tanmateix matissat per l'índex de participació que concretament en les eleccions municipals ja des de 1987 té una línia a la baixa. Les cotes altes es donaran al 1987, 1995 i 2003, i les cotes mínimes al 1991, 1999 i 2006 sent aquest darrer any especialment significant per quedar en poc més del 50% del cens. Des d'aquest període doncs es produeix una important disminució de la legitimitat en quasi tots els partits polítics catalans, amb un acompanyament de transformació en el sistema amb major fragmentació, irrupció de més partits i un increment de la inestabilitat acompanyada per l'erosió electoral dels dos partits principals, especialment del PSC, i el creixement de les dites formacions minoritàries pel que fa al nombre de vots, ERC, PP, ICV-EUiA.

Aquest fet produeix alhora noves àrees de competència, Medina ho argumenta “ *La combinació d’una major fragmentació política juntament amb la desconcentració del vot afavoreixen la proliferació de noves àrees de competència. Així ERC i CiU competeixen pel vot nacionalista català; ERC, ICV i la CUP rivalitzen en l’àmbit catalanista i d’esquerres; el PSC i ICV es disputen sobretot el favor de l’esquerra moderada; els socialistes són susceptibles de perdre suports en diversos fronts (CiU, ERC, ICV, C’s) i el PP, CiU i C’s intenten fer-se amb l’electorat més moderat. La multitud d’àrees de confluència i disputa converteixen la competència entre partits en un intangible els resultats del qual es fan molt més difícils de predir, en la mesura que depenen molt més de les fluctuacions en les preferències dels electors i de les estratègies dels diferents actors polítics en cada moment.*” (Medina, 2014:8).

Cal tenir present també en els darrers temps que el sistema de partits català s’ha polaritzat considerablement, sobretot pel que fa a l’eix nacional, fet sumament important en el moment actual que està lligat d’una banda al debat de l’organització territorial de Catalunya i per altra a l’auge de l’independentisme, tal i com apunten els autors Bartomeus i Medina¹⁸.

Reprenen el darrer dels factors que apuntaven en la seva anàlisi Marcet i Bartomeus, és a dir l’abstenció, com a fet important en l’afectació del sistema de partits a Catalunya cal dir que aquesta ve determinada d’una banda per una desafecció creixent cap a la classe política, i de l’altra cap al concepte d’Espanya com a sentiment de pertinença. Hi ha també un altre factor important quant a la participació i és que aquesta està marcada en funció de l’àmbit electoral al qual fa referència la convocatòria. Més important en les autonòmiques que en les generals, encara que donat l’eix de pertinença en les darreres convocatòries s’ha notat alguns increments de participació.

¹⁸ “*Manteniendo los grandes rasgos del esquema de ubicación en los ejes ideológicos, parece claro que el electorado catalán es hoy más proclive a situarse en el área de sentimiento de pertenencia a Cataluña..Y esto parecería obedecer a un relevo generacional operado a lo largo de las dos últimas décadas, que ha hecho que un grupo específico, el de los nacidos en el resto de España, con una posición en el espacio bidimensional muy marcada, esté dando paso a nuevos contingentes que no comparten su especificidad. Éstos tienden a posicionarse en espacios más neutrales (de pertenencia dual), lo que provoca que el centro de gravedad del electorado se desplace hacia el área de pertenencia catalana*”. (Bartomeus, Medina a *Partidos y Elecciones en la Cataluña del siglo XXI*, 2011:188)

Tampoc aquest fenomen ha anat afectant homogèniament a tots els partits ja que entre els dos grans te més incidència en els electors que ho fan pel PSC que aquells que ho fan per CiU. (Riba: 2000). Tampoc s'ha potenciat l'electorat amb cap nova llei electoral pròpia que Catalunya no s'ha dotat tal i com preveia l'Estatut del 79. Si ens centrem en les eleccions municipals, afectació de la nostra investigació, observem que hi ha hagut un augment que va des del 38,5% d'abstenció a les eleccions del 2003 fins a un 44,9% a les del 2011.

A Catalunya, però la desafecció i consegüentment l'abstenció afecta molt més que a Espanya, supera la seva mitja, i es viu un moment en què ha caigut molt els nivells de compromís de la ciutadania vers, els sindicats, partits, o qualsevol altra tipus d'organització col·lectiva ja constituïda, per passar a un nou sistema de participació on es constitueixen noves plataformes i moviments molt més reivindicatius, alimentats per la crisi econòmica i que tendeixen a fer aflorar un vot de marcat contingut protesta.

3.2 Del PSUC a ICV-EUiA

Aquesta tesi comença amb l'anàlisi de dades des de les primeres eleccions democràtiques d'àmbit municipal del 1979 després del llarg període de la dictadura franquista. L'evolució històrica i organitzativa de la nostra formació política es remunta ja a aquest punt de la història de la lluita contra la dictadura quant el PSUC, proposava l'aglutinament de totes les forces polítiques antifranquistes en organismes unitaris (*Aliança Nacional de Catalunya*). De fet el PSUC va ser fundat el 23 de juliol de 1936 com a producte de la fusió de la Federació Catalana del PSOE, la Unió Socialista de Catalunya de Joan Comorera, el Partit Comunista de Catalunya, i el Partit Català Proletari amb acord d'ideologia marxista-leninista i adscrit a la Internacional Comunista (hi hauria doncs dos membres al mateix Estat).

Els grups de l'exili no volien mantenir cap tipus de contacte amb el PSUC i no va ser però fins els anys cinquanta durant el seu I Congrés de 1956 en el que va elaborar la cèlebre política de Reconciliació Nacional i que li van conferir els trets distintius de la seva identitat futura. Aquests, tal i com assenyala (Pala, 2011), passaran per tres punts principals: 1) Renunciar a centrar la seva política entorn de la legitimitat violada de la Segona República, 2) Compromís per arribar a un futur acord unitari amb les diferents forces polítiques emergents, per tal de donar veu a la consciència democràtica de tot el país "*La Reconciliació Nacional assumía les característiques d'un moviment popular abans que d'un improbable acord de govern, des de dalt i deslligat de les masses. No hi podria haver el segon sense el primer, de manera que el partit treballaria en els dos àmbits*", (Pala 2011) i, 3) Aquest procés de Reconciliació Nacional es basaria també en l'absència d'un model predeterminat de transició a la democràcia. Renuncia a la restauració de la República per passar a lluitar per ella sense fer una condició *sine qua non*. Aquesta política va ser sancionada durant aquest I Congrés del 1956. "*el PSUC va elaborar un discurs que l'identificava com el portaveu de tot l'antifranquisme i del qual, per tant, era difícil precisar-ne el perfil específic de les aspiracions particulars del partit com a tal. En definitiva, tot el marc programàtic de la RN era de matriu comunista precisament perquè estava pensat per arribar a l'hegemonia política a Espanya i a Catalunya dins d'un moviment antifranquista que havia de ser al més ampli possible; l'única condició*

per formar-ne part era la voluntat de facilitar el canvi polític democràtic” (Pala, 2011).

Ja el 1957 el Moviment Socialista va ser el primer partit que va col·laborar amb el PSUC que va quedar palés en les ponències del II Congrés celebrat al 1965, i ja durant els anys 1959-1960 van començar els contactes directes del PSUC amb la resta de partits mitjançant reunions bilaterals. Congrés on va quedar també palesa *“l’acceptació de la democràcia parlamentària i el plantejament d’un programa bàsic i immediat que ni tan sols al·ludia al socialisme.(Pala, 2011); les fases per les quals havia passat el partit “formaven un únic període de nou anys durant el qual el PSUC va saber, amb tenacitat i amb l’ajut socialista, sortir de l’aïllament en què havia estat des del final de la guerra” (Pala, 2011).*

Cal no oblidar, però, que allò que volia el partit era anar construint entre tots una alternativa democràtica al franquisme. La seva legalització durant la nova etapa democràtica es produeix a l’abril de 1977 i la seva concurrència a les eleccions municipals de 1979 dóna uns resultats importants amb més de 540.000 vots i 548 regidors, fet que aniria en decadència a partir de llavors. Les tensions que va generar la política durant la transició, a més de les tensions provocades pel posicionament en la política internacional de llavors van donar com a resultat les primeres divisions que va causar el V Congrés on van sortir aprovades les tesis del sector comunista, que posteriorment va ser expulsat al 1981 i que va formar el Partit dels Comunistes de Catalunya (PCC).

Al 1987 es va propiciar la coalició Iniciativa per Catalunya (IC) on participaven el PSUC i el PCC juntament amb d’altres grups d’esquerra i ecologistes. Al mateix any el Secretari General del PSUC es escollit president d’Iniciativa per Catalunya, i un any després es va iniciar la dissolució del partit. El comitè central del PSUC del dia 2 de desembre de 1989 va convocar el 20 de gener de 1990 la XI Conferència Nacional del PSUC. En aquesta es va decidir el traspàs de les competències cap a Iniciativa per Catalunya (IC), és a dir el PSUC va cedir la seva sobirania a tots els efectes a IC.

Tots els càrrecs públics que militaven al partit eren elegits com a IC des de l'any 1987. L'elaboració programàtica s'assignarà als adherits d'IC a tots els nivells, municipal, autonòmic, estatal i europeu. El traspàs de la presència pública també es va realitzar amb l'objectiu que IC projectés un missatge polític d'una manera coherent amb la seva realitat com a actor polític diferenciat. A partir d'aquell moment IC haurà de ser la darrera instància de decisió a tots els nivells. Però a partir del 1997 davant la progressiva desaparició del PSUC històric, i per l'estratègia seguida per la direcció d'IC que proposava una moderació ideològica a més d'una voluntat d'apropament al PSC (Partit dels Socialistes de Catalunya), hi ha haver una altra escissió conformant el PSUC-viu que posteriorment s'integraria a la coalició Esquerra Unida i Alternativa.(EUiA) encara que a través del temps passarà per diversos desencontres.

Com hem vist al 1987 es va presentar Iniciativa per Catalunya (IC) que es constituïa com a federació, no com a coalició. Els seus impulsors inicials van ser l'ENE (Entesa dels Nacionalistes d'Esquerra), el PCC (Partit dels Comunistes de Catalunya), el PSUC i un ampli ventall d'independents i persones vinculades a moviments socials. Les condicions polítiques i socials de llavors conformaven un espai necessari per a la seva formació tal i com es deia en el document fundacional "*A Catalunya, la situació política evidencia d'una manera cada cop més clara l'existència d'un espai polític per a una alternativa d'esquerres participativa i transformadora*". La formació passa a través dels anys per diversos cicles amb fets destacables com al 1989 que com hem vist donades les pressions per enfortir IC i traspassar-li sobirania el PCC anuncia el seu abandonament de la formació. El cicle electoral municipals 91, autonòmiques 92 i generals 93 és globalment negatiu, en totes les eleccions per sota dels 300.000 vots i del 10%. La crisi econòmica i la crispació política dels anys posteriors fan que millori els seus resultats durant el següent cicle electoral Europees, 94, municipals 95, autonòmiques 95 i generals 96.

Al 1995 es constitueix la coalició Iniciativa-Els Verds, formada també pel PCC, l'espai roig-verd-violeta i les Candidatures Independents del Progrés Municipal. En les eleccions municipals del 1995 s'obtenen un bons resultats amb la seva presència a Ajuntaments com Lleida, Girona i Tarragona.

El novembre del 1994 IC celebra la seva 4ª Assemblea Nacional, aprovant aprofundir en la definició ecosocialista amb la qual s'identifica i es planteja enfortir IC com a una alternativa d'esquerres amb una nova majoria social i política de progrés per a fer front a la dreta.

A partir de 1997 es produeix un període de recomposició i reubicació d'IC, fruit altre cop de tensions ideològiques, el PCC torna a marxar de la coalició, recordem que aquest partit es definia com a marxista-leninista on estaven representats els prosoviètics i la classe obrera leninista, també marxarà de la coalició un sector important del PSUC contrari a la dissolució a l'interior d'IC forma el PSUC-viu. A la 5ª Assemblea, el 1998, culmina el seu procés d'ecologisme polític, manté l'aliança amb Els Verds i es donarà el canvi de nom a Iniciativa per Catalunya-Verds, conformant-se com a partit únic.

Abans de començar el proper cicle electoral de 1999, sorgirà, després del procés de ruptura entre IC i de la coalició IC-EV, una nova formació política catalana que després de la seva assemblea fundacional del 1998 prendrà el nom d'Esquerra Unida i Alternativa, EUiA, fruit del Partit dels Comunistes de Catalunya, amb el PSUC-Viu i el Col·lectiu Roig, Verd i Violeta, tot establint alhora relacions amb IU(Izquierda Unida) a nivell estatal. En la mateixa assemblea s'escollirà com a coordinador a Antoni Lucchetti del PSUC-Viu. Hi haurà però elements de fricció ja al sí d'aquest nou partit com assenyala Ribera “ *El PCC és l'altre partit important de l'organització, però es manté en un segon pla fruit del que considera un disseny de l'organització imposat per Izquierda Unida. La nova organització té un discurs a l'esquerra i una estratègia de confrontació amb aquesta i amb el centre esquerra, en línia amb l'estratègia de les “dos orillas” adoptada per Izquierda Unida. L'hegemonia en el sí de la direcció i de les estructures d'EUiA per part de la gent provinent de la ruptura en el sí d'IC, fa que hi hagi molts recels en vers qualsevol aliança amb Iniciativa*” (Ribera, 2014:14).

El cicle electoral posterior 1999-2000, serà de descens en totes les eleccions, a les autonòmiques del 1999, ICV-Verds, va perdre 8 dels 11 escons que havia obtingut el 1995, amb 78.441 vots (2,53%), Esquerra Unida i Alternativa, que es presentava en solitari en aquest cicle electoral, amb 44.454 vots (1,44%) no obtindria representació.

En les municipals de 1999 IC-Verds perdrà 90 regidors i obtindrà un 7,88% dels vots, aquest resultat *“li garanteixen un espai electoral propi, malgrat estar clarament per sota dels resultats electorals de 1995 i anteriors. EUiA obté uns mals resultats, amb una representació de 35 regidors en les llistes en solitari. En conjunt es perden 2 punts percentuals i 55 regidors respecte del 1995, encara que a nivell de percentatge és equiparable al d'altres eleccions municipals i està per sobre a nivell de presentació”* (Ribera, 2014:16).

A l'any 2000 Joan Saura relevarà a Rafael Ribó al capdavant del partit i al 2002 s'adopta el nou nom *Iniciativa per Catalunya Verds (ICV)*. En aquestes transformacions i adaptacions, l'evolució ideològica d'ICV ha transcorregut per la recerca de la seva identitat a través dels diferents períodes que hem anat esmentant. Des de la seva fundació fins a definir-se com “ecosocialista” passen 11 anys, així resumeixen en el seu pensament *“ en la recerca d'un espai que sense renunciar als postulats de justícia social incorpori sensibilitats pròpies de la nova esquerra, com ara l'ecologisme, el feminisme o el pacifisme”* (Rius, 2005:26).

No serà fins la seva darrera etapa que ICV assumirà una ideologia pròpia basada en “l'ecosocialisme”, basat en dos eixos principals; la sostenibilitat i l'antiglobalització. Durant les primeres assemblees s'anirà perfilant les definicions en el terreny ideològic, documents com *“Principis d'Iniciativa per Catalunya”*,(allunyant-se aquí de la socialdemocràcia o el postcomunisme; o també en el document *“Manifest Programa”*, encara que sense renunciar al caràcter alternatiu del comunisme enfront del capitalisme. IC sí que recollirà el principi de la sobirania de Catalunya que residirà en el poble català, així con la defensa del dret a l'autodeterminació, a la vegada que opta també a un Estat espanyol amb estructura federal.(federalisme plurinacional asimètric).

Altres conceptes que apareixeran en el seu ideari passen pel ecologisme, el feminisme i el pacifisme, encara que vol recollir també el que al partit anomenen altres nous espais socials que no estan ben representats en els principals partits polítics catalans.

Els passos ideològics decisius els trobarem a les darreres assemblees, la IV al 1996 amb la definició d'esquerra ecosocialista, *"D'altra banda en ser l'ecosocialisme una teorització política que ja havien adoptat altres partits o corrents, i que gaudia d'un cert cos teòric, definit, la seva elecció no només suposava trobar el terme idoni a unes reflexions prèvies, sinó també assumir que s'optava per una línia política determinada i contrastada en altres països europeus."* (Rius, 2005:29).

Serà a la V assemblea del 1998 quan es posaran les bases de nous paradigmes i de valors ecosocialistes : drets civils, garanties socials, defensa del medi ambient, polítiques de gènere, feminisme, emancipació nacional. *" El Manifest ecosocialista suposa la superació de les fases anteriors d'evolució ideològica basades més en la suma superposada de conceptes polítics que en una perspectiva global de la qual es deriven aspectes concrets. En definitiva, una línia ideològica més clara que té com a fruits immediats una millor definició de les estratègies i de les relacions amb els altres actors polítics i socials"* (Rius, 2005: 30). A l'assemblea del 2004 el partit adoptarà l'anomenat esperit de Porto Alegre amb conceptes com el d'esquerra transformadora, ecologisme polític i radicalitat democràtica.

Quant a l'estructura organitzativa d'ICV, aquesta ha anat evolucionant al llarg dels anys des del model jeràrquic centralitzat de la tradició comunista fins el model actual amb característiques més horitzontals amb influència de moviments socials. Fruit d'aquesta concepció els representats a la presidència i els caps de llistes i/o dirigents de l'organització local són escollits mitjançant eleccions primàries internes (referendum vinculant) on poden participar tots els afiliats/des,(el seu nivell d'afiliació va patir un fort deteriorament entre el 1996 i el 2004 tot i que darrerament s'ha recuperat potser gràcies a la seva participació al govern de la Generalitat), fet que comporta una translació de sobirania cap els militants de base amb l'adopció de polítiques d'igualtat de gènere que garantitzen una presència com a mínim del 40% de cada sexe en els òrgans de direcció del partit.

El màxim òrgan d'ICV és l'Assemblea Nacional que es reuneix com a mínim una vegada cada quatre anys i que té competències exclusives en la fixació dels principis del partit, del seu programari i de les normes de funcionament.

L'Assemblea Nacional escull un Consell Nacional que és el màxim òrgan entre assemblees. Aquest escull una Comissió Permanent per tal d'executar i fer el seguiment dels acords i una Secretaria Política que dirigeix l'activitat diària del partit coordinada pel president /a d'ICV. A nivell territorial s'organitza en agrupacions comarcals i locals i a nivell polític en àmbits temàtics i programàtics. Manté un protocol de col·laboració amb l'organització juvenil Joves d'Esquerra Verda (JEV) formada per la confluència de les joventuts polítiques del PSUC i la ENE (Entesa dels Nacionalistes d'Esquerra).

A nivell local col·labora també amb l'Entesa del Progrés Municipal (EPM). L'òrgan d'expressió és el diari *Treball* fundat pel PSUC el 1936.

Tot i que aquesta estructura organitzativa passa per diferents etapes evolutives a través dels temps i de les pautes marcades en les diferents assemblees. Així en el moment de la seva fundació al 1987, IC disposa de diferents òrgans de direcció nacional: la Comissió Política, el Plenari Nacional, els Vicepresidents i el President.

És precisament la Comissió Política qui tindrà per missió aprovar les candidatures i acordar els pactes de coalició. En una etapa posterior ja als anys 90 s'aprova l'estructura organitzativa que durarà fins a l'any 2000. El model serà més piramidal i l'Assemblea serà l'òrgan màxim de direcció que a més de tenir competències claus de definició de principis, estructura i programa, escollirà la Comissió Política Nacional, que alhora escollirà el President i la Comissió Executiva, anomenada Comissió Permanent i d'entre els membres d'aquesta darrera s'escullen els vicepresidents i els components de la Secretaria Política.

A l'assemblea del 2004 s'introduiran també canvis, on apareix el Consell Nacional que substitueix precisament l'assemblea nacional, i la Comissió Permanent es convertirà en un organisme de direcció que integrarà els dirigents territorials i sectorials, passarà també la Secretaria Política a anomenar-se Direcció Executiva.

La presidència tindrà des de llavors un mandat de 4 anys. “ *Es pot afirmar que IC es caracteritza per tenir una organització interna clàssica, jeràrquica i homologable a la majoria de partits polítics, malgrat que s’hi troben diferències. És més, IC se situa en posicions piramidals i allunyades d’estructures horitzontals, tret explicable per la intensa influència que en ella han tingut partits comunistes, com ara el PSUC. L’aposta per les primàries i les consultes internes, la creació de la figura del simpatitzant i l’aplicació de mesures que garanteixin l’equitat de gènere han estat els instruments de canvi*”. (Rius 2005:35). El fet del procediment de consultes internes té la seva rellevància doncs afectarà de manera important les decisions sobre possibles pactes de govern, coalicions electorals amb d’altres formacions, o bé la incorporació a d’altres grups polítics.

Des de l’any del 2001, però, es succeïren una sèrie d’accions que consolidaran el tomb estratègic de la formació adoptat a la VI Assemblea, de l’any 2000. Es donarà l’inici d’un acostament entre ICV i IU, i de passada amb EUiA¹⁹, amb unes raons que la mateixa formació detalla com: 1) l’expectativa que la suma de les dues parts farà créixer l’espai de l’esquerra transformadora, 2) que les raons del trencament polític han estat ja superades i que IU ha abandonat la seva estratègia anterior, i 3) que el moment polític és favorable per a una victòria d’esquerres a Catalunya el 2003.

Després d’uns mesos de negociacions ICV i EUiA signen l’acord el 12 de juliol de 2002 pel qual acorden fer llistes electoral conjuntes en el proper cicle electoral. Les dues formacions establiran una aliança de coalició electoral, (podem diferenciar com hem vist en apartats anteriors entre coalicions electorals, coalicions parlamentàries i coalicions governamentals, Duverger 1951), ja fa esment Reniu sobre la motivació de les coalicions de tipus electoral que preveuen la gestió conjunta dels resultats obtinguts; “*La decisión de coaligarse electoralment se encuentra interrelacionada con la evolución futura de la coalición, tanto en el corto plazo de la obtención de resultados electorales favorables como en el medio plazo, la gestión de los resultados obtenidos.*”

¹⁹ ICV i EUiA recomposaran les seves relacions mitjançant acords electorals i programàtics, però deixant de banda el procés d’unificació orgànica que tants maldecaps havia causat durant el passat i adoptant la fórmula de coalició electoral.

En este sentido, la tendencia general es la concreción de una estrategia política que, partiendo del acuerdo preelectoral, permita a los partidos coaligados proseguir con su colaboración en la arena parlamentaria y/o ejecutiva” (Reniu: 2001).

Els arguments per part d'ICV en favor dels acords passen per “ 1. L'expectativa que la suma de les dues parts farà créixer l'espai de l'esquerra transformadora, 2) que les raons del trencament han estat ja superades, i que IU ha abandonat la seva estratègia anterior, i 3) que el moment polític és favorable per a una victòria de l'esquerres a Catalunya el 2003” (Rius: 2005). Per a EUiA els beneficis passen per “ser la manera d'obtenir representació parlamentària i materialitzar l'estratègia del Front d'Esquerres que la direcció del PCC. En el sí d'EUiA , malgrat inicialment hi havia un ampli acord en negociar la coalició...al final resultà molt polèmica. La concreció de l'acord de coalició amb una EUiA molt subordinada, acaba generant un rebuig important, com ho demostra el referèndum per l'acord electoral del mateix any 2002, on el Sí, només obté el suport del 53% dels vots i el No el 45%”(Ribera: 2014:21).

Durant aquest nou cicle que comença el 2003 i a la primera convocatòria que seran les eleccions municipals del mes de juny els seus resultats són força satisfactoris, passant del 9,7% al 10,40% i de 344 a 400 regidors. Els resultats del nou cicle seran interpretats com un aval de la coalició. A les eleccions al Parlament de Catalunya, el novembre de 2003, es passarà de 5 a 9 diputats i del 2,5% al 7,2% dels vots, resultats que propiciaran el pacte per a la formació de govern tripartit a la Generalitat de Catalunya després del Pacte del Tinell. A les generals del 2004 obtindrà dos diputats i a les Europees un eurodiputat que s'integrarà al Partit Verd Europeu.

Durant aquest període i fins a les eleccions municipals del 2007, ICV conjuntament amb EUiA i les EPM (Entesa del Progrés Municipal), ostentarà una vintena d'alcaldies i disposarà d'uns 400 regidors. De fet com assenyala Ribera “La coalició electoral ICV-EUiA ha funcionat amb estabilitat des de l'any 2002, en canvi les organitzacions que representaven el seu espai fins llavors havien tingut un comportament coalicional inestable amb continuades coalicions i trencaments.

La inestabilitat pròpia de les aliances entre partits ideològicament propers que competeixen per un mateix espai (Panebianco, 1990), definia perfectament la conducta coalicional entre els diferents partits hereus del PSUC” (Ribera:2014:7).

A les municipals de 2007 tot i restar lluny de les xifres obtingudes al 1995, ICV creix a l'àmbit rural, on no hi tenia gaire presència però baixa considerablement als barris populars de l'àrea metropolitana, tendència que es percebeix com a continua des dels anys 90. Finalment en arribar al 2011 ICV-EUiA va patir una pèrdua de vots i també de regidors encara que, malgrat aquest fet, la formació va considerar que es tractaven d'uns bons resultats tenint en compte el desgast sofert pel seu pas per la responsabilitat de govern d'entesa a la Generalitat. El seu objectiu a nivell municipal era el de mantenir les principals alcaldies amb què comptava i recuperar-ne d'altres, a més de recuperar el seu nombre de vots en municipis governats pel PSC.

En aquests darrers temps, i donada la tipologia de visibilitat d'EUiA com a secundària, la nova direcció del PCC marca una nova estratègia per dotar la formació d'un discurs propi al marge dels que tingui Iniciativa. No es qüestiona l'aliança però sí que es vol perfilar un nou espai d'actuació propi. “ *Aquest escenari que té cada organització amb un perfil propi i una IU creixent, és el que s'ha desenvolupat la coalició entre ICV i EUiA en els darrers temps, sobretot des de l'any 2011. I serà en el que es desenvoluparà l'intent d'ampliació de l'aliança proposada per EUiA en la seva VI Assemblea Nacional i també assumit per ICV en la seva X Assemblea, encara que el resultat ideal pensat per les dues organitzacions probablement no sigui el mateix” (Ribera: 2014:23).*

Capítol 4: ESTRATEGIA COALICIONAL ALS GOVERNS LOCALS: EL CAS PSUC/ICV/ICV-EUiA

Tal i com feiem esment a l'introducció quant a l'estructura d'aquesta investigació, ens centrarem en aquest capítol en l'anàlisi de cas tot veient com els partits evolucionen en la seva estratègia coalicional a través dels diferents processos electorals (municipals) en els que participen, és a dir quin serà el seu procés de decisió i de responsabilitat davant el seu electorat com a conseqüència de donar continuïtat o renúncia a ser-hi presents en les configuracions de nous governs de coalicions després dels resultats electorals obtinguts. En definitiva, avaluar els efectes quant al comportament i estratègia que seguirà el partit analitzat, qualificat dels partits minoritaris dins d'un govern de coalició municipal, i després d'haver experimentat els rendiments electorals (incumbency effects) fruit de la seva participació i responsabilitat al govern. Per aquest element ens centrarem en els subapartats següents:

4.1. Els governs de coalició a Catalunya, 1979-2011: Morfologia i característiques.

Un cop legalitzats els partits polítics després del període de la dictadura franquista, aquests es van afanyar en el disseny democràtic de l'administració central i la creació d'institucions autonòmiques però marginaren la democratització local; els municipis van continuar governats per juntes franquistes no escollides democràticament fins el 1979 mentre es mantenia en vigor part de la Llei de Règim Local de 1955, que no fou completament derogada fins a l'aprovació de la nova Llei de Bases de Règim Local de 1985.

No serà doncs fins a les eleccions municipals de 1979 que s'inicia el procés de democratització de l'administració municipal, en un moment en què es trobava consolidat el sistema de partits, fet que dificultà l'aparició de candidatures municipalistes independents; i quan el moviment veïnal havia perdut part de la seva força i capacitat d'incidència, a conseqüència del procés de cooptació de quadres i desactivació realitzat des dels partits polítics.

Les primeres legislatures municipals vindran marcades per dos factors: d'una banda, el compromís de solucionar els dèficits urbanístics i socials heretats del franquisme partint d'uns recursos escassos; i d'altra, la necessitat de bastir una administració municipal moderna i democràtica al servei del ciutadà sobre les bases d'una estructura fortament burocràtica, desorganitzada i aliena a la cultura democràtica. Els entrebancs que van haver de sortejar els nous càrrecs electes van ser nombrosos i no en va el municipalisme català ha estat la pedrera de formació de líders polítics posteriors.

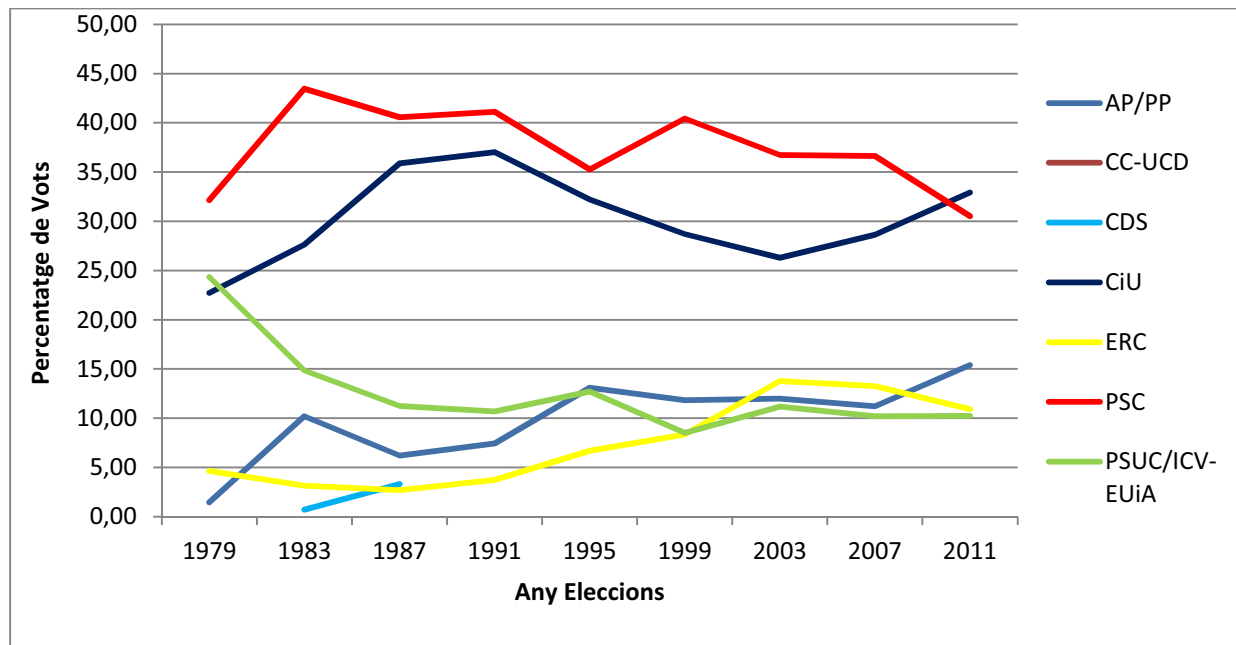
Així doncs, sota aquest context, les eleccions locals del 3 d'abril de 1979 es van celebrar un mes després de les segones eleccions generals i, vindran marcades d'una banda per la situació del govern català local que en paraules de Subirats i Vallès *“Una administración local deslegitimada e impotente, un mapa municipal extraordinariamente fragmentado, unos déficits enormes de equipamientos y servivios, un movimiento popular de cariz reivindicativo que se extendía a muchos Barrios y pueblos, y finalment, unes grandes expectativas de las mejoras que el cambio político había de comportar”* (Subirats i Vallès, 1990), amb molta fragmentació i la presència de moltes candidatures independents, tot i que moltes d'elles se les ha classificat de “progressistes”(Canals, Virós,1984), també trobem un alt índex d'abstenció condicionat aquest per la magnitud dels municipis (menys als grans, més als petits) i, per l'altra banda el fet de la ruptura entre els diferents partits del consens de la transició a causa dels acords de pactes de governs entre dos partits majoritaris d'esquerra, PSOE i PCE.

Acord Marc en matèria de política municipal signat a Madrid el 18 d'abril de 1979. Després de les primeres eleccions municipals democràtiques postfranquistes, al 1979, els diversos partits polítics catalanistes i d'arrel democràtica que van entrar als Ajuntaments van fer a molts municipis de Catalunya, en línies generals, un seguit d'acords sota el nom de “pacte de progrés”, amb la finalitat de compartir les línies mestres de la política municipal fins a l'aprovació de l'Estatut d'Autonomia de Catalunya i l'elecció del President democràticament escollit de la Generalitat. Els Pactes de Progrés, inicialment subscrits per PSC, PSUC i CiU (Convergència i Unió), van tenir com a principals protagonistes els dos partits d'esquerra. Convergència va fer d'oposició o va tenir un paper gairebé testimonial.

El PSC-PSOE i el PSUC van protagonitzar uns acords per formar govern i votar com a alcalde la llista més votada, però la trobada entre totes dues cultures de partit va provocar en nombroses ocasions alguns conflictes interns.

El PSUC tenia una organització política més potent i equilibrada mentre que el PSC tenia més poder municipal real i simbòlic. Tot i que en nombre de vots fossin les forces d'esquerra les guanyadores, en nombre d'alcaldes i regidors el primer lloc el va ocupar CiU donada la seva presència en la major part del territori i en llocs de població més petits.

Gràfic 2: Percentatge de vots a partits Eleccions Municipals 1979-2011

Font: Elaboració pròpia a partir de dades de l'ICPS

Les eleccions del 8 de maig de 1983 vindran marcades per la trencadissa de la política unitària dels partits catalans respecte de la transició, cadascun d'ells va començar a marcar el seu espai propi i també van quedar marcades per estar situades entre les generals d'octubre del 1982 (majoria absoluta del PSOE), i les eleccions al Parlament de Catalunya de 1984 (majoria absoluta de CiU). Van ser les eleccions de la victòria rotunda del PSC, a Catalunya van votar el 67,41% dels electors i el partit més votat amb 1.176.448 vots va ser el Partit dels Socialistes de Catalunya que hi va concórrer amb el lema "Perquè guanyi el poble", revalidació de la victòria obtinguda a les generals del 1982 per part del PSOE.

Va rebre vots de la desaparició de la UCD i molt probablement del PSUC, donada la seva reducció de candidatures presentades pel fet de la seva crisi interna i de la ruptura amb el sector que crearia el nou Partit dels Comunistes de Catalunya (PCC). Hi va haver un descens important del vot comunista, tot i que aquí a Catalunya el PSUC va aconseguir algunes alcaldies amb el suport de CiU, en aquells municipis on el PSC registrava una majoria relativa, per altra banda els acords que es consolidaren entre PSC, PSUC i ERC van aconseguir desplaçar CiU d'alcaldies on també tenia majoria relativa. Es va donar també la desaparició de la UCD amb un increment notable també de les candidatures d'Alianza Popular. Van baixar molt també les candidatures d'independents en comparació amb les eleccions del 1979, cosa que posa de relleu la penetració al territori dels partits majoritaris. La participació va ser més gran que al 1979 arribant l'abstenció a quasi el 32%, sent les zones més proclius a aquest fet les més industrialitzades i els barris obrers de les grans ciutats. Els resultats van continuar la tendència de domini de l'esquerra a les grans aglomeracions urbanes i per l'altra banda hegemonia de CiU als petits i mitjans municipis.

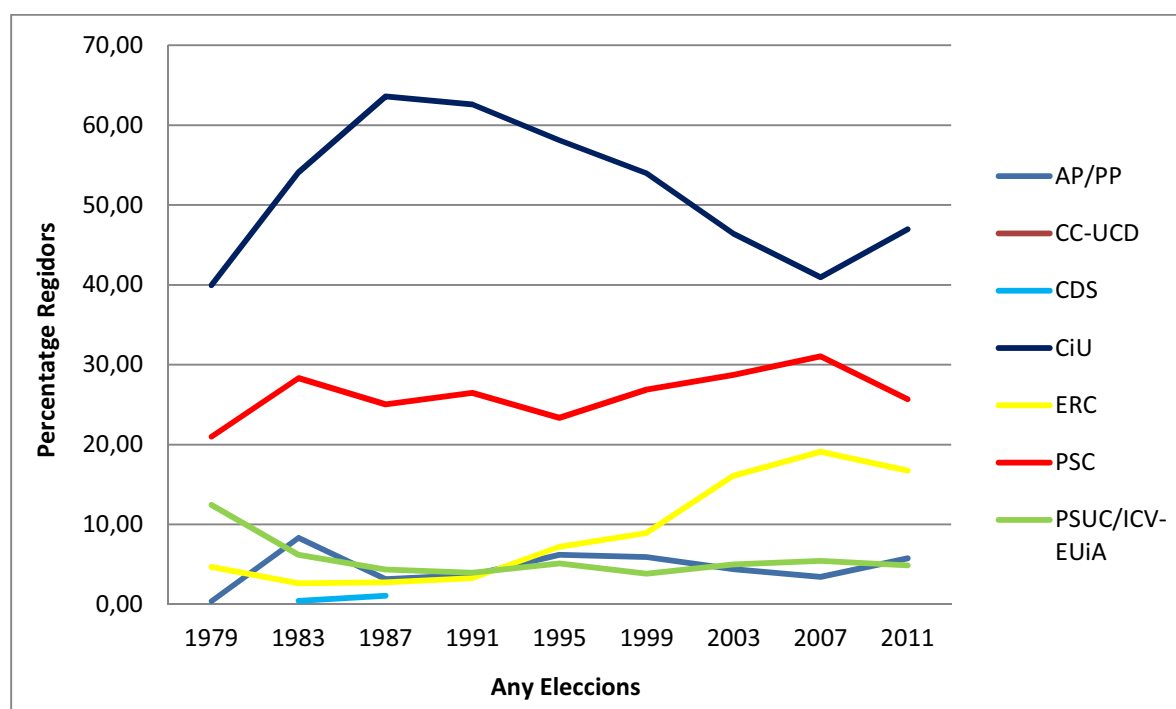
Les eleccions locals de 10 de juny de 1987, estaran marcades, també a nivell català, per la influència de les generals i europees (per primer cop) que es van celebrar l'any anterior 1986 i on el PSOE va aconseguir una majoria absoluta i també per estar al mig de les posteriors eleccions al Parlament de Catalunya. Es van considerar amb un to de "primaries" respecte de les autonòmiques.

Les diferents formacions polítiques mantenen una presència similar a la de les eleccions anteriors i es reforçava el fenomen de la "participació" dels partits majoritaris en arribar a tot el territori. La coalició de CiU millora els seus resultats a tota Catalunya i pren alcaldies importants abans en mans socialistes com les de Lleida, Manresa, Sant Cugat, etc. ERC i ICV van patir lleugers descens tot i confirmant la mateixa tendència que en els dos cicles anteriors de manteniment de les grans ciutats i nuclis urbans encara que amb l'amenaça creixent de l'augment dels vots en aquests llocs també de CiU. Tal i com assenyala Márquez, *"La constitución de los Ayuntamientos se llevaría a cabo bajo el "pacto no escrito que gobierne la lista más votada" por lo que elevaba el número de Ayuntamientos con gobiernos en minoría favoreciendo la formación de equipos de gobierno locales*

minoritaris. Una suerte de coalició pasiva en la mesura que se favoreix la elecció de la alcaldia abstenint-se en la votació.” (Márquez, 2007:189).

També, “en la resolució del Comitè Central del PCE del dia 20 de juny de 1987, que recull la política de pactes de la coalició IU, acordat que <allí on la dreta no hagi obtingut majoria absoluta, però intenti coligarse per obtenir alcaldies, es precisa instrumentar els mecanismes per impedir-lo de tal manera que el alcalde elegit correspongui a IU o al PSOE, segons la llista més votada” (Márquez,2007:197).

Gràfic 3: Percentatge de regidors a partits Eleccions Municipals 1979-2011

Font: Elaboració pròpia a partir de dades de l' ICPS

En les eleccions del 26 de maig de 1991, caracteritzades per la continuïtat del cicle socialista tot i la pèrdua de vots en alguns nuclis urbans i un increment de vots al Partit Popular provinent de l'anterior Aliança Popular a nivell de l'Estat, es passa als anomenats pactes “ad hoc” en casos concrets a diferència dels pactes no escrits que hem pogut veure en els períodes anteriors, sobre el govern de les llistes més votades, provocant a nivell català com un dels efectes principals un retrocés del centre-dreta.

Fins i tot Miquel Roca, des de CiU, va proposar la modificació de la legislació electoral perquè els Ajuntaments siguin governats per la llista més votada, sense que fossin necessaris els pactes entre partits.

Durant les eleccions del 28 de maig de 1995, observem la primera majoria local del PP, i a Catalunya arriben a un acord PSC i IC per a donar-se suport mútuament, en l'elecció de l'Alcalde, on cada partit fos la llista més votada, encara que amb reticències pel que fa a la col·laboració en la possible acció de govern, o formar part dels executius locals.

Pel que fa a les eleccions locals del 13 de juny de 1999, hi haurà una segona majoria del PP, però l'esquerra retrobarà la pràctica de les coalicions. A Catalunya, trobem coalicions entre els partits d'esquerra, PSC, ICV on també se sumarà ERC en alguns casos, i per altra CiU que rep suports del PP i alhora també d'ERC. També hi haurà acords amb partits independents. ICV, es presentava separatament en aquesta contesa d'EUiA, fet que tindria els seus efectes negatius en els resultats electorals.

Les eleccions locals del 25 de maig de 2003 tindran com a característica principal la continuïtat de la pràctica coalicional. Quant a Catalunya, els resultats electorals manifesten un retrocés clar de CiU, encara que aquest partit registrarà la majoria de les alcaldies tot i que el descens es manifestarà en la seva representació en els Consells Comarcals, i del PSC, l'avenç d'ERC i ICV i la continuïtat dels suports al PP.

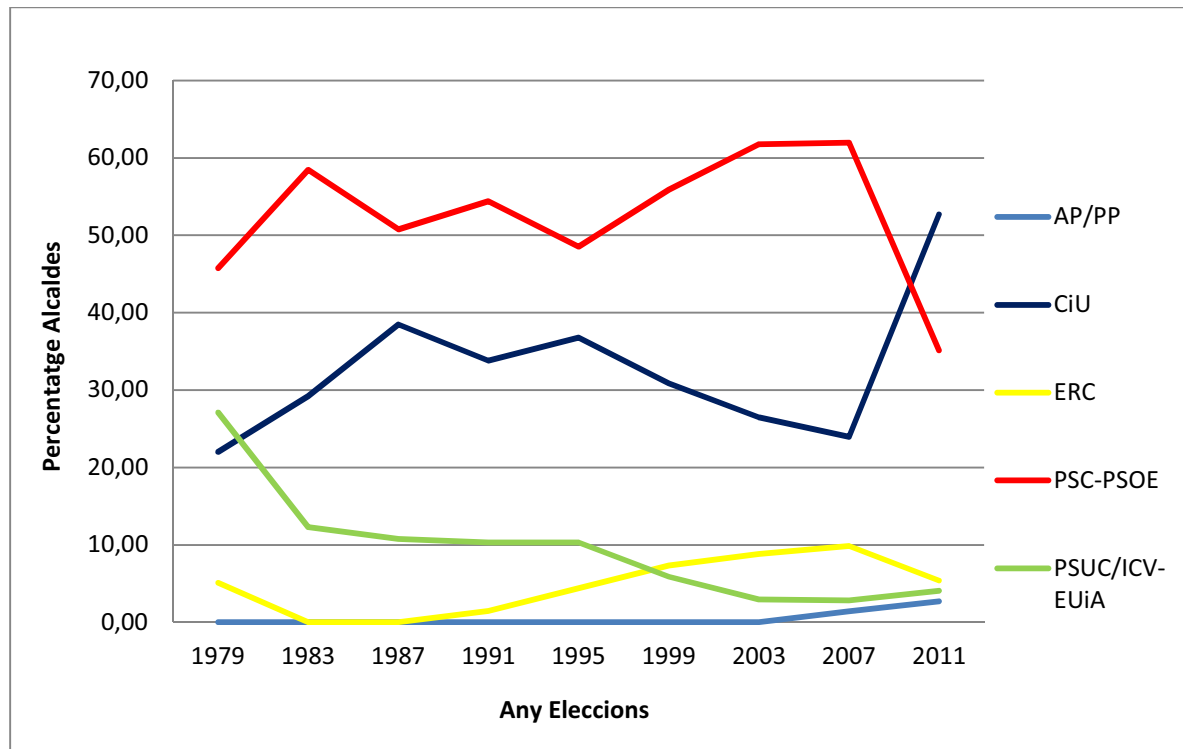
Per finalitzar aquest resum de les característiques que han envoltat els diferents períodes que s'analitzen en aquest treball, esmentem les dues darreres conteses electorals. Les eleccions locals de 2007, que se celebren amb posterioritat de les autonòmiques del novembre de 2006, i on a nivell català es perceben ja un dels elements principals del nou model al qual hem fet esment amb anterioritat, i que serà el fenomen d'una abstenció elevada i, que afectarà majoritàriament els municipis de més de 20.000 habitants, tendència que es va iniciar a les eleccions locals de 1991, i una major dispersió del vot.

Segons Marcet i Bartomeus, *“posiblemente el factor más relevante de las elecciones locales de 2007 sea el fuerte aumento de la abstención, que marca un récord absoluto (46,2 %) no solo respecto de todas las convocatorias desde 1979, sino de todas las convocatorias autonómicas y generales. Sólo en los referendums la participación del electorado catalán ha sido inferior”...“el descenso de la participación respecto de la anterior convocatoria local es general en todos los estratos de municipios, aunque es mayor en las ciudades más pobladas, dónde el retroceso roza los diez puntos”*.(Marcet i Bartomeus, 2008:6).

Aquesta abstenció es donarà sobretot per la desafecció política de l'electorat dels dos grans partits, CiU i PSC, d'aquest últim amb major intensitat en les àrees urbanes, conjuntament amb una percepció de manca de competitivitat a nivell dels partits i la manca de suports al partit d'ERC, en aquest nou cicle electoral, que va patir un retrocés important. Hi ha també un fenomen de desafecció vers el PSC en aquells barris obrers de les grans ciutats que impliquen una línia continuïsta d'aquest augment de l'abstenció.

De fet tots els partits polítics perden vots respecte de les eleccions anteriors, ICV al voltant de 77.215, marcant una tendència que com hem vist ja es començava a dibuixar a les eleccions de 1991 i 1995. ICV, es continuarà movent a la mateixa forquilla de vot encara que amb certes oscil·lacions, llevat de les eleccions de 1999 on va concórrer separatament de EUiA com hem vist. Aquesta pèrdua generalitzada de vots que afecta a tots els partits, quedarà matitzada segons la grandària del municipi i tenint en compte la distribució territorial. Així a tall d'exemple el PSC augmenta vots a la Catalunya rural en detriment de CiU, increment també d'ERC a la Catalunya interior amb un decrement a les ciutats com Barcelona i Girona, i també un augment d'ICV a l'àmbit rural tot i que també descendran a Barcelona capital i municipis del voltant. Serà un període de continuïtat vers les eleccions de 1995 amb tendències de descens de CiU i augment de PSC i ERC manifestant-se principalment a les zones de l'interior. Les variacions però es mantindran dins la casuística concreta de cada municipi on es reflecteix les diferents accions de govern i l'actuació dels partits en el seu àmbit concret.

Gràfic 4: Percentatge d'Alcaldes municipals de més de 25.000 habitants i Capitals Comarca 1979-2011

Font: Elaboració pròpia a partir dades Historiaelectoral.com

Tanmateix a les eleccions municipals del 22 de maig de 2011, com hem apuntat anteriorment fortament marcades per la crisi econòmica i l'atur a més d'una forta percepció de la ciutadania d'una falta de capacitat de gestió dels problemes que envolten la ciutadania, marcaran una consolidació de canvi en el mapa electoral. Trobem l'afloració el moviment 15 M o dels "indignats" tot just a poc de la celebració de les eleccions municipals, conjuntament amb la caiguda de l'economia i augment considerable de la taxa d'atur. Hi ha en aquestes eleccions una certa rèplica de la influència de l'ambient a nivell nacional i estatal. La coalició CiU guanyarà les eleccions en tots els àmbits, vots, regidors i alcaldes. Hi ha un esfondrament del PSC i una davallada del percentatge del nivell de representació dels dos partits grans CiU i PSC que passen de tenir en el passat al voltant d'un 70% a poc més del 50%. ERC també descendeix en nombre de vots, més de 70.000 i ICV-EUiA mantindrà el seu suport electoral encara que una mica a la baixa. ICV-EUiA intentarà oferir una imatge de comprensió i empatia vers les conseqüències de la crisi econòmica que s'estava patint tot enviant missatges a l'electorat per canalitzar el descontentament que s'havia anat consolidant d'ençà l'esdeveniment de totes les protestes i aparició de grups alternatius.

De fet l'estratègia d'ICV-EUiA passava per revalidar el manteniment de les seves principals alcaldies amb què ja comptava, com la del Prat de Llobregat, mirar de recuperar d'altres com les de Sant Feliu de Llobregat i Cerdanyola del Vallès, i retallar distàncies amb el seu principal competidor a l'esquerra catalana, el PSC. La campanya es va enfocar vers la crítica i la denúncia de les retallades i contra la "dreta" per tal de poder garantir les serveis públics. Els resultats municipals en el conjunt de Catalunya van ser de 241.919 vots amb una pèrdua de 10.000 vots respecte dels resultats obtinguts al 2007. Malgrat això i considerant el seu conjunt la coalició els va considerar "bons resultats" donat els desgats generats pel seu pas al Govern de la Generalitat.

"Es confirmava d'aquesta manera el canvi de cicle electoral iniciat un any abans, tot i mantenir-se el nivell de fragmentació habitual en el sistema polític català, si bé ara amb equilibris, posicions i distàncies diferents del cicle electoral anterior, on l'hegemonia relativa de CiU reposa més en el progressiva davallada del PSC que en un increment de la seva fortalesa electoral i, on el PP sembla consolidar-se com a tercera força política del país, trencant incèrcies i oscil·lacions electorals anteriors". (Marcet 2012:13).

En tots els períodes electorals analitzats en aquesta investigació i, corresponent a l'estratègia dels diferents partits polítics, trobem que dels diferents tipus de governs de coalició en què els podríem classificar, és a dir, governs de coalició minoritaris; els quals no compten amb el recolzament de la majoria absoluta dels regidors del ple, majoritaris, que sí tenen aquest recolzament i, sobredimensionats, aquells que incorporen socis innecessaris en el càlcul de la majoria, és en aquest darrer cas on trobem major quantitat de casos que es donen en aquesta investigació. Així doncs, trobem governs de coalició sobredimensionats ($\geq 60\%$ de recolzament).

En un capítol posterior s'analitzaran els diferents períodes des d'una perspectiva de l'estudi de cas a través de l'evolució coalicional del partit polític seleccionat com a actor de l'anàlisi, tot tenint en compte la reflexió de Reniu i Magre sobre les línies interpretatives d'aquests tipus de governs sobredimensionats.

“Els executius en els quals hi prenen part socis superflus i que, per tant no són estrictament necessaris per assolir la majoria absoluta, poden classificar-se en dues grans línies interpretatives. La primera fa referència a la necessitat de garantir àmplies majories parlamentàries davant de situacions d’amenaça al sistema, per poder escometre amb èxit l’aprovació de reformes estructurals o, fins i tot, com a resposta a possibles comportaments indisciplinats d’alguns socis de govern. La segona incideix en la possibilitat d’una certa rèplica dels governs existents en altres àmbits territorials, com a manifestació de l’existència de dinàmiques multinivell”
(Magre i Reniu, 2006-37).

Repliquem aquí el posicionament que el Consell Nacional de la Coalició ICV-EUiA havia previst a les negociacions per a conformar coalicions de govern municipal a les darreres eleccions del 2011 però que l’estratègia és molt similar en totes les conteses electorals encara que no quedés plasmada en un document únic i que es podia regir per acords locals determinats:

El Consell Nacional de Govern de la Coalició ha acordat:

1. - *Felicitar totes les candidatures de la coalició, als i les caps de llista i organitzacions locals d’ICV i EUiA, pel resultat i el treball realitzat a la campanya electoral.*
2. - *Garantir el màxim possible d’alcaldies als pobles i ciutats on les candidatures de la coalició ha estat la llista més votada*
3. - *Garantir el màxim possible de majories de progrés, respectant la llista d’esquerres més votada, amb l’objectiu de garantir les polítiques socials en defensa dels col·lectius més vulnerables i plantar cara a la retallada de drets socials i serveis públics.*
4. - *Impedir pactes i majories de govern en les que participi el PP o partits xenòfobs com Plataforma per Catalunya, Via Democràtica, etc*
5. - *No precipitar negociacions i possibles acords de govern sense la comunicació a les direccions nacionals d’ICV i d’EUiA. La coordinació entre les direccions local, comarcal i nacional, permetrà un anàlisi global del mapa electoral i de les relacions polítiques.*

Joan Herrera

Secretari General d’ICV

Jordi Miralles

Coordinador Nacional d’EUiA

Barcelona, 23 de maig de 2011

Font: Josep Altayó Morral; Suport Municipal ICV-EUiA-EPM.

Quadre 2: Vots i Regidors Eleccions Municipals 1979-2011

ELECCIONS MUNICIPALS CATALUNYA																		
	1979	1979	1983	1983	1987	1987	1991	1991	1995	1995	1999	1999	2003	2003	2007	2007	2011	2011
	VOTS	REGIDORS	VOTS	REGIDORS	VOTS	REGIDORS	VOTS	REGIDORS	VOTS	REGIDORS	VOTS	REGIDORS	VOTS	REGIDORS	VOTS	REGIDORS	VOTS	REGIDORS
AP/PP	32.800	18	275.863	495	173.511	216	184.126	256	395.712	453	318.871	447	360.553	350	283.195	284	363.948	473
CC-UCD	325.929	945																
CDS			19.462	25	94.339	74												
CiU	504.832	1.756	747.677	3.215	1.004.115	4.350	915.291	4.360	973.498	4.240	774.074	4.089	789.871	3.687	723.325	3.387	778.551	3.865
ERC	103.049	205	85.221	157	75.442	188	92.003	228	202.242	525	224.955	677	414.549	1.279	334.928	1.581	257.705	1.377
PSC	714.262	923	1.176.518	1.683	1.135.321	1.714	1.016.764	1.845	1.066.764	1.705	1.090.954	2.036	1.103.851	2.281	924.773	2.570	721.476	2.115
PSUC/ICV-EUiA	540.449	548	402.038	369	314.544	298	264.367	276	384.813	373	230.015	291	335.861	397	257.947	451	242.021	400
EUiA											57.698	35						
Altres	438.612		217.103		212.803		238.202		168.626		161.847		184.643		254.833		386.767	
Participació	2.682.680		2.924.685		3.079.100		2.757.721		3.250.670		2.941.298		3.262.524		2.887.626		2.919.842	
Abstenció	1.698.793		1.505.729		1.392.194		2.010.378		1.769.940		2.323.141		2.044.195		2.474.159		2.387.835	
Font: Elaboració propia a partir de les dades del ICPS																		

Després d'aquest recorregut pels diferents anys electorals, els seus resultats i la seva interpretació, destacarem que en el nostre estudi de cas, si bé el grau d'homogeneïtat del partit estudiat és molt elevat en la majoria de casos, trobem alhora particularitats en la seva evolució estratègica cap a governs de coalició que porten més cap a una línia d'influència de factors propis del context local en el qual es desenvolupen i, que s'afegeixen al context general.

Quant a l'altra línia important a tenir en compte en l'evolució de l'estratègia de partit en l'anàlisi de l'estudi de cas trobem els efectes que provoca la permanència en els governs de coalició en els següents períodes electorals analitzats. Entre aquests efectes els diferents estudis acadèmics ens han mostrat que es poden presentar de diferent tipologia; rendiments electorals, distribució de poder entre els socis, relacions entre diversos àmbits polític-territorials; nosaltres ens centrarem en aquest estudi en el comportament que aquest partit com a actor principal de l'estudi ha tingut com a partit en la seva estratègia durant la formació de nous governs de coalició després dels resultats electorals dels següents períodes." *El rendimiento electoral se ha calculado simplemente a partir de la diferencia en los porcentajes de voto obtenidos en las elecciones inmediatamente posteriores a su estancia en el gobierno o a la prestación de apoyo parlamentario explícito al gobierno. En lo que respecta a los partidos en el gobierno, los resultados obtenidos se muestran coherentes con el argumento de que la titularidad del poder implica un riesgo electoral cuyo resultado se traduce en la pérdida de votos en la siguiente cita electoral"* (Rose i Mackie, 1983).

Veurem en el nostre cas i, després de l'anàlisi per a tots els períodes, com afecta al PSUC/ICV/EUiA aquest important punt i quina és la seva estratègia de comportament com a conseqüència d'aquest fet.

4.2 Presència d'ICV-EUiA als governs de coalició 1979-2011

De les diferents tipologies de governs de coalició, és a dir governs de coalició minoritaris; els quals no compten amb el recolzament de la majoria absoluta dels regidors del ple; majoritaris, que sí la tenen, i sobredimensionats, aquells que incorporen socis innecessaris en el còmput de la majoria, és en aquest darrer cas on trobem la major quantitat de casos que es donen en la nostra investigació. De fet trobem a l'entorn de les coalicions els diferents tipus segons aquesta classificació:

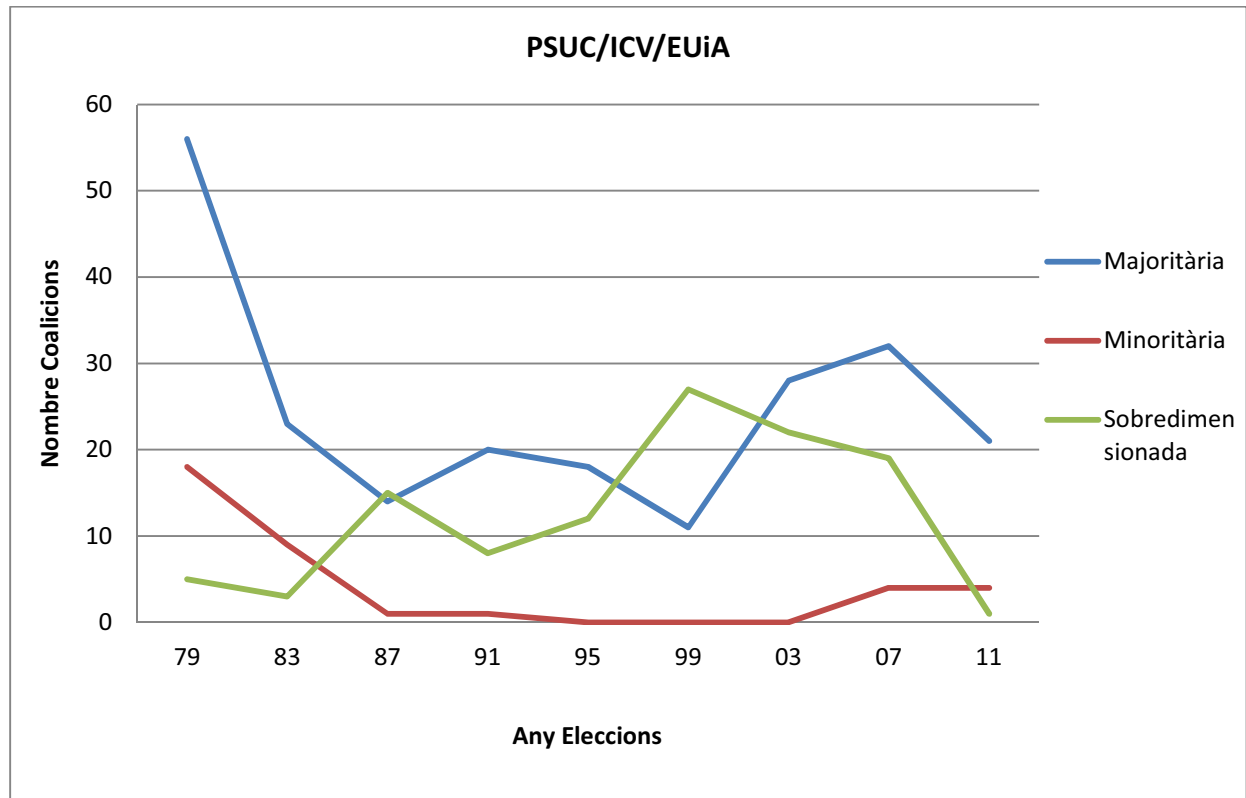
Quadre 3: Tipus de coalicions

	TIPUS	PRÀCTICA DE COOPTACIÓ
Guanyadors mínims de coalició	Coalició vencedora mínima: Diversos partits sumen majoria absoluta mínima	Cooptació de minories per una coalició: Formen part de la Comissió de Govern Regidors d'altres entitats polítiques amb representació al Ple. Els membres dels partits cooptats poden tenir o no atribuïdes delegacions genèriques o de serveis (equip de govern bàsic-funcions).
Coalició Sobredimensionada	Diversos partits sumen majoria absoluta però afexeix partits numèricament prescindibles per a donar-se la condició de coalició vencedora mínima	
Coalició Minoritària	Diversos partits que no arriben a la majoria absoluta	Cooptació de minories per una coalició però amb restricció en la presa de decisions. Els membres dels partits cooptats per a la Junta de Govern local tenen veu però no vot.

Font: Elaboració pròpia adaptació de G. Màrquez (2007:108)

Entre les línies interpretatives sobre aquesta tipologia de governs sobredimensionats trobem la de Reniu i Magre “ *Els executius en els quals hi prenen part socis superflus i que, per tant no són estrictament necessaris per assolir la majoria absoluta, poden classificar-se en dues grans línies interpretatives. La primera fa referència a la necessitat de garantir àmplies majories parlamentàries davant de situacions d'amenaça al sistema, per poder escometre amb èxit l'aprovació de reformes estructurals o, fins i tot, com a resposta a possibles comportaments indisciplinats d'algun dels socis de govern. La segona incideix en la possibilitat d'una certa rèplica dels governs existents en altres àmbits territorials, com a manifestació de l'existència de dinàmiques multinivell*” (Magre i Reniu, 2006 :37).

Gràfic 5: Nombre i tipus de governs de coalició al període 1979-2011

Font: Elaboració pròpia a partir de les dades de l'ICPS i Fundació Pi i Sunyer

Observem que si prenem com a referència el nombre total de governs en els quals ha participat el partit polític del nostre estudi de cas, trobem una primera xifra important a les primeres eleccions municipals que amb un total de 79 participacions esdevé la més important de totes els períodes analitzats.

Des d'aquestes eleccions és on els diferents governs locals acumularan més pràctiques coalicionals, aquestes inicials però ja hem vist amb anterioritat que van ser fruit de l' "Acuerdo marco PSOE-PCE en materia de política municipal", signat pels dos partits a Madrid el 18 d'abril de 1979. Aquell acord inicial entre socialistes i comunistes va donar molt bon resultat a ambdós partits a nivell local, " ...as was expected, the pact between the socialist party and the comunist party in 1979 produced a very high number of oversized coalitions, around 30% of all formed winning coalitions based on a sample of local governments" (Colomer i Martinez, 1995:59).

Aquesta referència que fan els autors apreciada sobre el conjunt de l'Estat, és la que es repeteix també per al mateix any electoral a casa nostra. Retrobem el factor *nacionalització-estatalització* de la política local desenvolupat per Capo, Màrquez, Bruguer i altres aparegut anteriorment, així com el factor de les dues línies interpretatives dels governs de coalició sobredimensionats apuntats per Magre i Reniu, i concretament la segona en la que s'evidencia l'afectació de governs de coalició per certa rèplica en altres àmbits territorials.

Després d'aquesta primera contesa electoral, s'observa un descens notable de participació a governs de coalició, sigui quina sigui la seva tipologia, per tornar a incrementar-se durant dos anys en concret, el 2003 i el 2007, amb un pic entremig de coalicions sobredimensionades a l'any 1999, alhora que baixa similar les de tipologia majoritària, per tornar baixar ambdues l'any 2011 de manera clara.

Cal tenir en compte la conjuntura política de la qual es parteix des del 1979 i recordar els esdeveniments polítics desenvolupats des d'aleshores en clau estatal, autonòmica i local que han pogut repercutir en el procés de decisió dels diferents partits; així com apunta Matas *“És evident que la història política d'un país influeix decisivament en la configuració d'un determinat sistema de partits, d'unes determinades relacions entre formacions polítiques i, en definitiva, en el comportament coalicional d'aquestes formacions. Així doncs, cal concebre les coalicions com un procés continu en el qual es van forjant aproximacions o distanciaments entre partits, persones i ideologies.”* (Matas, 1999:166).

És doncs en els mandats esmentats de 2003 i 2007, fora de l'inici 1979, on trobem el major nombre de governs de coalició, *“Als Ajuntaments catalans al llarg del setè mandat, les situacions minoritàries apareixen com els principals escenaris polítics locals en els quals les diferents formacions polítiques es veuen obligades a negociar no únicament l'elecció de l'Alcalde sinó també a pactar la majoria dels aspectes del govern municipal. Les dinàmiques coalicionals no només s'activen davant l'assumpció de responsabilitats compartides de govern sinó que l'absència de la majoria absoluta porta a la recerca d'acords i recolzaments estables que garanteixin la supervivència política en el decurs de la legislatura”.* (Magre i Reniu, 2006:33).

En aquest sentit i, tot tenint en compte la idiosincràsia dels elements que fan referència sobre el fet coalicional al nostre àmbit territorial de Catalunya, podem observar algunes interpretacions/correlacions sobre les coalicions sobredimensionades que aporten altres autors dels quals ja hem fet alguna aproximació com és el cas de Ann-Cathrine Jungar i que podríem interpretar també al fet del comportament del partit analitzat en la nostra investigació. Reprement les hipòtesis plantejades en aquesta investigació i considerant l'evolució del comportament obtingut, podrem lligar els nostres resultats amb la interpretació que autors com Jungar fan dels governs de coalició sobredimensionats.

¿Què fa que aquests partits vulguin formar part quan per composició aritmètica no són estrictament necessaris?, i perquè el partit formador de govern els vols incloure dins la coalició?, en tot cas i referint-nos a la tercera de les hipòtesis plantejades, durant la consolidació democràtica en tot el període analitzat, ¿tendeix a desaparèixer la dinàmica de formació de les coalicions sobredimensionades?

Tindrem ocasió de concloure aquestes preguntes sobre el nostre cas en particular però podem avançar que és un fet contrastat pels diversos estudis realitzats i com també interpreta Jungar “ *Surplus Majority Governments form because the political parties derive more individual utility from taking part in and sharing power in oversized governments than they can from participating in smaller cabinets or remaining in opposition*” (Jungar; 2002:57). Així doncs, ¿podem concloure que es tracta d'una qüestió d'utilitat? ¿Una utilitat que veuen els partits com a condicionant per a la seva pròpia evolució i manteniment d'una estratègia que els permeti ser-hi presents encara que els seus rendiments no siguin posteriorment satisfactoris?

Jungar, en la seva anàlisi, ens apunta que aquesta tipologia de governs de coalició basant-se en la recerca de la seva utilitat individual respon a conceptes de necessitat i possibilitat. Necessitat de perquè són aquesta tipologia de governs sobredimensionats necessaris, i possibilitat de perquè arriben a poder configurar-se.

La necessitat ve determinada per la mateixa sobredimensió que actua com a prerrequisit per a la capacitat governamental del conjunt; i la possibilitat per la utilitat esperada que passa per ser major estan al govern que quedar-se a l'oposició. En aquesta darrera s'afirma que el cost electoral d'estar al govern i/o el benefici electoral de romandre a l'oposició són ambos baixos.

Si tornem al concepte de necessitat de formar governs sobredimensionats, i prenent com a regla general que el punt per guanyar d'un govern, dins el procés de decisió, està en el 50 per cent més un vot, per a Jungar alguna cosa hi deu haver que fa que els partits polítics marxïn d'aquesta regla general. Es creen així per a l'autora dues classes de necessitats, una de tipus aritmètic que garanteix la majoria numèrica i una altra de tipus de percepció d'unitat al si de la coalició. *"The second type of necessity is a perceived need for political unity, the necessity is not arithmetical in the sense that surplus parties are included in order to guarantee a sufficient numerical legislative majority. Rather the utility is symbolic and signals the decisiveness of government and its commitment to take action, as well as the seriousness of the situation. It has also been hypothesised that external threats or specific events can constitute formative events that teach political and social elites to learn to cooperate.....thus, a culture of political consensus may develop because of specific experiences at certain time in history"* (Jungar, 2002:59).

Respecte del concepte de possibilitat lligat a la seva expectativa d'utilitat, hem vist com els partits apunten a aquesta com de major rendiment que estar a l'oposició, fins i tot quan el govern és compartit. Des del punt de vista de control d'una majoria legislativa és suficient amb el govern guanyador mínim, però per a Jungar *"An Surplus Majority Government constitutes an equilibrium for the political parties, i.e. the parties have no incentive to prefer any other possible option, since their benefits or cost would be affected negatively. The political parties are able to choose between different sizes of government that would all control a sufficient legislative majority, but the oversized cabinet is selected because the expected utility for the individual actors or political parties is higher in government than in opposition. Hence, it is possible for the political parties to participate in and share government at a low cost from the point of view of their individual goal realisation, i.e. policy, office, and vote seeking and party cohesion in the short and/or long term"* (Jungar, 2002:60).

D'acord a les teories coalicionals que hem pogut anar observant, els partits tenen com a incentiu de resultats obtinguts el càlcul del cost i/o beneficis que els comporti la seva posició dins el govern de coalició o bé restar a l'oposició. Tanmateix la proximitat en la tipologia de política pública a desenvolupar actua com a característica que redueix el cost de compartir el govern per aquells partits que cerquen ser al gabinet (policy-seeking). D'altra banda per als partits majoritaris de la coalició, si el fet d'incloure partits superflus, per tant no necessaris, dins el govern no els representa una contribució en l'ampliació de l'espai de les polítiques a desenvolupar, aquests els inclouran al govern a baix cost. A més a més, per al partit majoritari al càrrec de formar govern, pot incloure partits no necessaris pel fet de poder tenir més control en el procés de decisió.

Per al partit minoritari l'atracció de ser al govern s'incrementa també quan més difícil li resulti la seva influència en el procés de decisió estant a l'oposició (Strom, 1990). D'aquesta manera poca incidència pel fet d'estar a l'oposició augmenta la determinació de formar part d'un govern de coalició sobredimensionat, ja que els costos poden ser elevats estant a l'oposició. Així *"The attractiveness of government increases if political parties do not lose votes when in government or win votes when in opposition. Hence, when the incumbency effect on the vote is low or non-existent, SMG's (Surplus Majority Government's) are more likely. The cost of opposition in terms of longer-term office can be twofold: parties do not increase their vote in opposition, and they experience difficulty in gaining the confidence of other political parties"*(Jungar; 2002: 61).

Tenint en compte, com hem pogut comprovar, la quantitat de governs sobredimensionats en què ha participat el nostre partit mostra, veurem si els diferents paràmetres que ens mostren els estudis d'aquests tipus de governs i que en major profunditat aprecia Jungar, com es reflecteixen i quin comportament tenen pel que fa a la seva estratègia política, les decisions preses quan a comportament en les successives cites electorals d'acord als costos que els pot afectar quant als resultats obtinguts.

4.3 L'estratègia i acords coalicionals del PSUC/ICV/EUiA.

A partir d'aquest apartat procedirem a analitzar la ideosincràcia de l'estratègia i els acords del nostre estudi de cas amb les significacions i les particularitats que hem pogut trobar durant el treball d'investigació per a la formació política esmentada, per a cadascun dels períodes electorals analitzats i sota quatre conceptes principals interpretatius: el context polític-social, la morfologia, l'evolució i el rendiment electoral.

a) Eleccions municipals de 1979: el retorn als ajuntaments democràtics

Poc abans de promulgar-se la Constitució, les Corts Generals van ser dissoltes i es van convocar noves eleccions generals. Aquesta consulta electoral resultava inevitable ja que les Corts anteriors havien tingut com a objectiu l'elaboració de la Constitució, a part que fins llavors no s'havien celebrat encara eleccions democràtiques als ajuntaments. Així doncs les eleccions generals a nivell estatal van tenir lloc l'1 de març de 1979, els tres principals partits van ser l'UCD, el PSOE i el PCE, que van obtenir un lleuger ascens, mentre que AP, que es va presentar com Coalició Democràtica va patir unfort descens. Posteriorment i en data 3 d'abril del mateix any es van celebrar les eleccions municipals on a nivell estatal va ser l'UCD que va obtenir el major nombre de regidors amb 29.000, seguida del PSOE amb 12.000, encara que també a nivell estatal el més rellevant del procés va ser més que els resultats en sí mateixos, les posteriors aliances que van permetre a l'esquerra governar en un bon nombre de ciutats.

Aquesta aliança entre el PSOE i el PCE va poder governar en 27 capitals, com Madrid, Barcelona, Sevilla, València, Saragossa. Com apunta Márquez *"...la pràctica coalicional en estas primeras elecciones locales democráticas gira en torno al PSOE y el PCE que, bajo el emblema de "por unos Ayuntamientos democráticos", querían simbolizar el cambio en las Instituciones locales que estuvieron regidas durante el proceso de transición democrática por ediles procedentes del régimen franquista...se alcanzó un acuerdo marco, PSOE-PCE en materia de política municipal firmado en Madrid el 18 de abril de 1979.*

El objetivo principal de pacto era asegurarse la alcaldía en aquellos ayuntamientos en minoría... además que establece el compromiso de apoyar en las votaciones a la alcaldía al cabeza de lista más votada entre los dos partidos”.(Màrquez;2007: 186,187). Aquest acord va ser després ampliat a d'altres partits nacionalistes i a candidatures d'independents fent extensiva la concertació de pactes municipals als diferents tipus d'entitats locals que es van constituir el 1979.

A nivell català i després de la mort del dictador es produeix una eclosió del moviment veïnal que tindrà una repercussió molt important anys després i una forta presència pública amb també forta incidència política. És el moviment que demanarà millores als barris, infraestructures per a les escoles, centres assistencials, etc i que comportarà la vehiculació d'un dels factors que ja havíem pogut veure en capítols anteriors i que marcarien aquestes primeres legislatures municipals, el compromís de solucionar els dèficits urbanístics i socials heretats del franquisme. Seran anys en què es forgen molts futurs càrrecs municipals. Les eleccions de 1979 a Catalunya marcaran un canvi important ja que alguns líders veïnals es presenten com a candidats a les eleccions municipals en candidatures, preferentment, d'esquerres i molts són escollits quedant les reivindicacions ciutadanes i la seva representació institucionalitzada en els consistoris.

A Catalunya: “Així doncs, sota aquest context, les eleccions locals del 3 d'abril de 1979 es van celebrar un mes després de les segones eleccions generals i, vindran marcades d'una banda per la situació del govern català local que en paraules de Subirats i Vallès *“Una administración local deslegitimada e impotente, un mapa municipal extraordinariamente fragmentado, unos déficits enormes de equipamientos y servicios, un movimiento popular de cariz reivindicativo que se extendía a muchos Barrios y pueblos, y finalment, unes grandes expectativas de las mejoras que el cambio político había de comportar”* (Subirats i Vallès, 1990), amb molta fragmentació i la presència de moltes candidatures independents, tot i que moltes d'elles se les ha classificat de “progressistes”(Canals, Virós, 1984), també trobem un alt índex d'abstenció condicionat aquest per la magnitud dels municipis (menys als grans, més als petits) i, per l'altra banda el fet de la ruptura entre els diferents partits del consens de la transició a causa dels acords de pactes de governs entre dos

partits majoritaris d'esquerra, PSOE i PCE. Acord Marc en matèria de política municipal signat a Madrid el 18 d'abril de 1979.

Després de les primeres eleccions municipals democràtiques postfranquistes, al 1979, els diversos partits polítics catalanistes i d'arrel democràtica que van entrar als Ajuntaments van fer a molts municipis de Catalunya, en línies generals, un seguit d'acords sota el nom de "pacte de progrés", amb la finalitat de compartir les línies mestres de la política municipal fins a l'aprovació de l'Estatut d'Autonomia de Catalunya i l'elecció del President democràticament escollit de la Generalitat. Els Pactes de Progrés, inicialment subscrits per PSC, PSUC i CiU, van tenir com a principals protagonistes els dos partits d'esquerra. Convergència va fer d'oposició o va tenir un paper gairebé testimonial. El PSC-PSOE i el PSUC van protagonitzar uns acords per formar govern i votar com a alcalde la llista més votada, però la trobada entre totes dues cultures de partit va provocar en nombroses ocasions alguns conflictes interns.

Com assenyala Subirats i Vallès *"fueron muchos los pueblos y ciudades de Cataluña donde se presentaron candidaturas de agrupaciones electorales de independientes, que tenían características políticas muy poco homogéneas. Algunos estudios han señalado un fuerte componente progressista (apoyo PSC-PSUC, y otras fuerzas de izquierda), en muchas de estas candidaturas. Se ha considerado que podrían calificarse como "progresistas" casi 300 candidaturas presentadas en otras tantas poblaciones catalanas..."* (Subirats i Vallès, 1990: 52).

El PSUC tenia una organització política més potent i equilibrada mentre que el PSC tenia més poder municipal real i simbòlic. Tot i que en nombre de vots fossin les forces d'esquerra les guanyadores, en nombre d'alcaldes i regidors el primer lloc el va ocupar CiU donada la seva presència en la major part del territori i en llocs de població més petits".

Pel que fa a la morfologia del nostre estudi de cas i per aquest any ens trobem amb la següent anàlisi que ens servirà com a punt de partida per tal de veure l'evolució a través de la resta de comtesses electorals i fins l'any 2011.

Per la mostra de municipis estudiats i segons ja explicat en la metodologia de treball, trobem en aquest any un total de 79 governs de coalició en què per a la seva totalitat participen d'una banda el PSC, i d'altra banda el partit d'estudi, en aquesta contesa el PSUC. Respecte el tipus de govern hi ha 5 de tipologia coalició sobredimensionada, 18 en una coalició minoritària i 56 en coalició majoritària, el que representa respectivament un 6,32%, 22,78% i 70,88% del total.

El nombre total de regidors en governs de coalició és de 414 i el tant percent de vot obtingut és del 24,54%, sent el total de representants del PSUC/ICV a tota Catalunya de 549 amb representació a 134 municipis, 59.70% del total català. Per províncies, la de major nombre és Barcelona amb 339 regidors seguida de Tarragona amb 34, Girona amb 28 i finalment Lleida amb 13; el que representa en percentatges respectivament, 81.88%, 8.21%, 6.76% i 3.14%. Pel que fa als municipis on aconseguí major nombre de regidors són principalment a l'àrea metropolitana de Barcelona i localitats de les comarques del voltant, així trobem que entre els 9 i els 13 regidors hi ha: Badalona, Barcelona, Cornellà de Llobregat, L'Hospitalet de Llobregat, La Llagosta, Mollet del Vallès, Monternés del Vallès, El Prat de Llobregat, Sabadell, Sant Joan Despí, Sant Feliu de Llobregat, Santa Coloma de Gramenet, Barberà del Vallès i Terrassa. Això comporta una aportació de regidors a governs de coalició del 75.40% del total obtingut, amb un nombre d'alcaldis, en municipis més grans de 25.000 habitants i capitals de comarca per al PSUC/ICV de 16 del total el que significa un 27,11%.

Observem la taula coalicional representativa d'aquest any 1979:

1979								
Municipi	Regidors Total	PSC	PSUC	IND	% PSC	%PSUC	%IND	Tipus de Govern
Arenys de Mar	17	4	3		23,52	17,64		minoritari
Badalona	27	10	12		37,03	44,44		majoritari
Barcelona	43	16	9		37,20	20,93		majoritari
Caldes de Montbui	17	8	1		47,05	5,88		majoritari
Cardona	13	4	2		30,76	15,38		minoritari
Castelldefels	21	8	5		38,09	23,80		majoritari
Cornellà de Llobregat	25	9	13		36,00	52,00		sobredimensionat
Esparreguera	17	7	3		41,17	17,64		majoritari
Esplugues de Llobregat	21	8	7		38,09	33,33		majoritari
Gavà	21	8	6		38,09	28,57		majoritari
Granollers	21	9	3		42,85	14,28		majoritari
Hospitalet de Llobregat (L')	27	12	11		44,44	40,74		majoritari
Igualada	21	8	2		38,09	9,52		majoritari
Llagosta (La)	17	5	9		29,41	52,94		sobredimensionat
Malgrat de Mar	17	3	1		17,64	5,88		minoritari
Manresa	25	8	5		32,00	2,00		majoritari
Martorell	17	5	3		29,41	17,64		minoritari
Masnou (El)	17	5	2		29,41	11,76		minoritari
Mataró	25	8	7		32,00	28,00		majoritari
Molins de Rei	17	3	8		17,64	47,05		majoritari
Mollet del Vallès	21	5	9		23,80	42,85		majoritari
Montcada i Reixac	21	4	9		19,04	42,85		majoritari
Montgat	13	4	6		30,76	46,15		majoritari
Montmeló	13	3	6		23,07	46,15		majoritari

Municipi	Regidors Total	PSC	PSUC	IND	%PSC	%PSUC	%IND	Tipus de Govern
Montornès del Vallès	13	2	9		15,38	69,23		sobredimensionat
Olesa de Montserrat	17	5	4		29,41	23,52		majoritari
Pallejà	13	4	4		30,76	30,76		majoritari
Pineda de Mar	17	5	2		29,41	11,76		majoritari
Prat de Llobregat (El)	25	10	10		40,00	40,00		majoritari
Premià de Mar	17	5	2		29,41	11,76		minoritari
Ripollet	21	7	7		33,33	33,33		majoritari
Rubí	21	7	9		33,33	42,85		majoritari
Sabadell	27	6	13		22,22	48,14		majoritari
Sallent	15	2	5		13,33	33,33		majoritari
Sant Adrià de Besòs	21	9	8		42,85	38,09		majoritari
Sant Andreu de la Barca	17	5	4		29,41	23,52		majoritari
Sant Boi de Llobregat	25	10	9		40,00	36,00		majoritari
Sant Cugat del Vallès	21	7	4		33,33	19,04		majoritari
Sant Feliu de Llobregat	21	7	9		33,33	42,85		majoritari
Sant Joan Despí	21	6	12		28,57	57,14		sobredimensionat
Sant Joan de Vilatorrada	13	5	3		38,46	23,07		majoritari
Vilassar de Mar	13	4	2		30,76	15,38		majoritari
Sant Just Desvern	17	4	4		23,52	23,52		majoritari
Premià de Dalt	11	3	2		27,27	18,18		majoritari
Santa Coloma de Gramenet	27	11	13		40,74	48,14		majoritari
Santa Margarida de Montbui	13	2	6		15,38	46,15		majoritari
Barberà del Vallès	21	5	12		23,80	57,14		sobredimensionat
Santa Perpètua de Mogoda	17	2	6		11,76	35,29		majoritari
Sant Vicenç dels Horts	17	4	9		23,52	52,94		majoritari
Cerdanyola del Vallès	21	8	7		38,09	33,33		majoritari
Sitges	17	6	1		35,29	5,88		minoritari
Terrassa	27	10	9		37,03	33,33		majoritari

Municipi	Regidors Total	PSC	PSUC	IND	%PSC	%PSUC	%IND	Tipus de Govern
Tordera	13	3	1		23,07	7,69		minoritari
Torelló	17	3	2		17,64	11,76		minoritari
Vilanova del Camí	13	5	3		38,46	23,07		majoritari
Vilafranca del Penedès	21	9	2		42,85	9,52		majoritari
Bisbal d'Empordà (La)	13	2	2		15,38	15,38		minoritari
Blanes	21	6	6		28,57	28,57		majoritari
Figueres	21	7	2		33,33	9,52		majoritari
Girona	25	9	4		36,00	16,00		majoritari
Llagostera	11	3	1		27,27	9,09		minoritari
Lloret de Mar	13	3	1		23,07	7,69		minoritari
Olot	21	4	1		19,04	4,76		minoritari
Palafrugell	17	3	5		17,64	29,41		minoritari
Palamós	17	3	2		17,64	11,76		minoritari
Sant Feliu de Guíxols	17	7	3		41,17	17,64		majoritari
Balaguer	17	3	7		17,64	41,17		majoritari
Lleida	27	9	5		33,33	18,51		majoritari
Mollerussa	13	2	1		15,38	7,69		minoritari
Alcanar	13		3	5		23,07	38,46	majoritari
Amposta	17	3	6		17,64	35,29		majoritari
Constantí	11		3	4		27,27	36,36	majoritari
Reus	25	9	4		36,00	16,00		majoritari
Sant Carles de la Ràpita	13	4	2		30,76	15,38		majoritari
Tarragona	27	8	6		29,62	22,22		majoritari
Tortosa	21	4	3		19,04	14,28		majoritari
Valls	17	6	3		35,29	17,64		majoritari
Vila-seca	17	6	3		35,29	17,64		majoritari
Deltebre	13	5	1		38,46	7,69		majoritari

Font: Elaboració pròpia dades Ministerio Interior i Muncicat.

Quadre 4: Tipus de Govern 1979

TIPUS DE GOVERN	1979
Nombre	79/134
Majoritari	56 (70,88%)
Minoritari	18 (22,78%)
Sobredimensionat	5 (6,32%)

Font: Elaboració pròpia a partir dades electorals Ministeri Interior i Muncat.

Durant l'anàlisi de tots els períodes observarem les taules i evolució de tots el períodes en el seu conjunt per tal de percebre les xifres d'una forma més gràfica.

b) Eleccions municipals de 1983: un context de canvi i sense acords

Les eleccions locals de 1983 se celebren en un context socio-polític en el qual destaquen, a nivell estatal les següents circumstàncies que apunta Márquez; “ *la desaparición de la UCD, el balance desigual de las coaliciones de izquierda concertadas en 1979, la celebración de las primeras elecciones autonómicas en las trece CC.AA. institucionalizadas por la vía del artículo 143 CE, y la mayoría legislativa del PSOE. Igualmente, otra característica en esta selecciones es la movilidad política de las autoridades locales elegidas en 1979 en las lista de UCD, sin duda lo más significativo antes de su desaparición*” (Márquez; 2007: 191). No hi va haver acord en aquesta ocasió entre socialistes i comunistes semblant al de l'any 1979, “ *la negativa a un acuerdo general entre socialistas y comunistas, pero sí a acuerdos concretos, quedaba resumida en una declaración de Alfonso Guerra después de un encuentro con el Secretario General del PCE: “lo que fue necesario en el 79 no lo es en el 83, ni siquiera desde un punto de vista aritmético*” (Márquez; 2007: 193).

En aquestes noves eleccions no es van produir cap tipus d'acord o pacte amb caràcter general entre les diverses formacions polítiques de la mateixa manera que ho van fer l'any 1979. “ *La concertación de coaliciones quedará reducida a ámbitos territoriales, en su caso, y a la negociación puntual en cada municipio de los acuerdos para la elección de Alcalde y la ejecución de un programa de gobierno.*”

Una negociación que desde las elecciones locales posteriores de 1987 no sólo incluye la alcaldía, sino también el nombramiento de otros órganos colegiados y unipersonales que integran el entorno ejecutivo: Comisión de Gobierno/tenencias de alcaldía, y/o concejales-delegados, puesto que se trata de una competencia del Alcalde". (Márquez, 1999 : 323).

Trobem que aquestes eleccions van ser les primeres que permetrien valorar la gestió municipal dels equips de govern democràtics resultants de 1979. A Catalunya, i recordant la descripció que fèiem en capítols anteriors, "Les eleccions del 8 de maig de 1983 vindran marcades per la trencadissa de la política unitària dels partits catalans respecte de la transició, cadascun d'ells va començar a marcar el seu espai propi i també van quedar marcades per estar situades entre les generals d'octubre del 1982 (majoria absoluta del PSOE), i les eleccions al Parlament de Catalunya de 1984 (majoria absoluta de CiU). Van ser les eleccions de la victòria rotunda del PSC, a Catalunya van votar el 67,41% dels electors i el partit més votat amb 1.176.448 vots va ser el Partit dels Socialistes de Catalunya que hi va concórrer amb el lema "Perquè guanyi el poble", revalidació de la victòria obtinguda a les generals del 1982 per part del PSOE.

Va rebre vots de la desaparició de la UCD i molt probablement del PSUC, donada la seva reducció de candidatures presentades pel fet de la seva crisi interna i de la ruptura amb el sector que crearia el nou Partit dels Comunistes de Catalunya (PCC).

Hi va haver un descens important del vot comunista, probablement fruit de la crisi interna del Partit Comunista i de la ruptura amb el sector que crearia el nou Partit dels Comunistes de Catalunya (PCC), tot i que aquí a Catalunya el PSUC va aconseguir algunes alcaldies amb el suport de CiU, en aquells municipis on el PSC registrava una majoria relativa, per altra banda els acords que es consolidaren entre PSC, PSUC i ERC van aconseguir desplaçar CiU d'alcaldies on també tenia majoria relativa. Es va donar també la desaparició de la UCD amb un increment notable també de les candidatures d'Alianza Popular. Van baixar molt també les candidatures d'independents en comparació amb les eleccions del 1979, cosa que posa de relleu la penetració al territori dels partits majoritaris.

La participació va ser més gran que al 1979 arribant l'abstenció a quasi el 32%, sent les zones més proclius a aquest fet les més industrialitzades i els barris obrers de les grans ciutats. Els resultats van continuar la tendència de domini de l'esquerra a les grans aglomeracions urbanes i per l'altra banda hegemonia de CiU als petits i mitjans municipis, com a conseqüència de la seva capacitat de penetració en el territori (aquest fet provocarà una forta desproporció entre el nombre de vots i els regidors i alcaldes que s'aconseguiran per cada partit o coalició), i el descens de les candidatures presentades per coalicions o agrupacions d'electors independents després de la primera comtesa del 1979.

Pel que fa a l'anàlisi de la nostra mostra, observem una disminució important dels governs de coalició amb presència del PSUC/ICV, passant dels 79 del període anterior a 35. Del total tan sols 3 ho van ser en coalició sobredimensionada, 9 en coalició minoritària i 23 en coalició majoritària el que representa respectivament el 8,57%, el 25,71% i el 65,71%. Aquestes coalicions es van fer amb el PSC en 32 ocasions, amb ERC en 1 ocasió i, 2 amb IND (Candidatura Independents). Quant al nombre de regidors va passar a 124 el que representa el 18,10% de vot i el 46,96% de regidors a governs de coalició. La distribució geogràfica va ser de 102 regidors a la província de Barcelona, 11 a la de Tarragona, 10 a la de Girona i 1 a la de Lleida. El partit de la nostra anàlisi de cas va tenir representació a 95 municipis el que representa el 36,84%, en comptes del 59,70% del període anterior.

Quant als rendiments d'una banda es va passar a obtenir 8 alcaldies als municipis de més de 25.000 habitants i capitals de comarca, el 12,30%, disminució ostensible respecte del anterior amb el 27,11%, i 16 alcaldies com hem vist. La xifra de governs de coalició va baixar dels 79 inicials als 35 i d'aquests 29 governs repetien, però quedant-se fora de la visió de 1979 la no menyspreable xifra de 50 municipis que no van tornar a formar governs de coalició.

El nombre de municipis entre els 9 i els 13 regidors va tenir una davallada important també, quedant tan sols dins la mateixa àrea metropolitana i el voltants localitats com: Badalona, Cornellà de Llobregat, El Prat de Llobregat, i Ripollet.

Observem la taula coalicional representativa d'aquest any 1983:

1983										
Municipi	Regidors Total	PSC	IC-ICV	ERC	IND	% PSC	% IC-ICV	%ERC	%IND	Tipus de Govern
Arenys de Mar	17	5	2		2	29,41	11,76		11,76	majoritari
Badalona	27	12	11			44,44	40,74			majoritari
Barcelona	43	21	3			48,83	6,97			majoritari
Castellar del Vallès	17	4	3	1		23,52	17,64	5,88		minoritari
Cornellà de Llobregat	25	11	11			44,00	44,00			majoritari
Llagosta (La)	17	8	2			47,05	11,76			majoritari
Martorell	17	8	2			47,05	11,76			majoritari
Molins de Rei	17	4	8			23,52	47,05			majoritari
Mollet del Vallès	21	9	6			42,85	28,57			majoritari
Montcada i Reixac	21	6	1			28,57	4,76			minoritari
Montgat	13	8	2			61,53	15,38			sobredimensiionat
Montmeló	13	5	4			38,46	30,76			majoritari
Prat de Llobregat (El)	25	8	12			32,00	48,00			majoritari
Ripollet	21	9	9			42,85	42,85			majoritari
Sallent	13	2	5			15,38	38,46			minoritari
Sant Celoni	17	7	1			41,17	5,88			majoritari
Sant Cugat del Vallès	21	10	1			47,61	4,76			majoritari
Sant Joan Despí	21	9	8			42,85	38,09			majoritari
Sant Just Desvern	17	7	2			41,17	11,76			majoritari
Sant Quirze del Vallès	13	4	4			30,76	30,76			majoritari
Santa Margarida de Montbui	13	4	1			30,76	7,69			minoritari
Barberà del Vallès	21	9	2			42,85	9,52			majoritari
Cerdanyola del Vallès	25	16	2			64,00	8,00			sobredimensionat
Banyoles	17	4	1			23,52	5,88			minoritari

Municipi	Regidors Total	PSC	IC-ICV	ERC	IND	%PSC	%IC-ICV	%ERC	%IND	Tipus de Govern
Bisbal d'Empordà (La)	13	4	1			30,76	7,60			minoritari
Blanes	21	10	2			47,61	9,52			majoritari
Palafrugell	17	4	5			23,52	29,41			majoritari
Palamós	17	5	1			29,41	5,88			minoritari
Balaguer	17	5	1		5	29,41	5,88		29,41	sobredimensionat
Alcanar	13	4	4			30,76	30,76			majoritari
Cambrils	17	6	1			35,29	5,88			minoritari
Constantí	13	6	2			46,15	15,38			majoritari
Reus	25	12	2			48,00	13,33			majoritari
Sant Carles de la Ràpita	17	6	1			35,29	5,88			minoritari
Vila-seca	17	7	1			41,17	5,88			minoritari

Font: Elaboració pròpia a partir dades electorals Ministeri Interior i Muncat.

Quadre 5: Tipus de Govern 1979-1983

TIPUS DE GOVERN	1979	1983
Nombre	79/134	35/95
Majoritari	56 (70,88%)	23 (65,71%)
Minoritari	18 (22,78%)	9 (25,71%)
Sobredimensionat	5 (6,32%)	3 (8,57%)

Font: Elaboració pròpia a partir dades electorals Ministeri Interior i Muncat.

c) Elecciones municipales de 1987: suports a les llistes més votades

Les terceres eleccions locals que es van produir el 10 de juny de 1987, es van caracteritzar a nivell estatal per la segona majoria absoluta del PSOE que va guanyar el 1986. *“En las elecciones locales se reproduce la misma tendencia, adquiriendo el CDS un valor coalicional estratégico, del que podían beneficiarse tanto PSOE como AP. El CDS incrementó sus apoyos electorales hasta el 9,7%, obtuvo el 9% de los concejales, y el 8,3% de las alcaldías, no obstante el PSOE seguía ocupando la primera posición con el 36,7% de los votos”* (Márquez; 2007:195). Pel que fa a les estratègies a nivell estatal dels diferents partits, i respecte de la que tindria més efecte sobre el nostre partit d'anàlisi, es dona que les negociacions de IU, les va dur a terme principalment el PCE. *“En los primeros contactos entre PCE i PSOE después de las elecciones, los posibles acuerdos descansarian sobre “el principio del apoyo a la lista de izquierda más votada en cada ayuntamiento y comuniad autònoma para impedir el acceso a los candidatos de la derecha. Respecto a otras formacions como CiU, no llegarían a ningún pacto, ni siquiera a cambio de su apoyo para conservar las alcaldies del cinturón industrial de Barcelona. Este compromiso de respaldar la lista más votada beneficiaría más al PSOE porque con el apoyo de IU podrá mantener 246 alcaldias...Las consecuencias del “pacto no escrito” de apoyo a las listas más votades, es decir con mayoría relativa o en minoria, no impediría que después se formalizasen equipos de gobierno de coalición aunque no se hubiera votado al Alcalde”* (Márquez; 2007:199).

En la nostra anàlisi a nivell català veiem “ Les eleccions locals de 10 de juny de 1987, estaran marcades per la influència de les generals i europees (per primer cop) que es van celebrar l'any anterior 1986 i on el PSOE va aconseguir una majoria absoluta i també per estar al mig de les posteriors eleccions al Parlament de Catalunya. Es van considerar amb un to de “primaries” respecte de les autonòmiques. Les diferents formacions polítiques mantenen una presència similar a la de les eleccions anteriors i es reforçaba el fenomen de la “participació” dels partits majoritaris en arribar a tot el territori.

La coalició de CiU millora els seus resultats a tota Catalunya i pren alcaldies importants abans en mans socialistes com les de Lleida, Manresa, Sant Cugat, etc. ERC i ICV van patir lleugers descens tot i confirmant la mateixa tendència que en els dos cicles anteriors de manteniment de les grans ciutats i nuclis urbans encara que amb l'amenaça creixent de l'augment dels vots en aquests llocs també de CiU.

Tal i com assenyala Márquez, “ *La constitución de los Ayuntamientos se llevaría a cabo bajo el “pacto no escrito que gobierne la lista más votada” por lo que elevaba el número de Ayuntamientos con gobiernos en minoría favoreciendo la formación de equipos de gobierno locales minoritarios. Una suerte de coalición pasiva en la medida que se favorece la elección de la alcaldía absteniéndose en la votación.*” (Márquez, 2007:189).

També, “*en la resolución del Comité Central del PCE del día 20 de junio de 1987, que recoge la política de pactos de la coalición IU, acuerdo que <allí donde la derecha no haya obtenido mayoría absoluta, però intente coligarse para obtener alcaldías, es preciso instrumentar los mecanismos para impedirlo de tal manera que el alcalde elegido corresponda a IU o al PSOE, según la lista más votada*” (Márquez,2007:197).

Esquerra Republicana i la coalició Iniciativa per Catalunya, van patir lleugers descensos en relació a les eleccions municipals anteriors. Aquestes eleccions de 1987 confirmen les tendències procedents de les de 1983: continuïtat de l'extensió de candidatures i manteniment de l'esquerra en les grans aglomeracions urbanes. El nivell d'abstenció continuarà elevat, sobretot a les àrees urbanes al voltant del 30%.

En la nostra mostra d'estudi observem la continuïtat de la disminució dels governs de coalició en què participa el PSUC/ICV, passant en aquesta ocasió a un total de 30, on hi ha un repartiment gairebé igualitari entre tipologies de governs sobredimensionats i majoritaris, 15 en sobredimensionats, 14 majoritaris i 1 en coalició minoritària. Això representa respectivament el 50%, el 46,67% i el 3,33%. El partit continua apostant per estar present en governs de coalició sobredimensionada de forma notòria, tot i no ser necessari per a la governança.

Repetiran coalició respecte de 1983 ,14 municipis; i deixaran de renovar la seva coalició 15 municipis. La major part dels pactes es tornen a fer amb el PSC en 22 dels governs totals, 13 d'ells va governar també amb CiU en 3 governs amb el PP, en 2 governs amb ERC i en 3 amb la candidatura dels Independents.

En aquesta ocasió s'obtenen a governs de coalició un total de 113 regidors, continua la disminució representativa, tot i que el percentatge de vot augmenta al 20,68% quasi dos punts respecte del període anterior. Del total abans esmentat, el 82,25% és a la província de Barcelona amb 95 regidors, 15 a la de Tarragona el que significa el 8,87%, 2 a la de Girona amb un 8,06% i 1 a la de Lleida amb un 0,80%. Els 113 regidors a governs de coalició representa el 37,91% del total de 298 regidors obtinguts a tota Catalunya. La representació total és del 34,48% amb 87 municipis amb representació. Quant als municipis on es va aconseguir major representació, aquests continuen disminuint i en les mateixes zones que en conteses anteriors quedaran entre els 9 i 13 regidors com a xifres més altes: Badalona, Montcada i Reixac, El Prat de Llobregat, Ripollet, i Santa Coloma de Gramenet. Pel que fa als rendiments en aquest període i respecte del nombre d'alcaldis aconseguides, recordem que la xifra és per a municipis de més de 25.000 habitants i capitals de comarca, aquestes són 7 el que representa el 10,76 % amb continuïtat de la davallada si tenim en compte que al 79 eren 16, i al 1983 eren 8. La situació a nivell de moviments entre períodes, trobem que es van incorporar com a governs de coalició 16 municipis, 14 van repetir i 5 no van tornar a formar coalicions respecte del 1983.

Observem la taula coalicional representativa d'aquest any 1987:

1987														
Municipi	Regidors Total	PSC	ICV	CiU	AP/PP	ERC	IND	%PSC	%ICV	%CiU	%AP/PP	%ERC	%IND	Tipus de Govern
Badalona	27	13	10					48,14	37,03					majoritari
Barcelona	43	21	2					48,83	4,65					majoritari
Castellbisbal	11	5	1					45,45	9,09					majoritari
Malgrat de Mar	17	8	1					47,05	5,88					majoritari
Martorelles	11		2				4		18,18				36,36	majoritari
Molins de Rei	17	6	5					35,29	29,41					majoritari
Montcada i Reixac	21	5	10					23,8	47,61					majoritari
Montmeló	13	6	4	2				46,15	30,76	15,38				sobredimensionat
Òdena	11	5	1	4	1			45,45	9,09	36,36	9,09			sobredimensionat
Polinyà	11	3	3					27,27	27,27					majoritari
Prat de Llobregat (El)	25	8	12					32,00	48,00					majoritari
Ripollet	21	9	9	3				42,85	42,85	14,28				sobredimensionat
Sant Feliu de Codines	11	3	3	5				27,27	27,27	45,45				sobredimensionat
Sant Just Desvern	17	6	2			1		35,29	11,76					majoritari
Sant Pol de Mar	11		3	8					27,27	72,72				sobredimensionat
Santa Coloma de Gramenet	27	12	13	2				44,44	48,14	7,40				sobredimensionat
Santa Perpètua de Mogoda	17	4	7					23,52	41,17					majoritari
Cerdanyola del Vallès	25	14	3					56,00	12,00					sobredimensionat
Tiana	11	3	1					27,27	9,09					minoritari
Vilanova del Camí	13	8	1					61,53	7,69					sobredimensionat
Bisbal d'Empordà (La)	13	4	2	6				30,76	15,38	46,15				sobredimensionat
Alfarràs	11	5	1					45,45	9,09					majoritari
Almacelles	13		1	3			3		7,69	23,07			23,07	majoritari
Balaguer	17	8	1					47,05	5,88					majoritari

Municipi	Regidors Total	PSC	ICV	CIU	AP/PP	ERC	IND	%PSC	%ICV	%CiU	%AP/PP	%ERC	%IND	Tipus de Govern
Alcanar	13	3	5	3		1		23,07	38,46	23,07		7,69		sobredimensionat
Constantí	13	6	2		2			46,15	15,38		15,38			sobredimensionat
Llorenç del Penedès	9		2	7					22,22	77,77				sobredimensionat
Sant Carles de la Ràpita	17		1	9					5,88	52,94				sobredimensionat
Tortosa	21		2	9	6				9,52	42,85	28,57			sobredimensionat
Sant Jaume d'Enveja	11		1	5			1		9,09	45,45			9,09	sobredimensionat

Font: Elaboració pròpia a partir dades electorals Ministeri Interior i Muncat.

Quadre 6: Tipus de Govern 1979-1987

TIPUS DE GOVERN	1979	1983	1987
Nombre	79/134	35/95	30/87
Majoritari	56 (70,88%)	23 (65,71%)	14 (46,66%)
Minoritari	18 (22,78%)	9 (25,71%)	1 (3,33%)
Sobredimensionat	5 (6,32%)	3 (8,57%)	15 (50,00%)

Font: Elaboració pròpia a partir dades electorals Ministeri Interior i Muncat

En el context estatal es dóna, als anys vuitanta, l'inici com a fruit del descens socialista, la consolidació d'Izquierda Unida com a opció important als governs locals. Aquesta es consolidarà als anys noranta com a conseqüència de la influència de factors "nacionals" sobre les eleccions municipals on el partit en el govern rep menys suports que en les eleccions generals, principalment a causa d'una banda del nombre de partits que hi competeixen i de l'altra pel vot de càstig.

d) *Elecciones municipales de 1991: els pactes "ad hoc"*

Les eleccions municipals de 1991 se celebren el 26 de maig i estan caracteritzades a nivell estatal per la nova majoria del PSOE. Quant a estratègies es passarà dels suports a les llistes més votades (sense pacte escrit), als pactes "ad hoc". Així i com assenyala Márquez, "*Los resultados de las elecciones locales de 1991 se enmarcan dentro del ciclo de mayoría socialista, en la medida que el PSOE revalidaba en las elecciones generales de 1989 su tercera mayoría absoluta. Sin embargo, los cambios más significativos afectan al centro-derecha. El CDS desciende no solo en los apoyos en las elecciones generales sino también en las locales que pasa del tercero al quinto lugar por debajo de IU e incluso de CiU. Mientras que la refundada Alianza Popular en Partido Popular (PP) incrementa sus resultados de 1987.*" (Márquez, 2007: 200). D'altra banda l'estratègia d'IU va ser la d'aprobar una resolució on deixava la porta oberta als pactes "ad hoc"; "*dónde no se produzca una propuesta sería del PSOE que recoja aspectos fundamentales de nuestro programa, permitir el acceso de un alcalde del PSOE, pero permaneciendo IU en la oposición como garantía*" (Márquez; 2007:201). En aquest període Miquel Roca de CiU ja va proposar la modificació de la legislació electoral per tal que els Ajuntaments fossin governats per la llista més votada sense necessitat de pactes entre partits. (El País, 18 de juny de 1991, pág 24).

Aquestes eleccions municipals tindran també la característica d'un gran nivell d'abstenció, gairebé el 37,7% fins i tot superant els nivells de 1979, els dos grans moments abstencionistes en unes eleccions municipals. Recordem que d'una banda les eleccions generals estaban a dos anys vista en aquest 1991 i que al 1979 estaven a tan sols un mes. Aquest fet tindrà efectes sobre la participació a partir precisament d'aquest 1991.

Segons Capó “ *Curiosamente, los dos momentos récord abstencionista se producen en las dos elecciones municipales que se encuentran más cerca y más lejos de una elección legislativa.....este fenómeno sugiere que inmediatez y lejanía con respecto a las generales son factores abstencionistas; pero a esta hipótesis, algo mecanicista a nuestro entender, se puede contraponer una explicación de otro tipo más político que sugiera el inicio de un nuevo ciclo político menos participativo a partir de las elecciones municipales de 1991*”(Capó, 1991:153).

Tota aquesta dinàmica provocà a nivell català i com efecte principal també el retrocés dels partits de centre-dreta.

En la nostra mostra d'anàlisi es torna a produir una minoració del nombre de governs de coalició participats per PSUC/ICV/EUiA, encara que no molt significativament respecte del període anterior. En total es passa de 30 a 29. Trobem 20 governs amb coalició majoritària davant dels 8 de tipologia sobredimensionats, i tant sols 1 de caràcter minoritari, repetint la proporció del període anterior. Aquest fet representa uns percentatges del 68,96%, 27,58% i 3,44% respectivament. Possiblement com a fruit de la tipologia dels pactes coalicionals entre partits i on es dona una major varietat de pactes respecte del partit amb el qual es fan, trobem que el nostre partit d'anàlisi pacta amb d'altres forces fora del PSC com són CiU i Independents, a més de donar-se més pactes de 3 partits (tripartits) enlloc dels dos majoritaris (bipartits) fins el moment. Realment si ens hi fixem, els pactes amb el PSC van ser de 18, però amb CiU van ser de 16, per 3 amb ERC, 2 amb el PP i 5 amb els Independents, molta més varietat que respecte del 87 i més encara respecte del 83 i 79.

El nombre de regidors va baixar força respecte de governs anteriors; encara que com hem vist el nombre de governs de coalició passés de 30 a 29, els regidors van passar a un total de 79 en governs de coalició respecte d'un total de 264 regidors obtinguts, un 29,92% i, un 37,91% respecte del 113 del 1987, sent un percentatge de vot del 15,55%. Per àmbit geogràfic el 75,94% se situava a la província de Barcelona amb 60 representants, sent 11 a la de Tarragona amb el 13,92%, 5 a la de Girona amb el 6,32% i tres a la de Lleida amb el 3,79%. Trobem una representació de governs del 32,58%, amb una davallada continuada respecte dels inicis de 1979.

Els municipis amb representació superior als 9 regidors es queden tan sols en dos: Santa Coloma de Gramenet i un que apareix de nou Sant Vicenç dels Horts al Baix Llobregat.

Quant als rendiments per aquest període obtenen 7 alcaldies, de la categoria poblacional esmentada anteriorment, el mateix nombre que el període anterior; sent un 10,29% , lluny del 27,11 de 1979 i lleugerament més baix que el 1983 i 1987.

Pel que fa la composició dels municipis, tan sols 10 repetiran coalició encara que la composició interna sigui diferent, s'observa un increment de pactes amb CiU, ERC i IND, 19 s'incorporen en aquest període i en nombre total hi ha un municipi menys en coalició respecte del 1987.

Observem la taula coalicional representativa d'aquest any 1991:

1991														
Municipi	Regidors Total	PSC	ICV	CiU	PP	ERC	IND	%PSC	%ICV	%CiU	%PP	%ERC	%IND	Tipus de Govern
Alella	13	2	1	4				15,38	7,69	30,76				majoritari
Barcelona	43	20	3					46,51	6,97					majoritari
Caldes de Montbui	17	7	1					41,17	5,88					majoritari
Esparreguera	17	11	2	3				64,7	11,76	17,64				sobredimensionat
Igualada	21	7	2			2		33,33	9,52			9,52		majoritari
Malgrat de Mar	17	6	2			3		35,29	11,76			17,64		sobredimensionat
Mataró	27	13	2					48,14	7,4					majoritari
Montornès del Vallès	17		7	3					41,17	17,64				majoritari
Olesa de Montserrat	17		4	5					23,52	29,41				majoritari
Sant Adrià de Besòs	21		2	4			4		9,52	19,04			19,04	majoritari
Sant Joan de Vilatorrada	13	6	1					46,15	7,69					majoritari
Sant Just Desvern	17	6	2					35,29	11,76					minoritari
Sant Pol de Mar	11		1	5			5		9,09	45,45			45,45	sobredimensionat
Santa Coloma de Gramenet	27	13	12	2				48,14	44,44	7,4				sobredimensionat
Sant Vicenç dels Horts	21		12	3					57,14	14,28				sobredimensionat
Torelló	17	6	1	7				35,29	5,88	41,17				sobredimensionat
Viladecavalls	11	1	2	3				9,09	18,18	27,27				majoritari
Vilanova i la Geltrú	21		3	8					14,28	38,09				majoritari
Bisbal d'Empordà (La)	13	5	1	1				38,46	7,69	7,69				majoritari
Blanes	21	10	1					47,61	4,76					majoritari
Maçanet de la Selva	11		5				1		45,45				9,09	majoritari
Ripoll	17	8	1					47,05	5,88					majoritari
Salt	21	10	1					47,61	4,76					majoritari
Almacelles	13		3	4					23,07	30,76				majoritari

Municipi	Regidors Total	PSC	ICV	CiU	PP	ERC	IND	%PSC	%ICV	%CiU	%PP	%ERC	%IND	Tipus de Govern
Rosselló	9	2	2	5				22,22	22,22	55,55				sobredimensionat
Sénia (La)	11		4	2	2				36,36	18,18	18,18			sobredimensionat
Sant Carles de la Ràpita	17		1	6	2				5,88	35,29	11,76			majoritari
Tortosa	21		2	8			2		9,52	38,09			9,52	majoritari
Sant Jaume d'Enveja	11	4	2					36,36	18,18					majoritari

Font: Elaboració pròpia a partir dades electorals Ministeri Interior i Municat.

Quadre 7: Tipus de Govern 1979-1991

TIPUS DE GOVERN	1979	1983	1987	1991
Nombre	79/134	35/95	30/87	29/89
Majoritari	56 (70,88%)	23 (65,71%)	14 (46,66%)	20 (68,96%)
Minoritari	18 (22,78%)	9 (25,71%)	1 (3,33%)	1 (3,44%)
Sobredimensionat	5 (6,32%)	3 (8,57%)	15 (50,00%)	8 (27,58%)

Font: Elaboració pròpia a partir dades electorals Ministeri Interior i Municat

e) *Elecciones municipales de 1995: nous escenaris, noves majories*

Les eleccions municipals de 1995 vindran caracteritzades per la victòria local del PP a nivell de tot l'Estat i emmarcades dins les eleccions generals de 1993 en què encara guanyaria el PSOE però a curta distància del PP i les europees de 1994 en què el PP ja passaria al davant del PSOE. Les generals del 1993 es van produir avançades dins un marc de devaluacions de la pesseta, de forta taxa d'atur, de molt desgast socialista, i d'aparició de nous casos de corrupció i de finançament il·legal. Així i com assenyala Márquez, *“Estos dos antecedentes, además del contexto político salpicado por los escándalos políticos, preludiaban un cambio de ciclo electoral. Las elecciones locales de 1995 abundan en ese cambio en las que el PP sobrepasa al PSOE con un resultado final del 35,3% de los votos, el 37,6% de los concejales, y el 42,2% de las alcaldies. Por el contrario el PSOE desciende al 30,8% de los apoyos electorales y obtiene el 32,2% de los concejales, y el 29,7% de las alcaldies. El segundo partido favorecido por el descenso socialista es Izquierda Unida que, sumados los votos de Iniciativa per Catalunya se aproxima a los registros alcanzados por el PCE y el PSUC en 1979 con el 11,7% de los votos, el 5,3% de los Concejales, y el 2,3% de las alcaldies”*. (Márquez; 2007 :204).

El PSOE, va tenir la major pèrdua de vots de tot el període electoral i va intentar llavors pressionar IU per tal que definís la seva estratègia de pactes post-electorals, encara que en la campanya de IU va definir que seria contrària a qualsevol tipus de pacte, encara que *“...las posiciones del Consejo Político Federal de IU, después de debatir los diferentes criterios al respecto, fue la negativa a suscribir un acuerdo general con el PSOE y que por el contrario las negociaciones fuesen concretas pueblo a pueblo, y que las bases tenían que decidir a qué partido apoyar”* (Márquez; 2007:205). Per part del PSOE eren partidaris d'arribar a un acord marc general amb IU, i si no es produís millor no arribar a cap acord d'altra tipus.

A nivell català i per la mostra de la nostra anàlisi, ja hem tingut l'ocasió de veure el context general, a Catalunya, però, arriben a un acord PSC i IC per a donar-se suport mútuament, en l'elecció de l'Alcalde, on cada partit fos la llista més votada, encara que amb reticències pel que fa a la col·laboració en la possible acció de govern, o formar part dels executius locals.

Iniciativa per Catalunya, de fet no se sentia obligada, ja que era una organització independent, per les resolucions d'IU contràries a un acord general amb cap partit. Veurem que en alguns municipis la majoria entre el PSC i IC encara no era suficient i per aquest motiu necessitaven d'altres forces com ERC davant els candidats de CiU, encara que ERC volia una negociació cas per cas.

De fet la recuperació d'IC ha estat molt més moderada a nivell català que la que va tenir Izquierda Unida a nivell estatal, 3,3 punts respecte dels 2,5 per a IC. S'han donat poques diferències al mapa municipal català. Iniciativa guanyarà en Montblanc i Sabadell, i conservarà del període anterior municipis com El Prat, Sant Feliu de Llobregat, Molins de Rei, Rubí i Montcada i Reixac.

En la nostra anàlisi sobre la morfologia de governs locals, trobem que respecte del període anterior augmenta en 1, o sigui que tornem a 30 dels quals, 18 ho fan en coalició majoritària, un 60,00% i 12 en coalició sobredimensionada, el 40,00%, xifra prou important d'aquest model de coalició donada la seva dimensió de partits no necessaris pel govern. Els pactes principals del nostre partit d'anàlisi se centren amb el 86,66% amb el PSC, un total de 26, també trobem pactes alhora amb CiU, 10, un 33,33%, 10 amb ERC, també un 33,33%, 2 amb el PP, un 6,66%, i 7 amb els Independents, un 23,33%. El repartiment de pactes de govern és molt més gran i variat que en ocasions anteriors. Hi trobem moltes més coalicions de quatre i cinc partits. El nombre de regidors representats passa a 90 en els 30 governs, xifra més alta que en l'exercici anterior, tot i que la representació del percentatge de vot és menor doncs es queda en un 13,46%.

Geogràficament, i dels 90 regidors; un 28,39% de representació a governs de coalició, abans esmentats d'un total de 317 a tota Catalunya, 84 ho són a la província de Barcelona fet que representa un 75,94% del total, i 6 a la província de Tarragona amb 6 i un 13,92%, quedant-se Girona i Lleida sense representació. Els percentatge de municipis representats passa al 25,86%, un descens notable respecte del 32,58% anterior. Continua la flaqueza del municipis on la representació de regidors és superior a 9, en aquest període passant a 3 dins la mateixa zona de representativitat: Rubí, Santa Coloma de Gramenet i Sant Vicenç els Horts.

La representativitat dels rèdits obtinguts a nivell d'alcaldies, dins la forquilla esmentada de municipis de més de 25.000 habitants i capitals de comarca, es manté en 7 ocasions amb un percentatge igual que anteriorment del 10,29%. La morfologia dels rendiments quant a municipis es manté molt similar que en conteses anteriors, 6 municipis repetiran, 25 seran de nova incorporació en els governs de coalició i com hem vist el nombre total torna a la xifra del període anterior 30.

Observem la taula coalicional representativa d'aquest any 1995:

1995														
Municipi	Regidors Total	PSC	ICV	CiU	PP	ERC	IND	%PSC	%ICV	%CiU	%PP	%ERC	%IND	Tipus de Govern
Barcelona	41	16	3	13		2		39,02	7,31	31,70		4,87		sobredimensionat
Cardedeu	17	6	1			4		35,29	5,88			23,52		sobredimensionat
Castelldefels	21	9	3					42,85	14,28					majoritari
Manlleu	17	4	1			4		23,52	5,88			23,52		majoritari
Manresa	25	8	2			3		32,00	8,00			12,00		majoritari
Mataró	27	11	3					40,74	11,11					majoritari
Montcada i Reixac	21	6	7					28,57	33,33					majoritari
Montgat	13	6	1					46,15	7,69					majoritari
Navarcles	13	5	2					38,46	15,38					majoritari
Palau-solità i Plegamans	13	4	1				2	30,76	7,69				15,38	majoritari
Premià de Mar	21	7	3			3		33,33	14,28			14,28		majoritari
Roca del Vallès (La)	13	4	1				3	30,76	7,69				23,07	sobredimensionat
Rubí	25	5	11					20,00	44,00					majoritari
Sallent	13		1	6					7,69	46,2				majoritari
Sant Andreu de la Barca	17	6	2				1	35,29	11,76				5,88	majoritari
Sant Feliu de Codines	11		1	3			3		9,09	27,3			27,27	sobredimensionat
Sant Joan de Vilatorrada	13	8	2					61,53	15,38					sobredimensionat
Sant Just Desvern	17	6	2			1		35,29	11,76			5,88		majoritari
Sant Quirze del Vallès	13		2	5					15,38	38,5				majoritari
Santa Coloma de Gramenet	27	12	12	1				44,44	44,44	3,7				sobredimensionat
Sant Vicenç dels Horts	21	4	12	3				19,04	57,14	14,3				sobredimensionat
Terrassa	27	13	3					48,14	11,11					majoritari
Tiana	13	4	1			5		30,76	7,69			38,46		majoritari

Municipi	Regidors Total	PSC	ICV	CiU	PP	ERC	IND	%PSC	%ICV	%CiU	%PP	%ERC	%IND	Tipus de Govern
Torelló	17	5	1	10		1		29,41	5,88	58,80		5,88		sobredimensionat
Badia del Vallès	17	6	6	3				35,29	35,29	17,6				sobredimensionat
Sant Carles de la Ràpita	17	2	2			2	3	11,76	11,76			11,76	17,64	majoritari
Secuita (La)	9		1	3		4	1		11,11	33,3		44,44	11,11	sobredimensionat
Deltebre	17	7	1		1			41,17	5,88		5,88			majoritari
Sant Jaume d'Enveja	11	4	1	5	1			36,36	9,09	45,5	9,09			sobredimensionat
Salou	13	1	1				7	7,69	7,69				53,84	sobredimensionat

Font: Elaboració pròpia a partir dades electorals Ministeri Interior i Municat.

Quadre 8: Tipus de Govern 1979-1995

TIPUS DE GOVERN	1979	1983	1987	1991	1995
Nombre	79/134	35/95	30/87	29/89	30/116
Majoritari	56 (70,88%)	23 (65,71%)	14 (46,66%)	20 (68,96%)	18 (60,00%)
Minoritari	18 (22,78%)	9 (25,71%)	1 (3,33%)	1 (3,44%)	0
Sobredimensionat	5 (6,32%)	3 (8,57%)	15 (50,00%)	8 (27,58%)	12 (40,00%)

Font: Elaboració pròpia a partir dades electorals Ministeri Interior i Municat.

f) *Elecciones municipales de 1999: canvi de cicle electoral*

Les eleccions municipals del 13 de juny de 1999 corroboraran el canvi de cicle electoral i el PP revalida la seva majoria procedent de les generals de 1996, tot i que de forma més ajustada que en 1995, especialment en el percentatge de vots a nivell global, semblant ja patir els efectes de partit de govern a nivell estatal. “Los resultados del PP son muy similares a los registrados en 1995, obtiene el 34,5% de los votos, el 37,7% de los concejales, y el 42,7% de las alcaldies. No obstante el PSOE consigue recuperar los apoyos perdidos en 1995 aproximándose al PP en el registro de votos, obtiene el 34,2%, la representación del 33,6% de los concejales y el 31,4% de las alcaldies. El nuevo escenario local representava un retroceso del PP en los municipios urbanos, perdiendo mayorias absolutas alcanzadas en 1995, y que abría nuevas posibilidades de colaboración entre IU y PSOE. Unas posibilidades de acuerdo que también eran extensibles a otros partidos nacionalistes y regionalistes en las entidades locales y en los gobiernos autonómicos”. (Márquez;2007:210).

A nivel d'estratègia estatal respecte dels resultats obtinguts per IU, baixa al 6,5% dels vots i registra a tot l'estat un 3,5% de regidors i un 1,8% d'alcaldies. “Como consecuencia de estos resultados el Coordinador General de IU, Julio Anguita, presentó su dimisión. Todo un síntoma de la estrategia mantenida, al menos desde 1994. Según el Sr. Anguita, en 1995 los socialistas estaban haciendo una auténtica exhibición de escándalos. Nosotros queríamos hablar de programas y ellos planteaban un simple cambio de sillones. El pacto de carácter general al que llegan los responsables de política municipal de IU y del PSOE el 22 de junio de 1999, ratificado después por sus respectivas órganos ejecutivos, establece el compromiso de apoyar a los candidatos con mayores posibilidades de cada formación en Ayuntamientos y Diputaciones provinciales”. (Márquez; 2007:214).

A nivell català, l'esquerra retrobarà la pràctica de les coalicions. Trobem coalicions entre els partits d'esquerra, PSC, ICV on també se sumará ERC en alguns casos, i per altra CiU que rep suports del PP i ahora també d'ERC. També hi haurà acords amb partits independents. ICV, es presentava separadament en aquesta contesa d'EUiA, fet que tindria els seus efectes negatius en els resultats electorals.

Pel que fa a la morfologia de governs d'aquest període, trobem que passem a un total de 38 governs de coalició de la mostra analitzada, dels quals 11 seran de tipologia majoritària, el que representa un 28,94%, i 27 en coalició sobredimensionada, el que representa el 71,05%, percentatge realment significatiu d'increment en l'estratègia coalicional sobredimensionada a pesar dels rendiments a la baixa obtinguts en ocasions anteriors.

Dels 38 governs coalicionals es donen 37 en que el PSUC-ICV governa amb el PSC, 5 en que governa amb CiU, 12 que està present amb ERC i, 4 amb els Independents. Respectivament uns percentatges del 97,36%, 13,15%, 28,94% i 10,52%. El nombre de regidors s'incrementa i passa a 98, tot i que el percentatge de vot representatiu torna a caure per situar-se al 12,92%

Geogràficament dels 98 regidors representats, 92, ho són de la província de Barcelona, el 93,33%, 3 de la província de Tarragona, el 6,67%, dos de la de Girona i un de la de Lleida. Els 98 regidors a governs de coalició representen en aquesta ocasió el 28,39% del total obtingut per la formació de 178 regidors, aportant un increment respecte del total que puja fins el 55,05%, i un percentatge del nombre de municipis representat del 48,10%. El nombre de regidors major de 9 es manté en un nombre de municipis no superior a tres o quatre i dins la mateixa zona geogràfica que hem vist des de el començament de la nostra anàlisi: Rubí, Sant Feliu de Llobregat, Santa Perpètua de la Mogoda i Sant Vicenç dels Horts.

Quant als rendiments; les alcaldies recordem en poblacions de més de 25.000 habitants i capitals de comarca, baixen fins a 4 respecte dels 7 anteriors amb un 5,88% , lluny del 10,29 del 1995, i respecte de la morfologia dels rendiments dels municipis, amb la pujada de la composició total de 38 per aquest període, 12 repeteixen govern, 26 seran de nova incorporació als governs de coalició, i 8 deixaran de repetir dins el nombre total procedent del període anterior.

Observem la taula coalicional representativa d'aquest any 1999:

1999												
Municipi	Regidors Total	PSC	ICV	CiU	ERC	IND	%PSC	%ICV	%CIU	%ERC	%IND	Tipus de Govern
Arenys de Mar	17	6	1		3		35,29	5,88		17,6		sobredimensionat
Badalona	27	13	3	5		1	48,14	11,11	18,5			sobredimensionat
Barcelona	41	20	2		3		48,78	4,87		7,31		sobredimensionat
Caldes de Montbui	17	8	1		1		47,05	5,88		5,88		sobredimensionat
Canyelles	9	4	1				44,44	11,11				majoritari
Castelldefels	21	9	1			1	42,85	4,76			4,76	majoritari
Cornellà de Llobregat	25	16	3				64,00	12,00				sobredimensionat
Hospitalet de Llobregat (L')	27	18	1			1	66,66	3,70			3,70	sobredimensionat
Llagosta (La)	17	11	2				64,70	11,76				sobredimensionat
Malgrat de Mar	17	10	1				58,82	5,88				sobredimensionat
Manresa	25	11	1		3		44,00	4,00		12,00		sobredimensionat
Mollet del Vallès	21	13	2				61,90	9,52				sobredimensionat
Montcada i Reixac	21	9	5	4			42,85	23,8	19			sobredimensionat
Montgat	13	5	1		1		38,46	7,69		7,69		majoritari
Montmeló	13	8	1			1	61,53	7,69			7,69	sobredimensionat
Montornès del Vallès	17	8	2				47,05	11,76				majoritari
Navarces	13	6	1				46,15	7,69				majoritari
Premià de Mar	21	8	2		2		38,09	9,52		9,52		majoritari
Rubí	25	7	10				28,00	40,00				majoritari
Sant Boi de Llobregat	25	15	4				60,00	16,00				sobredimensionat
Sant Feliu de Llobregat	21	5	10		1		23,80	47,61		4,76		sobredimensionat
Sant Joan Despí	21	15	2				71,42	9,52				sobredimensionat
Sant Joan de Vilatorrada	13	9	2				69,23	15,38				sobredimensionat
Sant Just Desvern	17	7	1		1		41,17	5,88		5,88		majoritari

Municipi	Regidors Total	PSC	ICV	CiU	ERC	IND	%PSC	%ICV	%CiU	%ERC	%IND	Tipus de Govern
Santa Coloma de Gramenet	27	18	4	2			66,66	14,81	7,4			sobredimensionat
Barberà del Vallès	21	11	1				52,38	4,76				sobredimensionat
Santa Perpètua de Mogoda	17	3	9				17,64	52,94				sobredimensionat
Sant Vicenç dels Horts	21	5	10	3			23,80	47,61	14,3			sobredimensionat
Torelló	17	7	2		1		41,17	11,76		5,88		sobredimensionat
Viladecans	25	14	2				56,00	8,00				sobredimensionat
Vilanova del Camí	17	11	1				64,70	5,88				sobredimensionat
Vilanova i la Geltrú	25	9	2		2		36,00	8,00		8,00		majoritari
Badia del Vallès	17	7	1	2			41,17	5,88	11,8			sobredimensionat
Lloret de Mar	17	8	1		1		47,05	5,88		5,88		sobredimensionat
Ribes de Freser	11		1		5			9,09		45,5		majoritari
Lleida	27	14	1				51,85	3,70				sobredimensionat
Constantí	13	8	1				61,53	7,69				sobredimensionat
Pallaresos (Els)	11	4	2				36,36	18,18				majoritari

Font: Elaboració pròpia a partir dades electorals Ministeri Interior i Muncat.

Quadre 9: Tipus de Govern 1979-1999

TIPUS DE GOVERN	1979	1983	1987	1991	1995	1999
Nombre	79/134	35/95	30/87	29/89	30/116	38/79
Majoritari	56 (70,88%)	23 (65,71%)	14 (46,66%)	20 (68,96%)	18 (60,00%)	11 (28,94%)
Minoritari	18 (22,78%)	9 (25,71%)	1 (3,33%)	1 (3,44%)	0	0
Sobredimensionat	5 (6,32%)	3 (8,57%)	15 (50,00%)	8 (27,58%)	12 (40,00%)	27 (71,05%)

Font: Elaboració pròpia a partir dades electorals Ministeri Interior i Muncat.

g) Eleccions municipals de 2003: contestacions socials

Les eleccions municipals de 2003 se celebren durant la segona majoria absoluta del PP a nivell de generals, però ja al final del període de legislatura, 2004, i marcades per un grau de contestació social força important a causa de mesures com el Pla Hidrològic, la reforma de la Educació Secundària, la reforma de la Universitat, el decret sobre la reforma de l'atur que marcarà la vaga general, i l'accident del *Prestige*, tot i que els seus resultats no mouen quasi en res els resultats del mapa electoral de 1999, exeptuant llocs específics més propers als llocs dels incidents produïts.

En aquesta ocasió “ *el PSOE obtiene su cuarta mayoría en unas elecciones locales con un apoyo que, en términos absolutos supone algo más de ciento veinte mil votos que el PP. En total el PSOE obtiene el 35,5% de los votos, el 35,5% de los concejales y el 35,3% de las alcaldías. El PP ostenta la segunda posición en apoyos electorales, 34,9%, aunque supera al PSOE en concejales, 36% y alcaldías 40,1%. La nacionalización o estatalización de las elecciones locales centrados en estos dos partidos, además de IU, continúa siendo la pauta desde las primeras elecciones de 1979*” (Márquez; 2007:224).

L'obtenció de rèdits en alcaldies per a IU i PSOE pel fet dels intercanvis coalicionals seran superiors als del 1999; 52,6 % d'IU i 20,7% del PSOE. Pel que fa a les estratègies coalicionals a nivell estatal respecte del partit “tronc” de la nostra anàlisi “ *la resolución de la presidencia federal de Izquierda Unida, de 27 de mayo de 2003, dice que “la formación ha conseguido un buen resultado que supera las expectativas iniciales que habíamos depositado en estas elecciones. Debe servirnos de referencia lo que colectivamente nos pareció sensato al comienzo de esta campaña y que no era otra cosa que superar los resultados de las elecciones generales del 2000, es decir, el 5,4% de los votos”. En las elecciones locales registran un 6,2% de los apoyos electorales que, en comparación con las elecciones locales de 1999, desciende sensiblemente, incluido el número de concejales y alcaldías*” (Márquez; 2007: 230).

Respecte de l'escenari del context a Catalunya aquestes eleccions locals tindran com a característica principal la continuïtat de la pràctica coalicional. Els resultats electorals manifesten un retrocés clar de CiU, encara que aquest partit registrarà la majoria de les alcaldies tot i que el descens es manifestarà en la seva representació en els Consells Comarcals, i del PSC, l'avenç d'ERC i ICV i la continuïtat dels suports al PP. El PSC tot i la pèrdua de suport respecte a comtesses anteriors augmenta la representació, i ERC duplica els suports electorals i la seva representació en totes les tipologies de governs locals. Aquest augment situa la formació en una posició estratègica de negociació per pactar tant amb CiU com amb les esquerres del PSC i d'ICV. Per al PSC la seva preferència serà pactar amb ICV-EUiA com a front d'esquerres, "*pacte de progrés*", que posteriorment servirà de banc de proves per a la consecució del govern de la Generalitat.

Els acords coalicionals vindran caracteritzats per una dinàmica territorialitzada, és a dir menys centrada en acords de blocs, encara que es mantenen tendències de períodes anteriors. Exemples coalicionals són les rotacions de les alcaldies entre els diferents partits coaligats.

Quant a la morfologia de la nostra mostra, trobem que el nombre de governs de coalició augmenta força fins a 50, fruit dels acords abans esmentats. D'aquests i per al partit de la nostra anàlisi, 28 ho seran en coalició majoritària, un 56%, i 27, xifra espectacular, més del doble que en el període anterior, en coalició sobredimensionada, el que representa un 71,05% del total. Pel que fa a la distribució amb les diferents partits observem que la gran majoria són coalicions que es formen amb el PSC, concretament en 45 casos, un 90%, 9 casos amb CiU, un 16%, 24 casos amb ERC, un 50%, 2 casos amb el PP, un 4% i 3 casos amb els Independents, un 6%. En 20 casos trobem un govern de coalició tripartit entre el PSC, ICV i ERC, repetint la configuració del Govern de la Generalitat.

El nombre de regidor puja en aquestes eleccions fins a 142, obtenint un percentatge de vot del 13,94, lleugerament superior amb moments anteriors. Territorialment, s'amplia el nombre de representants en les quatre províncies, a Barcelona passen a 120 del total, un 93,87%, a Tarragona pugen fins a 11 representats, un 3,07%, a Girona se situen fins a 8, un 2,04% i a Lleida 3 amb un 1,02%. Els 142 electes

passen a ser un 55,05% del total de 239 del PSUC/ICV de tota Catalunya, amb una aportació a governs de coalició del 59,41%. Un ascens molt important. El percentatge de municipis representats serà del 50,49%. Tot i l'ascens en el nombre de municipis en què trobem governs de coalició del nostre partit d'anàlisi, que com hem vist del total anterior passem dels 98 als 142 representants, hi ha molta més dispersió i el nombre de municipis amb més de 9 regidors continua sent baix sobrepasant la xifra de 9 tan sols en dos d'ells; El Prat de Llobregat i un de nou Vilafranca del Penedès.

Quant als rendiments respecte de les alcaldies aconseguides en municipis de més de 25.000 habitants i capitals de comarca baixa fins a 2 , la meitat que al 1999 a un 2,94% davant el 5,88% anterior. La morfologia municipal experimenta un gran canvi i un boom de noves incorporacions, fruit dels acords dels pactes d'esquerres, 12 nous municipis amb pactes de governs de coalició respecte del període anterior, 31 de nova incorporació , i 19 que repetiran respecte del 1999.

Observem la taula coalicional representativa d'aquest any 2003:

2003														
Municipi	Regidors Total	PSC	ICV	CiU	PP	ERC	IND	%PSC	%ICV	%CiU	%PP	%ERC	%IND	Tipus de Govern
Badalona	27	12	5			2		44,44	18,51			7,4		sobredimensionat
Barcelona	41	15	5			5		36,58	12,19			12,19		majoritari
Cardedeu	17	5	2			3		29,41	11,76			17,6		majoritari
Castelldefels	21	8	2	3				38,09	9,52	14,28				sobredimensionat
Cornellà de Llobregat	25	14	4	2				56,00	16,00	8,00				sobredimensionat
Gavà	21	12	1					57,14	4,76					sobredimensionat
Granollers	25	10	1			3		40,00	4,00			12,00		sobredimensionat
Hospitalet de Llobregat (L')	27	16	3					59,25	11,11					sobredimensionat
Llagosta (La)	17	8	2				3	47,05	11,76					sobredimensionat
Lliçà d'Amunt	17		2			7			11,76			41,17		majoritari
Manlleu	17	3	1			7		17,64	5,88			41,17		sobredimensionat
Manresa	25	9	2			4		36,00	8,00			16,00		sobredimensionat
Martorell	21	7	2			2		33,33	9,52			9,52		majoritari
Martorelles	11	2	3			1		18,18	27,27			9,09		majoritari
Masnou (El)	21	5	3			4		23,80	14,28			19,04		majoritari
Mataró	27	11	3			2		40,74	11,11			18,2		sobredimensionat
Palau-solità i Plegamans	17	7	2					41,17	11,76					majoritari
Parets del Vallès	17	9	1					52,94	5,88					sobredimensionat
Prat de Llobregat (El)	25	8	12					32,00	48,00					majoritari
Ripollet	21	8	2	2				38,09	9,52	9,52				majoritari
Roca del Vallès (La)	13	6	1					46,15	7,69					majoritari
Sant Adrià de Besòs	21	15	2		3			71,42	9,52		14,3			sobredimensionat
Sant Boi de Llobregat	25	12	5					48,00	20,00					majoritari
Sant Celoni	17	8	1			2		47,05	58,80			11,8		sobredimensionat
Sant Fost de Campsentelles	13		1				7		7,69				53,84	sobredimensionat

Municipi	Regidors Total	PSC	ICV	CiU	PP	ERC	IND	%PSC	%ICV	%CiU	%PP	%ERC	%IND	Tipus de Govern
Sant Joan Despí	21	13	3	1				61,90	14,28	4,76				sobredimensionat
Sant Joan de Vilatorrada	13	8	2					61,53	15,38					sobredimensionat
Sant Just Desvern	17	6	2			2		35,29	11,76			11,76		majoritari
Sant Llorenç d'Hortons	9	5	1					55,55	11,11					sobredimensionat
Santa Coloma de Gramenet	27	16	5	2				59,25	18,51	7,40				sobredimensionat
Barberà del Vallès	21	9	3					42,85	14,28					majoritari
Santa Perpètua de Mogoda	17		7	2					41,17	11,76				majoritari
Cerdanyola del Vallès	25		7	4		2			28,00	16,00		8,00		majoritari
Sentmenat	13	5	2					38,46	15,38					majoritari
Terrassa	27	13	3			3		48,14	11,11			11,1		sobredimensionat
Viladecans	25	12	3					48,00	12,00					majoritari
Vilanova del Camí	17	8	3					47,05	17,64					majoritari
Vilafranca del Penedès	21	10				3			47,61			14,3		majoritari
Vilanova i la Geltrú	25	10	2			2		40,00	8,00			8,00		majoritari
Blanes	21	8	2			2		38,09	9,52			9,52		majoritari
Campdevàrol	11	2	3			1		18,18	27,27			9,09		majoritari
Girona	25	11	2			4		44,00	8,00			16,00		sobredimensionat
Ripoll	17	3	1			5		17,64	5,88			29,4		majoritari
Lleida	27	10	3			3		37,03	11,11			11,1		majoritari
Cambrils	21	8	2			2		38,09	9,52			9,52		majoritari
Catllar (El)	11		1	5		2			9,09	45,45		18,2		sobredimensionat
Pallaresos (Els)	11	3	2		1			27,27	18,18		9,09			majoritari
Reus	25	10	2	3				40,00	8,00	12,00				sobredimensionat
Tortosa	21	7	2				2	33,33	9,52				9,52	majoritari
Sant Jaume d'Enveja	11	4	2					36,36	18,18					majoritari

Font: Elaboració pròpia a partir dades electorals Ministeri Interior i Muncicat.

Quadre 10: Tipus de Govern 1979-2003

TIPUS DE GOVERN	1979	1983	1987	1991	1995	1999	2003
Nombre	79/134	35/95	30/87	29/89	30/116	38/79	50/101
Majoritari	56 (70,88%)	23 (65,71%)	14 (46,66%)	20 (68,96%)	18 (60,00%)	11 (28,94%)	28 (56,00%)
Minoritari	18 (22,78%)	9 (25,71%)	1 (3,33%)	1 (3,44%)	0	0	0
Sobredimensionat	5 (6,32%)	3 (8,57%)	15 (50,00%)	8 (27,58%)	12 (40,00%)	27 (71,05%)	22 (44,00%)

Font: Elaboració pròpia a partir dades electorals Ministeri Interior i Muncat

h) Eleccions municipals de 2007: pocs canvis excepte alguns traspassos

Les eleccions municipals del 27 de maig de 2007 a nivell estatal van estar caracteritzades per diversos factors que calaven en l'opinió pública i que demostraven certa indignació entre la ciutadania. Entre ells el fenomen de la corrupció urbanística, casos com el Malaya o el de les Illes Balears. També van ser les eleccions locals on es va aplicar la directiva comunitària 90/48 que després de la seva adequació a la Constitució permetria votar els estrangers comunitaris. Els resultats a tota Espanya van donar la victòria de nou al PP amb el 36,01% dels vots mentre que l'altre partit majoritari el PSOE n'obtingué el 35,31% dels vots, tot i que aquest segon van aconseguir més regidors que el primer, 24.029 front als 23.348. De fet podríem dir que tot segueix igual i res canvia respecte del global dels comicis anteriors. L'avantatge de vots del PP es concentrava en aquells municipis que ja dominava encara que perdrà poder territorial sobretot a les grans ciutats. El PSOE per la seva banda guanya poder territorial tot i que amb regust amarg a causa de la forta abstenció que pateix.

Izquierda Unida es converteix en la tercera força a causa sobretot del traspàs de vots dels descontents del PSOE. Predomina el fenomen de l'abstenció encara que no tan elevat com va ser a Catalunya. Un altre fet diferencial respecte de Catalunya és que aquestes eleccions municipals de 2007 confirmen la tendència percebuda des de mitjans dels 80 que no és altra que el predomini de dos partits que s'emporten més del terç del total dels vots, deixen poc marge a altres forces menors, cosa que com hem esmentat no passa a Catalunya.

A Catalunya i com hem pogut tenir l'ocasió de veure en anàlisis anteriors, les eleccions locals de 2007, que se celebren amb posterioritat de les autonòmiques del novembre de 2006, i on a nivell català es perceben ja un dels elements principals del nou model al qual hem fet esment amb anterioritat, i que serà el fenomen d'una abstenció elevada i, que afectarà majoritàriament els municipis de més de 20.000 habitants, tendència que es va iniciar a les eleccions locals de 1991, i una major dispersió del vot. Segons Marcet i Bartomeus, "*posiblemente el factor más relevante de las elecciones locales de 2007 sea el fuerte aumento de la abstención, que marca*

un récord absoluto (46,2 %) no solo respecto de todas las convocatorias desde 1979, sino de todas las convocatorias autonómicas y generales. Sólo en los referéndums la participación del electorado catalán ha sido inferior"...el descenso de la participación respecto de la anterior convocatoria local es general en todos los estratos de municipios, aunque es mayor en las ciudades más pobladas, dónde el retroceso roza los diez puntos".(Marcet i Bartomeus, 2008:6).

Aquesta abstenció es donarà sobretot per la desafecció política de l'electorat dels dos grans partits, CiU i PSC, d'aquest últim amb major intensitat en les àrees urbanes, conjuntament amb una percepció de manca de competitivitat a nivell dels partits i la manca de suports al partit d'ERC, en aquest nou cicle electoral, que va patir un retrocés important. Hi ha també un fenomen de desafecció vers el PSC en aquells barris obrers de les grans ciutats que impliquen una línia continuïsta d'aquest augment de l'abstenció.

De fet tots els partits polítics perden vots respecte de les eleccions anteriors, ICV al voltant de 77.215, marcant una tendència que com hem vist ja es començava a dibuixar a les eleccions de 1991 i 1995. ICV, es continuarà movent a la mateixa forquilla de vot encara que amb certes oscil·lacions, llevat de les eleccions de 1999 on va concórrer separatament de EUiA com hem vist. Aquesta pèrdua generalitzada de vots que afecta a tots els partits, quedarà matitzada segons la grandària del municipi i tenint en compte la distribució territorial. Així a tall d'exemple el PSC augmenta vots a la Catalunya rural en detriment de CiU, increment també d'ERC a la Catalunya interior amb un decrement a les ciutats com Barcelona i Girona, i també un augment d'ICV a l'àmbit rural tot i que també descendran a Barcelona capital i municipis del voltant. Serà un període de continuïtat vers les eleccions de 1995 amb tendències de descens de CiU i augment de PSC i ERC manifestant-se principalment a les zones de l'interior. Les variacions però es mantindran dins la casuística concreta de cada municipi on es reflecteix les diferents accions de govern i l'actuació dels partits en el seu àmbit concret.

En l'anàlisi de la nostra mostra el nombre de governs de coalició en què participa ICV, puja fins a 55, és a dir un increment de 5 governs més que el període anterior, passant la tipologia de governs a 32 de coalició majoritària, el 58,18%, 4 governs en coalició minoritària representant un 7,27% del total i 19 governs de categoria sobredimensionada una baixada de 3 respecte del 2003 amb un percentatge del 34,54%, i una baixada de 8 d'aquesta categoria si ho comparem amb el període de 1999.

Els pactes es fan principalment amb el PSC en 43 casos, sent un 76,78% del total, 19 casos amb ERC, un 33,92%, 14 casos amb CiU, un 25%, 6 casos amb candidatures independents, un 10,71% i 1 cas amb el PP que representa un 1,78%. Continua forta la representació de governs tripartits a l'estil del 2003 alhora que hi ha un increment de governs quadripartits on s'inclou o bé CiU o bé els Independents. El nombre de regidors en aquesta ocasió passa a 127 un 48,65% del total dels 261 regidors obtinguts, el que representa una disminució de 15 respecte de l'any 2003 i el percentatge de vot baixa també fins situar-se en el 12,25%. Geogràficament s'obtenen 101 representants a la província de Barcelona, el que representa un 84,50% del total, 12 regidors/es a la província de Girona amb un 5,63%, 10 a la província de Tarragona amb un 7,76% i 4 a la província de Lleida amb un 2,11%; obtenint una representació municipal del 45,96%.

En aquest mandat, el nombre de municipis amb representació i coalició augmenta tot i que en valors absoluts el nombre de regidors totals com hem vist disminueix a 127 en total. Hi ha molta més atomització quant al nombre de regidors en aquells municipis que formaran governs de coalició i tan sols hi haurà un que superarà la xifra de 9 regidors; El Prat de Llobregat.

Sobre els rendiments a nivell d'alcaldis de la tipologia esmentada anteriorment aquest continuen sent de 2 amb un percentatge similar a comicis anteriors del 2,81%. La morfologia segueix la tendència del boom enregistrat amb 28 municipis que repetiran governs de coalició respecte de l'any 2003, i 27 de nova incorporació que pactaran nous governs.

Observem la taula coalicional representativa d'aquest any 2007:

2007														
Municipi	Regidors Total	PSC	ICV	CiU	PP	ERC	IND	%PSC	%ICV	%CiU	%PP	%ERC	%IND	Tipus de Govern
Arenys de Mar	17	4	2			3		23,52	11,76			17,6		majoritari
Argençola	5		2			2			40,00			40,00		majoritari
Aiguafreda	11	3	3					27,27	27,27					majoritari
Barcelona	41	14	4					34,14	9,75					majoritari
Begues	13		4	2		2			30,76	15,38		15,38		majoritari
Bigues i Riells	13	5	1			5		38,46	7,69			38,46		sobredimensionat
Canyelles	11	5	1	3				45,45	9,09	27,3				sobredimensionat
Castelldefels	25	9	3	4				36,00	12,00	16,00				sobredimensionat
Cornellà de Llobregat	25	16	3	2				64,00	12,00	8,00				sobredimensionat
Hospitalet de Llobregat (L')	27	17	2					62,96	7,40					sobredimensionat
Llagosta (La)	17	10	3					58,82	17,64					sobredimensionat
Manresa	25	8	2			3		32,00	8,00			12,00		majoritari
Martorelles	11		3				3		27,27				27,27	majoritari
Masnou (El)	21	7	3					33,33	14,28					minoritari
Mataró	27	11	2			2		40,74	7,40			7,40		majoritari
Montgat	13	5	1			2		38,46	7,69			15,38		sobredimensionat
Navarces	13	7	1					53,84	7,69					sobredimensionat
Olesa de Montserrat	21	6	2	5				28,57	9,52	23,80				sobredimensionat
Olivella	11		5		1				45,45		9,09			majoritari
Parets del Vallès	17	10	1					58,82	5,88					sobredimensionat
Prat de Llobregat (El)	25	7	11					28,0	44,00					majoritari
Sant Adrià de Besòs	21	15	2					71,42	9,52					sobredimensionat
Sant Joan Despí	21	13	3	2				61,90	14,28	9,52				sobredimensionat
Sant Joan de Vilatorrada	17	7	3					41,17	17,64					majoritari
Sant Just Desvern	17	7	2					41,17	11,76					majoritari

Municipi	Regidors Total	PSC	ICV	CiU	PP	ERC	IND	%PSC	%ICV	%CiU	%PP	%ERC	%IND	Tipus de Govern
Sant Llorenç d'Hortons	11	5	1					45,45	9,09					majoritari
Sant Pere de Ribes	21	9	1			1		42,85	4,76			4,76		majoritari
Sant Pol de Mar	11		1	4		1			9,09	36,36		9,09		majoritari
Barberà del Vallès	21	11	2					52,38	9,52					sobredimensionat
Santa Maria de Palautordera	13	5	2					38,46	15,38					majoritari
Cerdanyola del Vallès	25		9	3					36,00	12,00				minoritari
Sitges	21	10	1					47,61	4,76					majoritari
Terrassa	27	13	3			2		48,14	11,11			7,40		sobredimensionat
Vacarisses	13	4	1			2		30,76	7,69			15,4		majoritari
Vallgorguina	11		1	5					9,09	45,5				majoritari
Vic	21	4	1	8		2		19,04	4,76	38,1		9,52		sobredimensionat
Viladecans	25	13	2					52,00	8,00					sobredimensionat
Vilanova del Camí	17	7	2					41,17	11,76					majoritari
Vilanova i la Geltrú	25	10	2			1		40,00	8,00			4,00		majoritari
Campdevàrol	11	3	2			1		27,27	18,18			9,09		majoritari
Girona	25	10	3			4		40,00	12,00			16,00		sobredimensionat
Sant Feliu de Guíxols	21	7	1			2	1	33,33	4,76			9,52	4,76	majoritari
Sant Julià de Ramis	11	4	1				1	36,36	9,09				9,09	majoritari
Vall-llobrega	7		3			2			42,85			28,6		majoritari
Vidreres	13	4	2					30,76	15,38					majoritari
Rialp	7		1	3					14,28	42,85				minoritari
Sant Esteve de la Sarga	5		1	1			3		20,00	20,00		60,00		sobredimensionat
Soriguera	7	3	1					42,85	14,28					majoritari
Tàrrega	17		1			3	6		5,88			17,64	35,29	sobredimensionat
Banyeres del Penedès	11		2	4					18,18	36,36				majoritari
Cambrils	21	8	1			2		38,09	4,76			9,52		majoritari
Pallaresos (Els)	11		2	2			2		18,18	18,18		18,18		majoritari

Municipi	Regidors Total	PSC	ICV	CiU	PP	ERC	IND	%PSC	%ICV	%CiU	%PP	%ERC	%IND	Tipus de Govern
Reus	27	10	2			2		37,03	7,40			7,40		majoritari
Sant Carles de la Ràpita	17	7	2					41,17	11,76					majoritari
Sant Jaume d'Enveja	11	6	1					54,54	9,09					sobredimensionat

Font: Elaboració pròpia a partir dades electorals Ministeri Interior i Muncat.

Quadre 11: Tipus de Govern 1979-2007

TIPUS DE GOVERN	1979	1983	1987	1991	1995	1999	2003	2007
Nombre	79/134	35/95	30/87	29/89	30/116	38/79	50/101	55/124
Majoritari	56 (70,88%)	23 (65,71%)	14 (46,66%)	20 (68,96%)	18 (60,00%)	11 (28,94%)	28 (56,00%)	32 (58,18%)
Minoritari	18 (22,78%)	9 (25,71%)	1 (3,33%)	1 (3,44%)	0	0	0	4 (7,14%)
Sobredimensionat	5 (6,32%)	3 (8,57%)	15 (50,00%)	8 (27,58%)	12 (40,00%)	27 (71,05%)	22 (44,00%)	19 (34,54%)

Font: Elaboració pròpia a partir dades electorals Ministeri Interior i Muncat

i) Elecciones municipales de 2011: temps de crisi i pèrdua confiança

Com a continuació del calendari electoral posterior a les municipals del 2007 on recordem que va tornar a guanyar el PP però amb una diferència respecte del PSOE de menys de mig punt, i ja a nivell estatal, es produiran les eleccions legislatives del 2008 en què el PSOE torna a guanyar. Aquest període 2008-2011 es caracteritzarà per una profunda crisi econòmica on les taxes d'atur elevadíssimes i on l'atur juvenil serà especialment preocupant. Crisi que afectarà tots els sectors econòmics i que farà estallar la nomenada "bombolla immobiliària". Tots els factors contribueixen a una pèrdua de la confiança de la ciutadania en els seus representants polítics, a més de l'agreujament de les mesures que el llavors govern socialista amb plans d'ajustos socials molt severes. Tot això coincideix durant l'any 2010 amb moltes protestes ciutadanes i mobilitzacions que conduiran a l'anomenat "Moviment del 15 M o dels indignats".

Aquest moviment va irrompre en l'escena pública de manera rellevant durant les eleccions municipals i autonòmiques de 2011. Davant d'aquest context se celebren les eleccions municipals del maig de 2011, que atorguen una victòria al PP amb un 37,5% dels vots davant del 27,8% del PSOE, preludi del que serien els resultats de les generals avançades del novembre de 2011.

Alguns dels sindicats d'esquerres manifestaven en els seus comunicats posteriors als resultats de les eleccions municipals de 2011 el següent: "*...en tercer lugar, CCOO considera que el pésimo resultado del Partido en el Gobierno no se debe tanto a la crisis económica como a la manera en que esta se ha gestionado. Hay que recordar que el Gobierno empezó negándola ante la opinión pública y que cuando la intensidad de la misma no permitía ocultarla por más tiempo impulsó planes de corto recorrido y de tiempo tasado como si las posibilidades de remontarla se encontrasen a la vuelta de la esquina.se imprimió un giro radical a su política y de la noche a la mañana pasamos de "salir de la crisis" a recortar los derechos de manera drástica*"²⁰

²⁰ "Crónica de una derrota anunciada" Declaración de CCOO ante las elecciones municipales y autonómicas del 22 de mayo de 2011 (24 de mayo de 2011).

A Catalunya les eleccions municipals del 22 de maig de 2011, com hem apuntat anteriorment fortament marcades per la crisi econòmica i l'atur a més d'una forta percepció de la ciutadania d'una falta de capacitat de gestió dels problemes que envolten la ciutadania, marcaran una consolidació de canvi en el mapa electoral. Trobem l'afloració el moviment 15 M o dels "indignats" tot just a poc de la celebració de les eleccions municipals, conjuntament amb la caiguda de l'economia i augment considerable de la taxa d'atur. Hi ha en aquestes eleccions una certa rèplica de la influència de l'ambient a nivell nacional i estatal. La coalició CiU guanyarà les eleccions en tots els àmbits, vots, regidors i alcaldes.

Hi ha un esfondrament del PSC i una davallada del percentatge del nivell de representació dels dos partits grans CiU i PSC que passen de tenir en el passat al voltant d'un 70% a poc més del 50%. ERC també descendeix en nombre de vots, més de 70.000 i ICV-EUiA mantindrà el seu suport electoral encara que una mica a la baixa. ICV-EUiA intentarà oferir una imatge de comprensió i empatia vers les conseqüències de la crisi econòmica que s'estava patint tot enviant missatges a l'electorat per canalitzar el descontentament que s'havia anat consolidant d'ençà l'esdeveniment de totes les protestes i aparició de grups alternatius.

De fet l'estratègia d'ICV-EUiA passava per revalidar el manteniment de les seves principals alcaldies amb què ja comptava, com la del Prat de Llobregat, mirar de recuperar d'altres com les de Sant Feliu de Llobregat i Cerdanyola del Vallès, i retallar distàncies amb el seu principal competidor a l'esquerra catalana, el PSC. La campanya es va enfocar vers la crítica i la denúncia de les retallades i contra la "dreta" per tal de poder garantir les serveis públics. Els resultats municipals en el conjunt de Catalunya van ser de 241.919 vots amb una pèrdua de 10.000 vots respecte dels resultats obtinguts al 2007. Malgrat això i considerant el seu conjunt la coalició els va considerar "bons resultats" donat els desgats generats pel seu pas al Govern de la Generalitat.

"Es confirmava d'aquesta manera el canvi de cicle electoral iniciat un any abans, tot i mantenir-se el nivell de fragmentació habitual en el sistema política català, si bé ara amb equilibris, posicions i distàncies diferents del cicle electoral anterior, on l'hegemonia relativa de CiU reposa més en el progressiva davallada del PSC que en

un increment de la seva fortalesa electoral i, on el PP sembla consolidar-se com a tercera força política del país, trencant incèrcies i oscil·lacions electorals anteriors²¹”. (Marcet 2012:13).

De l'anàlisi del nostre estudi de cas obtenim que es formen en aquesta ocasió un total de 26 governs de coalició, una fortíssima davallada respecte del resultat de les eleccions del 2007, on només 1 dels governs ho faran com a coalició sobredimensionada, el 3,84%; 21 ho faran en coalició majoritària el 80,76% i, 4 en coalició minoritària el 15,38%. ICV serà present amb el PSC en 17 dels 26 governs, el que representa un 65,38%; en 8 governs amb CiU, un 30,76%, en 6 governs amb ERC; un 23,07%, en 5 governs amb partits Independents; un 19,23% i en 2 governs amb el PP; un 7,69%.

Després d'aquestes eleccions el nombre de regidors obtinguts per ICV-EUiA serà de 79, 31,60% del total de 250 a tot Catalunya, un descens considerable de quasi 60 representants menys en la mostra analitzada, tot i que curiosament el percentatge de vot puja gairebé un punt fins a situar-se en el 13,83%. Geogràficament 75 representants del total se situen a la província de Barcelona el que representa un 94,93% del total, 3 a la de Girona, un 3,79% i 1 a la de Tarragona amb un 1,28%. El nombre de municipis representat per la mostra d'estudi és del 22,22%. Es redueix així tant el nombre de municipis on hi haurà governs de coalició des del punt de vista territorial i també del nombre de representats obtinguts, continuant en tan sols un municipi la representació amb un nombre major que 9 de regidors; El Prat de Llobregat.

Pel que fa als rendiments respecte de les alcaldies aconseguides, en ciutats de més de 25.000 habitants i capitals de comarca, aquestes seran de 3, el que representa un 4,05%. La morfologia dels municipis quant als rendiments causa una gran devallada fruit dels canvis dels resultats electorals com hem pogut veure en les gràfiques respectives, del total de 26 municipis, recordem que veníem de 55 al 2007 i de 50 al 2003, passem a tenir 18 noves incorporacions, tan sols 8 que repetiran respecte del 2007 i 29 municipis que quedaran fora sense repetir governs de coalició, una xifra realment important.

²¹ Anuari polític de Catalunya 2011, ICPS pàg 13

Observem la taula coalicional representativa d'aquest any 2011:

2011														
Municipi	Regidors Total	PSC	ICV	CiU	PP	ERC	IND	%PSC	%ICV	%CiU	%PP	%ERC	%IND	Tipus de Govern
Abrera	17	6	1	2				35,3	5,88	11,8				majoritari
Cervelló	13		2	4	1				15,38	30,8	7,69			majoritari
Cubelles	17		4		3		4		23,52		17,64		23,52	majoritari
Gavà	21	9	2					42,85	9,52					majoritari
Gelida	13	6	1					46,15	7,69					majoritari
Hospitalet de Llobregat L'	27	13	2					48,14	7,40					majoritari
Llagosta La	17		6	2			1		35,29	11,8			5,88	majoritari
Manlleu	21		1			9			4,76			42,85		minoritari
Palau Solità i Plegamans	17	6	2				1	35,29	11,76					majoritari
Polinyà	13		2	4		1			15,38	30,76		7,69		majoritari
Prat de Llobregat El	25	5	11					20,00	44,00					majoritari
Sant Boi de Llobregat	25	10	4					40,00	16,00					majoritari
Sant Feliu de Llobregat	21		7	2					33,33	9,52				majoritari
Sant Just Desvern	17	6	2			1		35,29	11,76					majoritari
Sant Pere de Ribes	21	7	1					33,33	4,76					minoritari
Santa Coloma de Gramenet	27	12	3	2				44,44	11,11	7,40				sobredimensionat
Santa Perpètua de Mogoda	21		7	3			1		33,33	14,28			4,76	majoritari
Sant Vicenç dels Horts	21		3	3		6			14,28	14,28		28,57		majoritari
Cerdanyola del Vallès	25	7	5					28,00	20,00					minoritari
Terrassa	27	11	3					40,74	11,11					majoritari
Vallirana	17	7	1			1		41,17	5,88			5,88		majoritari
Viladecavalls	13	1	2			1	1	7,69	15,38			7,69	7,69	minoritari
Viladecans	25	12	3					48,00	12,00					majoritari
Escala L'	17	8	2					47,05	11,76					majoritari

Municipi	Regidors Total	PSC	ICV	CIU	PP	ERC	IND	%PSC	%ICV	%CIU	%PP	%ERC	%IND	Tipus de Govern
Palamòs	17	8	1					47,05	5,88					majoritari
Cunit	17		1	7		1			5,88	41,2		5,88		majoritari

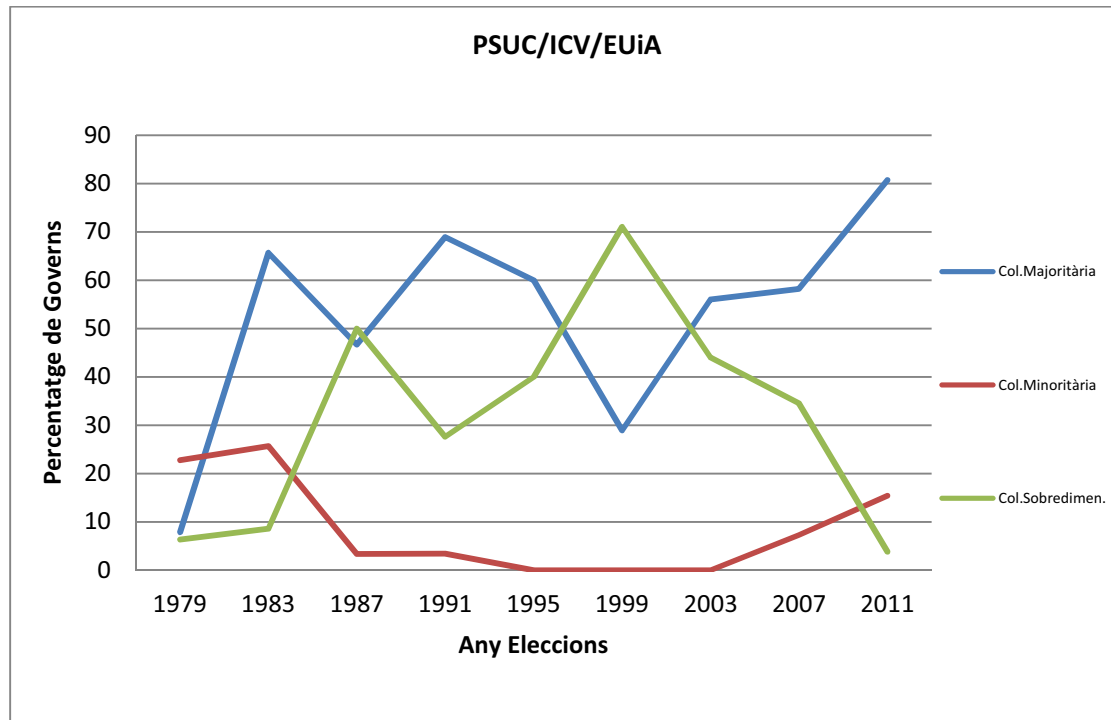
Font: Elaboració pròpia a partir dades electorals Ministeri Interior i Muncat.

Quadre 12: Tipus de Govern 1979-2011

TIPUS DE GOVERN	1979	1983	1987	1991	1995	1999	2003	2007	2011
Nombre	79/134	35/95	30/87	29/89	30/116	38/79	50/101	55/124	26/117
Majoritari	56 (70,88%)	23 (65,71%)	14 (46,66%)	20 (68,96%)	18 (60,00%)	11 (28,94%)	28 (56,00%)	32 (58,18%)	21 (80,76%)
Minoritari	18 (22,78%)	9 (25,71%)	1 (3,33%)	1 (3,44%)	0	0	0	4 (7,14%)	4 (15,38%)
Sobredimensionat	5 (6,32%)	3 (8,57%)	15 (50,00%)	8 (27,58%)	12 (40,00%)	27 (71,05%)	22 (44,00%)	19 (34,54%)	1 (3,84%)

Font: Elaboració pròpia a partir dades electorals Ministeri Interior i Muncat

Gràfic 6: Tipologia governs coalició en percentatges.

Font: Elaboració pròpia a partir de les dades del Ministerio del Interior i Muncat.

Observem els efectes d'aquest gràfic 7 dels governs en coalició de tipologia sobredimensionada, on la seva curva dibuixa una evolució de formes oposades en els percentatges a la que es corresponen els governs de caràcter majoritari i que tindrem l'ocasió de raonar en les nostres conclusions respecte de les hipòtesis plantejades.

En tots els períodes electorals analitzats en aquesta investigació i, corresponent a l'estratègia dels diferents partits polítics, trobem que dins dels diferents tipologies de governs de coalició en les quals es poden classificar, és a dir; governs de coalició minoritaris; els quals no compten amb el recolzament de la majoria absoluta dels regidors del ple, els majoritaris, que sí tenen aquest recolzament i, finalment els sobredimensionats, aquells que incorporen socis innecessaris en el còmput de la majoria, és de forma important que en la nostra investigació i per a la nostra investigació d'estratègia coalicional del PSUC/ICV, és en les modalitats de majoritaris i sobredimensionats on es donen les puntes més importants.

Referint-nos als de tipologia sobredimensionada, aquests tenen els seus pics durant els períodes 1999, 2003 i 2007, per quedar en quasi desaparició en el darrer període 2011.

Arribats a aquesta evolució ens podem preguntar si aquestes coalicions són realment necessàries o bé el preu a pagar corresponent a l'elecció d'aquesta estratègia val la pena. Reprenent la nostra argumentació ja esmentada en l'apartat de la metodologia, podríem apuntar, per explicar el fenomen a la teoria que el que fan els partits quan aposten per formar part de coalicions sobredimensionades, que ho fan com a fruit d'una certa rèplica dels governs existents en altres àmbits territorials. En tindrem l'ocasió d'analitzar-lo a les nostres conclusions.

4.4. Els rendiments de l'estratègia coalicional

Com ja hem tingut l'ocasió de veure en els diferents apartats anteriors d'aquesta investigació, l'estudi dels governs de coalició inclou, com un dels efectes importants dins les seves variables, el fet dels rendiments electorals que obtenen els partits. Reflexionàvem sobre com aquests poden influir en els governs de coalició i si aquests els poden afectar d'una manera positiva o negativa, alhora que poden actuar com a incentius o instrument per a determinar les actuacions dels decisors polítics. Els rendiments es manifesten en el fet dels guanys o pèrdues en percentatge de vot que obtenen els partits en les següents conteses electorals un cop han format part d'un govern de coalició al govern, i l'impacte que ocasionen en les partits integrants. Recordem que la participació al govern implica un desgast electoral amb resultat de la pèrdua de vots en la següent contesa electoral (Rose i Makie, 1983).

Recordem algunes de les preguntes que ens fèiem en l'apartat de la metodologia de la investigació per tal de tenir present l'estratègia dels rendiments del partit estudi de cas: ¿Què ha portat a pactar els diversos partits en els períodes on aquest fet s'ha donat?, ¿Hi ha qüestions d'ordre d'intern?, ¿Compartir poder provoca menys desgast per a les properes eleccions?, ¿Es vol repartir el "cost" de governar en coalició per treure'n major profit que anant de forma individual?. Tanmateix tinguem present dues de les nostres hipòtesis sobre aquest mateix fet: La segona que els partits socis d'un govern de coalició tendiran a obtenir millors rendiments electorals quant més gran sigui la seva força parlamentària al sí de la coalició de govern i, la tercera sobre les pèrdues electorals dels partits minoritaris dins d'un govern de coalició provocaran la no repetició d'aquest tipus de govern.

Habitualment com hem apuntat es considera que *"los partidos de gobierno sufren pérdidas, en los casos de gobiernos de coalición, en los partidos pequeños"* (Matas i Reniu, 2003:94). Veurem en l'evolució dels següents gràfics i quadres quin ha estat el resultat per al nostre estudi de cas i quin tipus d'incidència tindrà en l'aposta de continuïtat, o no, que el partit de referència faci en la renovació de la seva estratègia coalicional en funció dels costos electorals que els ha representat la seva estada als diferents governs de coalició.

En definitiva, avaluar els efectes quant al seu comportament després d'haver experimentat els rendiments electorals fruit de la seva participació i responsabilitat al govern. Podem esperar millors resultats o bé penalitzacions electorals fruit d'haver passat pel govern?. Tindrem l'ocasió d'argumentar en el capítol de les conclusions.

Quadre 13: Percentatges evolució rendiments governs coalició

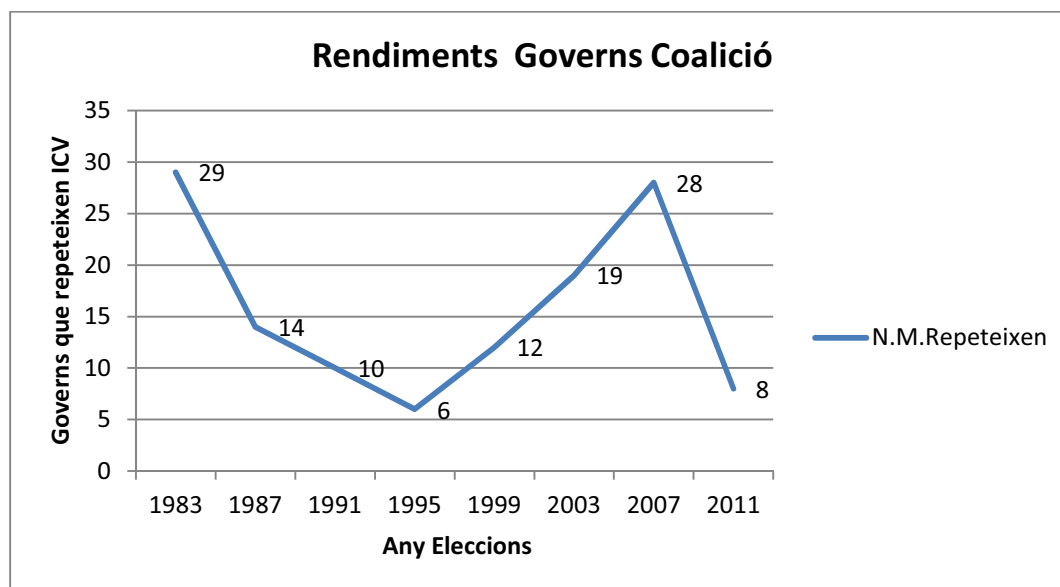
Any	Nº de Governos amb ICV	Repeteixen	%
1979	79		
1983	35	29	83
1987	30	14	47
1991	29	10	34
1995	30	6	20
1999	38	12	32
2003	50	19	38
2007	55	28	51
2011	26	8	31

Font: Eleboració pròpia a partir de les dades del Ministerio del Interior i Municat

En aquest quadre observem els rendiments obtinguts d'ICV durant els diferents períodes d'eleccions municipals basat-nos en l'obtenció del nombre de governs en els quals repeteixen en el següent any electoral, tot comparant-los amb el nombre total de governs en què han participat en el període anterior. Tot i que podem constatar la davallada successiva a través dels diferents períodes, i que aquesta estaria dins les argumentacions ja esmentades per alguns dels autors (Rose i Mackie, 1983) sobre el fet que estar en el govern provoca un desgast electoral amb resultat de la pèrdua de vots en la següent contesa, aquest fet però no minva en certs períodes l'estratègia de continuar apostant per acceptar formar part del govern.

Ho comprovem en el gràfic sobre aquests rendiments en format proporcional on el PSUC/ICV augmenta la seva presència coalicional sobretot durant els períodes 1999, 2003 i 2007, coincidint amb fenòmens d'estatatlizació/regionalització d'altres processos electorals de règim estatal.

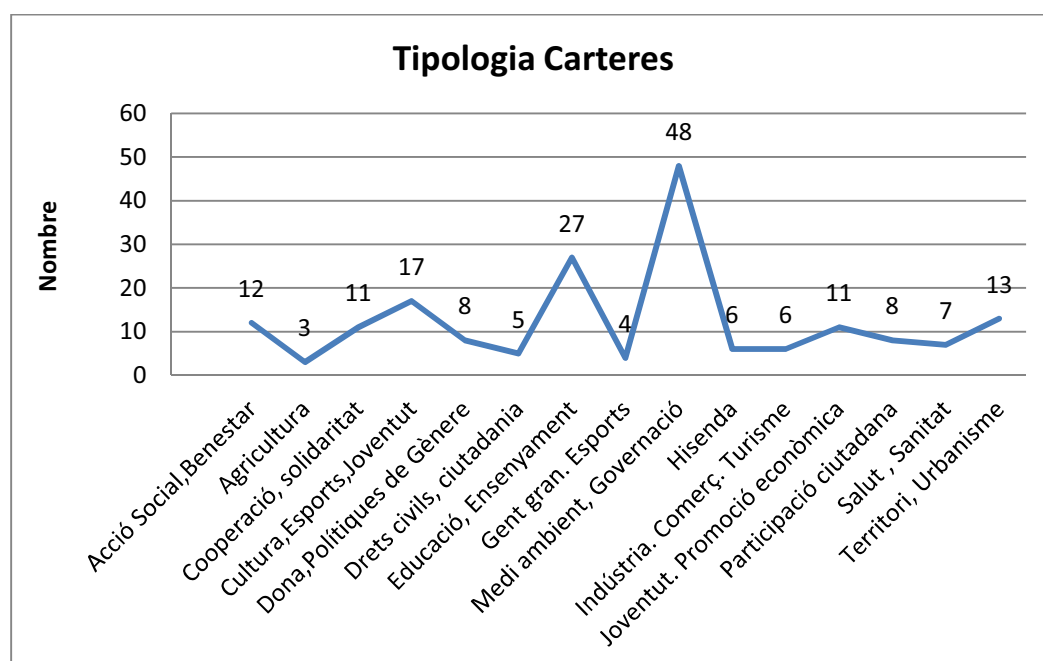
Gràfic 7: Rendiments segons nombre de governs que repeteixen.

Font: Eleboració pròpia a partir de les dades del Ministerio del Interior i Muncat

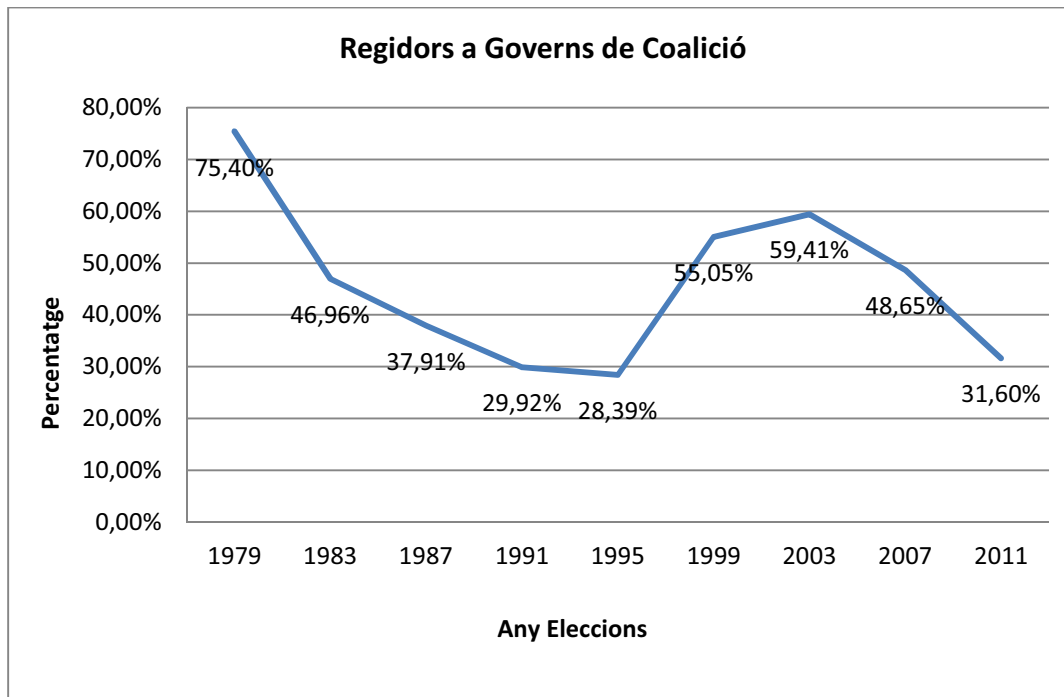
Tanmateix i pel que fa a la tipologia que defineix el repartiment de responsabilitats en l'exercici de les diferents polítiques públiques del partit de la nostra anàlisi observem en el següent gràfic que la gran majoria i, situada en primer lloc, figuren carteres de Medi Ambient, seguides per regidories d'Educació i/o Ensenyament, i situades en tercer lloc Cultura, Esports i Joventut. Són també àrees on el nostre partit se situa de manera habitual la d'Acció Social i Benestar i la d'Urbanisme, marcant una línia temàtica constant per tal de poder transcendir la seva ideologia programàtica en l'execució de polítiques públiques.

Gràfic 9: Tipologies de responsabilitats carteres ICV

Font: Elaboració pròpia a partir dades ICPS

Gràfic 10: Percentatge representació PSUC/ICV/EUiA a governs de coalició tots els períodes

Font: Elaboració pròpia a partir de les dades de l'ICPS, Ministeri i Muncat

Quadre 14: Evolució vots, percentatges i regidors

En aquest quadre observem l'evolució total de vots al partit i percentatge de vot per tots els períodes:

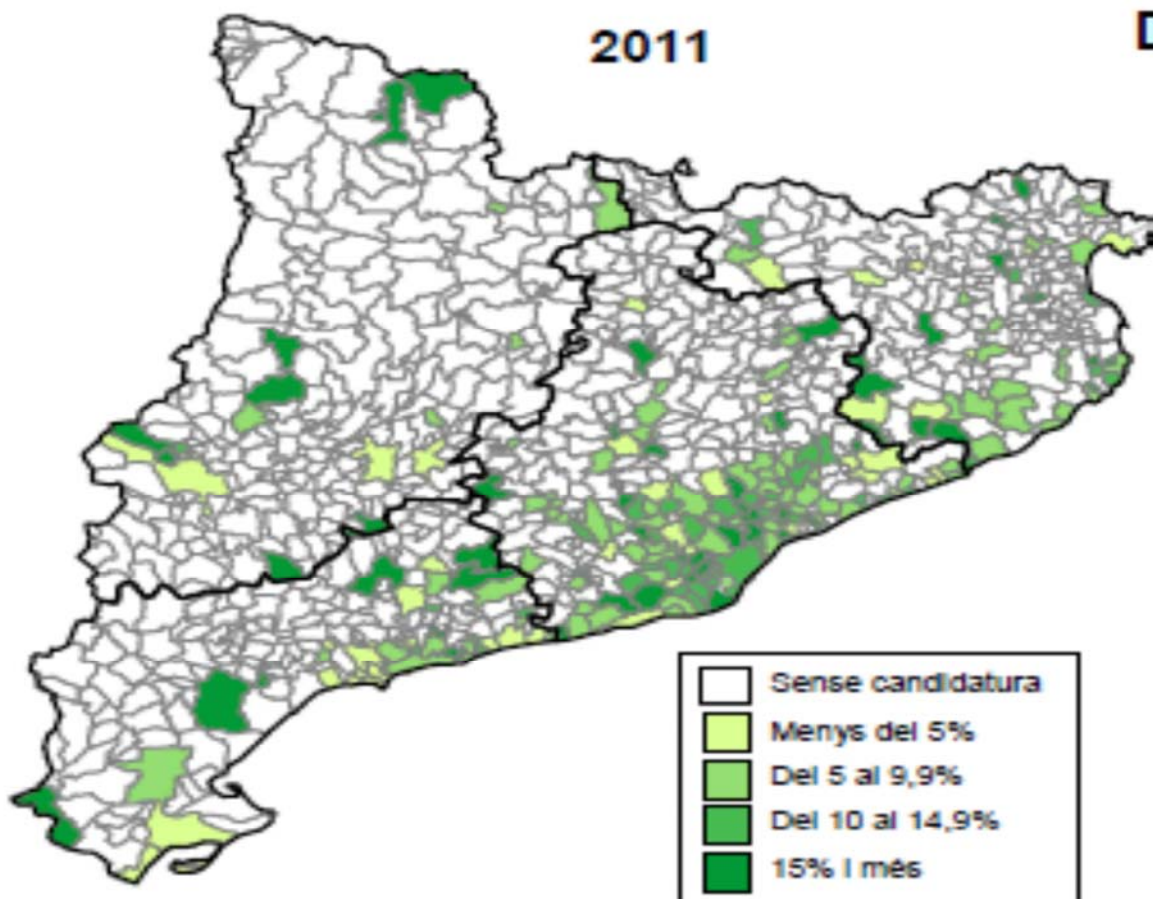
Evolució total vots al partit i percentatge de vot per a tots els períodes:

	Vots	% sobre vot	Regidors
1979	543.156	20,10	549
1983	332.850	11,10	264
1987	314.663	10,20	298
1991	264.388	9,60	276
1995	386.499	11,90	381
1999	230.015	7,80	291
2003	335.861	10,30	397
2007	259.099	9,00	457
2011	241.919	8,30	398

Font: Eleboració Pròpia

En la següent imatge podem veure la concentració territorial de la representació a les eleccions de 2011 de ICV, on s'aprecia clarament el nivell de concentració en l'àrea metropolitana de Barcelona i rodalies. Fet, recordem, lligat a la no homogeneïtat de la ideologia dels partits en el nostre territori que influeix en la distribució territorial de les preferències electorals.

Gràfic 11: Distribució territorial del vot PSUC/ICV/EUiA.

Font: Gesop a partir de GENCAT Departament Governació i Ministerio del Interior

Capítol 5: CONCLUSIONS

Un cop analitzat el nostre estudi de cas i, si atenem a dibuixar la seves característiques de classificació quant a governs de coalicions, basant-nos en els plantejaments de les teories multidimensionals exposades al marc teòric i, amb l'objectiu de contrastar-la amb les dades empíriques obtingudes, podem deduir les següents observacions que ens han d'ajudar a la fase d'aquestes conclusions finals.

Segons el nombre de partits als governs de coalició s'observa una gran majoria de bipartits, tripartits, tot i que en ocasions puntuals del calendari electoral hi hagi també multipartits. Existeix majoritàriament una divisió de governs desequilibrats, gran diferència de regidors entre el nombre de partits; normalment un que aporta la gran majoria i el nostre estudi de cas que complementa la majoria com a força de govern però que no són necessaris per a la governabilitat arribant, en la majoria de casos, a la qualificació de sobredimensionats. Si prenem la classificació ideològica, tot i que hi ha exemples que no segueixen la pauta més donada, majoritàriament són homogenis tenint en compte el seu posicionament ideològic dins l'eix esquerra-dreta. Aquest fet de sintonia ideològica i segons la teoria general facilitaria la determinació de l'acció de govern i una major estabilitat, encara que no significaria una minoriació dels nivells de negociació sobre les polítiques públiques a desenvolupar durant l'acció de govern.

Fora del que estableix normalment la teoria general de les coalicions, on els governs bipartits són els que més s'haurien de donar pel fet que els mateixos partits buscarien les aliances que els poguessin donar més avantatges per al funcionament de la coalició versus la seva estabilitat (Colliard 1981); (Riker 1962); (Axelrod 1970); i el repartiment de la distribució del poder, trobem en el nostre estudi i sobretot en certs períodes, 2003, 2007 una gran majoria de governs tripartits sobredimensionats. Aquest fet, el podríem encabir dins la interpretació de l'efecte *regionalització/estatalització* que analitza Capo “ *Elecciones municipales, sí; però no excesivamente localistes. El dominio de los partidos se ha ido extendiendo progresivamente, y la representación independiente es un fenómeno relevante exclusivamente para unos municipios que representan una fracción reducida de la*

población.....puesto que la incidencia de los factores locales no hace desaparecer la fuerza de los partidos estatales/regionales.....La influencia de las elecciones generales en el comportamiento participativo posterior sugiere que las elecciones de alcaldes y concejales reciben unas presiones de carácter global que rompen el localismo; que permiten visualizarlas con una perspectiva estatal; que son en el fondo, unas elecciones de Estado a realizar en 8000 municipios y no 8000 elecciones municipales” (Capo,1991:150, 154); i ahora un altre factor que ja apuntàvem en la reflexió de Reniu i Magre com a segona línia interpretativa “ La segona incideix en la possibilitat d’una certa rèplica dels governs existents en altres àmbits territorials, com a manifestació de l’existència de dinàmiques multinivell” (Magre i Reniu, 2006:37), la influència territorial a Catalunya que exerceix la capital amb la seva àrea metropolitana dins la dinàmica política sobretot pel que fa a reproduir governs tripartits d’esquerres (PSC, ERC i ICV) en la seva majoria tal i com hem vist a l’anàlisi.

Si atenem al concepte de governs de tipologia “desequilibrats” donada com hem vist la gran diferència de regidors entre el partit principal i la resta, i tenint en compte que la teoria general manifesta que la negociació entre els partits de governs de coalició desequilibrats resulta més fàcil tant en l’orientació de les seves accions com en el repartiment de parcel·les de poder, trobem l’explicació de perquè els partits grans dins la coalició prefereixen coaligar-se amb partits petits portant així els grans el lideratge per tal de no compartir protagonisme.

En el nostre cas d’investigació el PSUC/ICV aposta per integrar-se amb força en governs de coalició de tipologia sobredimensionats, i tot que la teoria general sobre coalicions determina que aquestes ofereixen una major inestabilitat, ja que l’estabilitat romandria d’una forma més forta entre aquelles que estiguin integrades únicament pels partits necessaris per establir una majoria absoluta, (Lijphart :1987), no es corrobora en el nostre cas a nivell local ja que en la gran majoria d’ocasions, com hem pogut veure en l’anàlisi precedent, el nostre estudi de cas, aposta per ser un element innecessari dins la majoria a la formació principal i amb tot decideix pactar i entrar al govern produint-se un nivell d’estabilitat molt elevat que no atribueix a aquests tipus de governs la teoria general.

L'explicació la trobem dins les teories multidimensionals fora de l'enfocament de Riker i el seu estudi sobre les coalicions guanyadores de tamany mínim on no s'inclouen partits que no siguin necessaris per arribar a la majoria absoluta i on la coalició preferida és aquella que inclou el nombre mínim de partits.

Com a aportació addicional per a la interpretació dels nostres resultats en aquesta investigació, recordem l'evolució de la teories del "rational choice coalition" que ens ajudaran a interpretar i entendre aquestes conclusions fruit dels resultats obtinguts.

Les primeres teories veien els governs de coalició sobredimensionats com a desviacions de la norma ja que ells no se centraven en servir els objectius del partits de forma determinada. Per exemple Von Neumann i Morgenstern (1953), van ser els primers en desenvolupar una teoria sobre la formació de coalicions. D'acord amb ells una coalició mínima guanyadora es formaria si "*the removal of any one membre results in its shifting form a majority to a minority coalition*" (Mueller, 2007:281).

Aquestes teories primerenques estaven basades en el model de partits com a "office-seekers", responsabilitats a les polítiques i carteres de govern (Downs, Laver i Schofield, Riker, Strom), "*office motivation and formation of surplus majority governments was seen as incompatible as the inclusion of more parties into a coalition renders the relative size of each party within the coalition (and hence the Distribution of office) smaller, at least as long as the number of cabinet portfolios is not extended*" (Jungar, 2000:282).

Una coalició mínima guanyadora pot ser definida com aquella que "*contains the smallest number of seats of all minimal winning coalitions*" (Mueller, 2007:281). Així membres de més a més (sobredimensionats) són excluits de la coalició perquè minimitzen l'aprofitament individual dels participants.

Posteriorment es van deixar de banda les teories basades en el "office-seeking" i van prendre cos les "policy-seeking". Axelrod (1970) va desenvolupar el "minimal Connected winning coalition". Els partits en coalició han de ser adjacents d'altre dins la dimensió de desenvolupament de "polícies".

De fet segons Jungar n'hi ha tres tipus de motivació en "policy-based"; "1. *Policy considered as an end in itself (parties only care about influencing policy)*, 2. *Office as an instrument for policy (political parties seek office in order to influence policy)*, 3. *Policy as an instrument for gaining office (parties offer policies to the electorate in Exchange for votes)* (Jungar, 2000:54).

D'acord amb les teories exposades, la formació de governs de coalició te costos que s'han d'assumir, temps de negociació, distribució de polítiques a aplicar, concessions a realitzar, etc. Quant més quantitat de partits estiguin participant en la coalició, més gran seran aquests costos i menor la utilitat. Vist des d'un punt de vista racional les coalicions haurien de ser el més petites possibles, i segons Axelrod i Swaan haurien de tenir la menor quantitat de desviacions de l'espectre polític ideològic. D'acord amb Jungar aquestes teories no poden explicar la formació de governs de coalició sobredimensionats, excepte que els partits no disposessin de tota la informació.(Jungar, 2000:12).

Recuperant la nostra primera reflexió on introduïem els raonaments de les coalicions sobredimensionades de Jungar, i on podíem veure d'una banda l'argument de les decisions com a producte del concepte de "necessity" (the surplus status is a prerequisite for governmental capability) i, de l'altra banda del concepte de "possibility" (The expected utility of government is higher than the expected utility of opposition), observem doncs que la primera modalitat està basada en "necessitats aritmètiques" mentre que la segona en "estratègies polítiques". És en aquesta segona modalitat que incideix amb més força dins les nostres conclusions i amb la qual podem raonar com a més influent en la nostra variable independent lligada als factors de l'evolució del comportament del partit analitzat en la investigació i, que ambdues determinen la seva estratègia durant els diferents períodes a part de les conseqüències sobre els resultats obtinguts en conteses posteriors (incumbency effects).

En el cas de coalicions sobredimensionades com a "possibility", les teories parteixen de la base que les partits ja tenen preconcebut l'ideal de la mida del govern d'acord a allò que els pot servir millor com a compensacions de la seva estratègia. D'aquesta manera decidir formar part d'un govern de coalició sobredimensionat esdevé un

procés de realització i adequació a les seves motivacions quant a persecució de vots, responsabilitats en carteres, desenvolupament de polítiques, etc. “*A surplus majority coalition will then lead to equilibrium where no party will prefer any other option because this would increase their costs or decrease their benefits*” (Jungar, 2000: 59). Aquestes teories contempen tanmateix el punt de vista en aquests tipus de governs de coalició l'aspecte del partit formador i també dels partits de l'oposició, així “*formateur parties will form a surplus majority coalition when it decreases the costs of governmental incumbency* (Jungar, 2000: 282), *for other parties, joining a surplus majority coalition is attractive when it brings greater benefit than being in opposition* (Jungar, 2000:31). Com hem esmentat anteriorment en aquest treball d'investigació i per l'estudi de cas examinat observem en aquestes conclusions que aquest darrer aspecte (millor dins el govern que fora a l'oposició), és el que prevaldrà majorment en la seva decisió estratègica de continuar apostant per formar part de governs de coalició majorment de tipologia sobredimensionats.

Per part del partit encarregat de formar govern, el fet de decidir-se per incorporar partits no necessaris al govern de coalició, i dins de la teoria com a possibilitat, la decisió es percep com un guany en el control de procés de presa de decisions, “*policy closeness plays a decisive role for such policy-seeking parties: the closer the surplus parties policy positions are to the formateur party's position, the lower the costs in terms of policy-concessions are for the formateur party*” (Jungar 2000: 282). Aquells partits amb ideologia propera al partit formador permeten, a aquest darrer, fixar molt més la coalició de manera que la gestió de les polítiques a desenvolupar estiguin més properes i estiguin més en línia amb les seves preferències, i també al contrari, l'ajuda a prevenir el possible desenvolupament de polítiques allunyades de la seves preferències. D'aquesta manera el partit que forma el govern es pot arribar a protegir de ser traïdonat per altres partits amb menys poder ja que “*government-internal coalitions can be struck, which at different points in time reduce the relative powers of parties considered to be more policy distant from the point of view of the formateur party*” (Jungar, 2002:60) “*formateur party will include surplus parties when they are perceived of as supporters of the formateur's policy position and thereby reduce the costs of policy compromises*” (Jungar, 2000:243).

Un altre factor de motivació que mou als partits amb responsabilitat de formar govern d'incloure en la coalició altres partits que la facin sobredimensionada, és la seva voluntat d'estratègia a llarg termini quant a romandre al govern "office-seeking". Com havíem vist "*The assumption behind this theory is that parties have an interest in securing re-election*" (Jungar, 2000:63). Formar part d'un govern comporta el risc d'haver de prendre decisions que poden afectar amb posterioritat els resultats electorals de forma negativa. El fet d'incloure altres partits al govern, tot i que no siguin necessaris, aconsegueix, per al partit formador, la percepció de co-responsabilitat de les decisions preses als altres partits de la coalició i disminuir les possibles repercussions electorals negatives, "*feasible governmental alternatives from the voters lowers the risk of electoral punishment*" (Jungar, 2000:63) "*especially when the electoral responsiveness is high, parties should care about the incumbency effect on future vote*" (Jungar, 2000: 157).

El concepte que el poder desgasta, arguments de Rose i Mackie (1983), i posteriorment Ström (1990), parla d'un *negative incumbency effect*, pel fet que es jutja més durament al governant que als partits a l'oposició, donada la major facilitat per l'electoral de contrastar les promeses electorals respecte de les realitzacions efectuades. Més enllà també Ström (1990), constata també un desgast electoral dels diferents partits que formen un govern de coalició. En la seva anàlisi argumental Joan Font relata les experiències en Amèrica Llatina i Europa de l'Est on "*el efecto negativo debe atribuirse realmente a la percepción de los resultados de la actuación gubernamental y no tanto al propio hecho de ocupar el gobierno* (Remmer, 1991)".(Font, 1999:148).

Hi ha també idees oposades al respecte que consideren l'ocupació del govern com un actiu electoral, principalment també als EE.UU, pel sol fet de donar-se a conèixer i poder contactar amb els votants potencials, encara que pel que fa al cas europeu aquestes idees queden molt minoritzades i predomina la contrària del desgast "*en el entorno europeo tiende a predominar la idea del desgaste gubernamental, frente a la solidez de las evidencias en favor del incumbency effect en EE.UU...existe un factor diferencial con muchas probabilidades de resultar clave para entenderla: la diferente importancia del partido, su ideología, y su imagen global frente al rol del candidato.*

Así en el entorno Europeo el partido opositor es siempre suficientemente conocido, y por tanto es el partido gobernante quien sufre el hecho de ser quizás “excesivamente conocido (es decir juzgado con mayor dureza por las expectativas insatisfechas” (Font, 1999:149).

Per enriquir el debat trobem també interpretacions per part de diferents autors sobre els possibles impactes electorals en els governs de coalició, així Font destaca que *“las coaliciones pueden resultar efectives en términos de políticas, pero para gobernar es preciso ganar elecciones y la fama de debilidad de los gobiernos de coalición puede aterrorizar a los potenciales socios, preocupados por el desgaste electoral que ello les pueda suponer” (Font, 1999:150).*

Hi ha però contradiccions entre els autors, ja que Strom (1990) explica l'èxit relatiu dels governs minoritaris davant l'opció de la coalició pels menors costos electorals que representa. Segons Font, Narud (1995) arriba a una conclusió similar *“los partidos conservadores y socialdemócrates se resienten particularment de sus coaliciones por las concesiones ideológicas que les suponen, que son criticades por sus adversarios y por parte de su electorado; por el contrario, los partidos de centro, con un perfil ideológico menos nítidamente definido, pueden permitirse estos mismos acuerdos sin resentirlos electoralment de forma clara” (Font, 1999:151).*

Anderson (1995) arriba a una conclusió diferent, explicant que les transferències de vots es produeixen entre partits ideològicament propers; *“ por ello, los castigos y recompensas electorales de los gobiernos de coalición acostumbren a implicar una recomposición de fuerzas entre ellos, más que una transferencia entre el conjunto de sus miembros y los partidos de la oposición” (Font, 1999:151).*

Com apunta Font, això es donarà tenint present el compliment de la connexió ideològica entre els partits que componen el govern. Així doncs el mateix Font es pregunta *“ ¿pierden más por sus concesiones ideológicas o por tratarse del principal socio de gobierno y, por tanto, de aquel a quien se responsabiliza en mayor medida de los aciertos o fracasos gubernamentales?” (Font, 1999:151).* Seria el cas del principal partit soci del govern de coalició que dóna suport al partit formador i al qual és més marcadament afí ideològicament.

Aquestes interpretacions ,conjuntament amb les qüestions apuntades de l'anàlisi de Jungar, serveixen també per a la interpretació dels resultats de la nostra investigació quant a la determinació de la decisió que pren el partit del cas PSUC-ICV-EUiA, verds sobre el fet de continuar o no formant part de governs de coalició després dels resultats electorals obtinguts, d'afectació negativa com hem pogut comprovar.

Així, el propòsit general de la recerca com ja s'ha assenyalat era estudiar de què forma afecta el procés de decisió en un partit dels anomenats minoritaris, quan decideix continuar formant part de governs de coalició, després de la seva participació en edicions anteriors, independentment dels rendiments de l'impacte obtingut, negatiu, en els resultats electorals posteriors.

Fixant com a punt de la nostra l'anàlisi empírica allò que es desprèn dels diferents governs de coalició formats pel nostre partit de referència, PSUC/ICV/EUiA, entre el 1979 i el 2011 als municipis catalans, a més a més de les hipòtesis plantejades que recordem que eren:

- H1: Els partits socis d'un govern de coalició tendiran a obtenir millors rendiments electorals quant més gran sigui la seva força parlamentària al sí de la coalició de govern.
- H2: Les pèrdues electorals dels partits minoritaris dins d'un govern de coalició provocaran la no repetició d'aquest tipus de govern.
- H3: En situacions de consolidació democràtica els governs de coalició sobredimensionats tendeixen a desaparèixer

Trobem que, l'evolució del comportament del nostre estudi de cas, PSUC/ICV, a través dels diferents períodes electorals que hem pogut verificar mitjançant l'obtenció de les dades que hem reflectit a la investigació, els resultats de les quals els podem alinear amb algunes de les interpretacions dels autors exposades durant l'anàlisi, principalment les de Jungar i les seves reflexions sobre les teories dels governs de

coalició sobredimensionats, que alhora fan marcar una línia de comportament i estratègia que utilitza el nostre partit de la investigació.

¿Què fa que aquests partits vulguin formar part d'un govern de coalició, quan per composició aritmètica no són estrictament necessaris?, i, perquè el partit formador de govern els vols incloure dins la coalició?.

A través de l'anàlisi empírica dels diferents governs de coalició formats per al nostre partit de referència entre 1979 i 2011 als municipis catalans de més de 5.000 habitants podem afirmar que les nostres hipòtesis es compleixen tan sols en part. Les teories generals acaben tenint una evolució amb factors específics dins el món local, tot i que podem establir una interpretació de tendència general d'acord als nostres resultats obtinguts en aquesta investigació.

Prenent el plantejament de la primera de les nostres hipòtesis, lligada als rendiments electorals i que ens els plantejàvem de gran impacte als socis minoritaris dels governs de coalició, donat el fet que fèiem nostres les conclusions acadèmiques que als partits amb major representació dins la coalició aquests rendiments els beneficien, trobem que la nostra mostra d'investigació aquest fet es demostra positivament, ja que les penalitzacions esperades es compleixen tot i que es fan paleses d'una forma fluctuant i amb cert grau de distorsió respecte d'algunes de les teories com podem argumentar més endavant.

Per Narud són els partits d'esquerres que queden afectats d'una forma més palesa negativament quan competeixen en l'eix ideològic ja que pateixen major penalització pels anomenats "incumbents" a causa de la seva afectació pel que fa a les concessions ideològiques, o bé per les dificultats a l'hora d'identificar els partits responsables en l'aplicació d'una política concreta, sobretot en períodes de dificultat en el desenvolupament de l'economia (Narud, 1995).

Per a Font, precisament aquest efecte es produeix de forma negativa pel fet que els socis més petits són aquells que tenen més dificultats per a mostrar les seves diferències i els seus perfils particulars i per aquest motiu els seus rendiments electorals són menors " *the clearest incumbency effect occurs in coalition*

governments, where most electoral redistribution takes place between coalition partners, and not between the government and the oppositions. The redistribution pattern favors the larger partner, while the smaller coalition partners suffer significant electoral drawbacks” (Font, 2001).

Si observem els resultats de la nostra investigació, tant des del punt de vista de les teories dels diferents autors com des de l'interrogant de la nostra hipòtesi, podem constatar un resultat positiu per al nostre cas i, per tant podem concloure aquesta primera hipòtesi d'una manera afirmativa. Observem, però, algunes fluctuacions no molt importants a l'alça en certs períodes que podríem caracteritzar com a fruit de la major influència en les eleccions locals del fenomen apuntat per Capo (1991) de *nacionalització/regionalització*, desenvolupat amb anterioritat. En general hi ha una clara davallada en els resultats electorals obtinguts en els següents períodes successius amb una minoració de la representativitat obtinguda.

Quadre 15: Evolució vots PSUC/ICV

Any Eleccions	Vots
1979	543.156
1983	332.850
1987	314.663
1991	264.388
1995	386.499
1999	230.015
2003	335.861
2007	259.099
2011	241.919

Font: Eleboració Pròpia

En la nostra investigació el PSUC/ICV conforma governs majoritàriament amb partits dels anomenats d'esquerres (PSC) , i en aquest sentit seguiria la ratificació de Narud (1995) sobre els partits que competeixen en el clivatge d'ideologia d'esquerres pateixen major penalització quant als *incumbents* sobretot pel fet de les dificultats d'identificació dels partits responsables de l'aplicació d'una política concreta. O bé com apunta Font (1999), aquests tipus de partits perden més per les seves concessions ideològiques o perquè se'ls responsabilitza com a principal soci del

govern dels encerts i/o fracassos de la gestió de govern, tot i que en l'anàlisi de les responsabilitats (carteres) observem que aquestes són sempre majoritàriament de les anomenades de segon ordre, on la percepció per part de l'elector sobre la gestió de govern no és tan clara.

Per al nostre cas en aquesta investigació, hi ha un element que el configura amb un comportament i estratègia distorsionant respecte de les teories generals, ja que per a Jungar (2002) com havíem vist l'atracció per estar a un govern de coalició sobredimensionat s'incrementa si els partits polítics no perden vots quan estan al govern, sent l'efecte *incumbent* baix o no existent, cosa que no succeeix en el nostre cas com hem comprovat. Sí, que intervindria el factor d'utilitat, també expressat per Jungar (2002).

És a dir el PSUC/ICV/EUiA escolliria repetir en governs de coalició majoritàriament sobredimensionats per l'efecte de l'utilitat esperada, que és vist com un condicionant per a la seva evolució i l'ajuda alhora al manteniment de la seva estratègia. Els beneficis són vistos més positivament sent al govern que romandre a l'oposició, on per altre costat i, com hem vist amb Ström(1990), li pot resultar més difícil la seva capacitat d'influència en el procés de decisió.

Si ens centrem en la segona de les nostres hipòtesis, aquesta ens la plantejàvem precisament com a conseqüència de la primera, on un cop identificats els impactes negatius en les següents conteses electorals pel fet d'haver format part de governs de coalició l'estratègia del partit passaria per no repetir amb l'objectiu de no continuar perdent representació.

Com hem pogut veure la formació de coalicions causa costos, tant en temps de negociació, polítiques a aplicar, concessions etc, i sobretot, com apunta Jungar respecte dels governs sobredimensionats, "*the more parties are participating in a coalition, the higher these costs are and thus the smaller the utility is*" (Jungar, 2000).

Examinant les dades del nostre cas, està clar que aquesta hipòtesi no es compleix ja que com hem pogut veure en els diferents gràfics i quadres mostrats, tot i la pèrdua constant de vots i representació, hi ha un component tossut de repetició en els governs de coalició posteriors, de tipologia clarament majoritaris i sobredimensionats, on com a partit tampoc són estrictament necessaris com hem pogut també comprovar.

Recordem les argumentacions dels conceptes d'utilitat aplicables en aquesta segona hipòtesi. Aquests mostren, majoritàriament, una gran estabilitat però el fet presenta alhora un component d'estratègia no escrita, tot i que com hem pogut veure, hi ha en certs períodes dinàmiques de partit que apunten consignes a l'establiment d'aquestes coalicions i que en aquesta investigació ens atrevim a nomenar de fenomen "crossa", ja que el partit d'anàlisi duu a terme un comportament i estratègia de voler estar dins els governs tot i tenint un efecte negatiu quant a rendiments i, a pesar de no ser necessari.

El partit formador també l'incorpora seguint en aquest cas les teories de Jungar (2002). Per al partit formador li és millor incorporar i eixamplar la mida del govern ja que obtindrà més beneficis amb membres addicionals que no pas al contrari, sobretot pel que fa al control del desenvolupament de les polítiques públiques i garantir el "*office seeking*" a més de poder exercir més control en el procés de decisió.

El nostre cas serveix també com a exemplificació de la tendència en política local que els partits minoritaris tot i sent innecessaris dins el govern de coalició, no acostumen a sentir-se elements marginals dins d'ells i prefereixen poder exercir algun tipus d'influència encara que aquesta sigui en àrees determinades que consideren segons la seva ideologia política com a essencials per poder influir en el disseny de polítiques públiques, així per a ells els beneficis estratègics poden ser majors, que el fet de perdre vots i/o estar a l'oposició. (*opposition influence*, vs, *incumbency effect on the voting*).

D'aquesta manera i com hem vist en raonaments anteriors per al propi partit el fet de pertànyer a un govern de coalició sobredimensionat segueix la teoria principal de Jungar (2002) que és concebut alhora com a una possibilitat o una oportunitat. Recordem que la necessitat del partit vindria determinada per la mateixa sobredimensió i la possibilitat per la utilitat esperada que passa per ser major estant al govern que quedar-se a l'oposició. Així el cost electoral d'estar al govern i/o el benefici electoral de romandre a l'oposició són baixos.

En la tercera de les nostres hipòtesis plantejades, sobre el fet de la disminució dels governs de coalició sobredimensionats en moments de consolidació democràtica, volíem qüestionar-nos l'evolució d'aquests tipus de coalicions durant tots els períodes electorals analitzats sota una doble perspectiva, d'una banda pel fet que els fenòmens coalicionals anessin guanyant maduresa i, per aquest mateix fet, considerant els de tipologia sobredimensionada, on com hem vist hi ha integrats partits no necessaris per a la governabilitat, s'anessin reduint a mida que les conteses electorals es desenvolupessin en el temps, sobretot tenint en compte també el fet que la formació de governs de coalició causa costos i com apunta Jungar (2000), com més partits participin en la coalició majors seran aquests costos.

Per altre costat, ens determinàvem a examinar també la seva evolució en el cas de la nostra investigació, tot tenint en compte algunes de les opinions de la literatura existent al respecte on es manifesta que aquests governs poden ser febles i inestables. Remarcar que en el cas de governs locals i, en tot l'Estat Espanyol, més del 50% dels seus governs des del 1979 han estat en coalició. ¿S'observa doncs, segons el nostre estudi i, durant la consolidació democràtica en tot el període analitzat, la tendència a desaparèixer aquesta dinàmica de formació de governs de coalició de caràcter sobredimensionat?

En la nostra anàlisi de constatació, i segons les dades aportades i analitzades amb anterioritat, comprovem que en realitat, no desapareixen a través dels períodes, i observem que els resultats obtinguts per al nostre cas d'estudi són força fluctuants, coincidint amb les dinàmiques generals dels diferents períodes electorals la presència de governs sobredimensionats és força destacable amb un punt mínim al 2011.

Per a la seva validació, observem que aquesta darrera hipòtesi no es compleix en el nostre estudi d'investigació. Si mirem els percentatges sobre el total de governs formats en cada període, trobem uns inicis al voltant del 6-8 % per després passar, a xifres entre el 30-70%, i descendre els darrers períodes al 40-35% per quasi desaparèixer al 2011 al 3,84%, tot i que no podem confirmar que la causa sigui la plantejada a l'hipòtesi com a fruit del procés de consolidació democràtica.

Quadre 16: Nombre i percentatge governs de coalició sobredimensionats

TIPUS DE GOVERN	1979	1983	1987	1991	1995	1999	2003	2007	2011
Nombre	79	35	30	29	30	38	50	55	26
Col.Sobredimen.	5 (6,32%)	3 (8,57%)	15 (50%)	8 (27,58%)	12 (40%)	27 (71,05%)	22 (44%)	19 (34,54%)	1 (3,84%)

Font: Elaboració pròpia

Hem de tenir present però l'escenari de la política local per a la formació d'aquest tipus de govern on s'introdueixen també elements de suport de context molt particular vinculats a les dinàmiques territorials localistes, amb aliances polítiques específiques per a contextos diferents les quals han contribuït a la formació de diferents pactes i acords de coalició, a més dels components arrelats en el nostre sistema electoral que poden crear distorsions en els resultats electorals dels partits fruit d'un altre factor addicional com és la no homogeneïtat de l'arrelament territorial dels partits, i això pot influir en la mateixa distribució territorial quant a preferències electorals (Magre, 2005). De fet si considerem tots els partits són precisament els anomenats grans (PSC, CiU) els que participen en major nombre de coalicions per a tots els períodes, exceptuant el període 2003-2007 i 2007-2011 on ERC puja notablement.

Un altre factor important a tenir en compte en els resultats obtinguts sobre aquesta darrera hipòtesi, és la influència del sistema de partits català en la formació de coalicions. Aquest, molt més fragmentat que a la resta de l'Estat, arriba a facilitar fruit de la diversitat de la composició política dels consistoris la creació de governs de coalició, i per dinàmica també els de caràcter sobredimensionat.

Sense deixar de tenir en compte també la mateixa singularitat dels propis partits alhora de les seves maniobres d'estructura interna quant al retorn dels "pay-offs" als seus militants per tal de garantir la seva cohesió interna, element que també els pot fer empènyer a participar en governs de coalició siguin del model que siguin. Cohesió que s'aconsegueix amb recompenses polítiques, (Luebbert, 1983; Maor, 1990; i Bergman, 1995).

Així doncs caldrà estar sempre atents a l'estructura organitzativa dels partits en la seva presa de decisions intrapartidistes que els faran decantar-se o no, en acceptar formar part de governs de coalició, en el nostre cas sobredimensionats, tot i no ser necessaris

Com a conclusió final, cal posar en relleu la importància del marc teòric escollit per tal d'aconseguir l'aproximació empírica de la nostra investigació dins la complexitat del fenomen coalicional. L'enfoc multidimensional exercit en aquesta investigació és clau per a la seva interpretació i està en contraposició de les teories formals les quals com hem vist aposten que les coalicions guanyadores són aquelles que sumin el menor nombre d'escons i que les que es formen amb el menor nombre de partits.

En qualsevol cas les teories expliquen com els partits polítics prenen les seves decisions atenent a diversos factors com les seves prioritats d'acció política, els seus equilibris interns, i a les repercussions electorals futures. Tota aquesta articulació d'interessos els obliga a prendre decisions importants, com són per exemple el fet de decidir de formar part d'un govern o bé quedar-se a l'oposició.

En la nostra investigació hem pogut comprovar també les distorsions existents entre el marc teòric i la realitat obtinguda, molt configurada des de les especificitats del món local i, del seu sotmetiment de forma més o menys palesa a un nivell polític superior.

BIBLIOGRAFIA CITADA

Aardal, B i Listhaug, O (1986): *Economic Factors and Voting Behavior in Norway 1965-1985*, Working Paper, 4 Oslo: Institute for Social Research.

Adrian, C i Press, C (1968): *Decision costs in coalition formation*, American Political Review, 62:2. 557-561.

Anderson, Ch (1995): *Blaming the government*, M.E. Sharpe.

Anuari Polític de Catalunya, (2007-2013): Institut de Ciències Polítiques i Sociologia UAB.

Attali, J: (1972) *Les modeles politiques*. PUF. Paris 1972.

Axelrod, R (1970) *Conflict of Interest: A theory of divergents goals with application to politics*, Chicago, Markham.

Bäck, H (2001): *Coaliton Formation and the inclusion of Green Parties in Swedish Local Government*, Uppsala University; Paper for presentation at the Workshop ECPR Joint Sessions in Grenoble, April 6-11

Baras, M i Matas, J (1998): *Els partits polítics i els sistema de partits*, a Caminal, M i Matas, J (eds) *El sistema polític de Catalunya*, Barcelona, Tecnos.

Barberá, O; Barrio, A i Rodríguez, J (2009): *Cambios políticos y evolución de partidos en Cataluña (1995-2007)*, Barcelona, Institut de Ciències Polítiques i Socials, Working Paper, 277.

Bergman, T (1993): *Formation rules and minority governments*, The Netherlands, European Journal of Political Reasearch 23: 55-66.

Bergman, T (1995): *Constitutional Rules and Party Goals in Coalition Formation. An Analysis of Winning Governments in Sweden*, Umea, Umea Universitet.

Botella, J (1992): *La galaxia local en el sistema de político español*, a, Revista de Estudios Políticos , nueva época, núm 76, abril-juny, pàgs, 145-160.

Browne, E C. i Rice (1979): *A bargaining theory of coalition formation* British Journal of Political Science, 9, 67-87

Budge, I i Keman, H (1990): *Parties and democracy. Coalition formation and government functioning in twenty states.*- New York, Oxford University Press.

Butler, D i Stokes D (1969;1974): *Political Change in Britain: The Evolution of Electoral Choice*. London and Basingstoke: Macmillan.

Canals, R i Virós, R (1984) *Les eleccions municipals a Catalunya, 1979 i 1983*, Equip de Sociologia Electoral de la Universitat Autònoma de Barcelona, Barcelona Mimeo.

Capo, J (1991): *Elecciones locales, pero no municipales*. Revista Española de investigaciones sociológicas, 56. Barcelona.

Capo, J (1999): *Sistema Electoral y gobernabilidad española*, Revista Española de Ciencia Política, pág. 55-80.

Capo, J (2000): *El bucle de la gobernabilidad: Opinión pública y pactos en las elecciones de 1996*, en Jordi Matas (Ed.): *Coaliciones políticas y gobernabilidad*.-- Barcelona, Institut de Ciències Polítiques i Socials, 243-266.

Carrillo Barroso, E (1989): *La nacionalización de la política local*, a Política y Sociedad, núm 3: 29-46.

Chertkoff, Jerome M (1960): *The effects of probability of future success on coalition formation*, Journal of Experimental Social Psychology, 2, 265-277

Colliard, J.C (1981): *Los regímenes parlamentarios contemporáneos*, Barcelona, Blume.

Colomer, J i Martínez F (1995): *The paradox of coalition trading*, a Journal of Theoretical Politics, Vol 7, Núm 1 pp 41-63.

De Swaan, A i Mokken, R J (1980): *Testing Coalition Theories: The Combined Evidence*, a Lewing, L i Veduung, E (eds): *Politics as Rational Action: Essays in Public Choice and Policy Analysis*. Dordrecht, D Reidel Publishing Co. 1980, pàg, 199-215.

De Winter, L; Andeweg, R i Dumont, P (2002): *The State of the Art in Coalition Research: Critical Appraisals and Alternative Avenues*, Paper de la Joint Sessions of the European Consortium for Political Research, Torí, 22-28 març.

Documents de la 9ª Asamblea Nacional d'Iniciativa per Catalunya Verds (2008), 21-22 i 23 de novembre.

Dodd, L.C (1976): *Coalitions in parliamentary government*, Princenton, Princenton University Press.

Downs, A (1957): *An economic theory of democracy*, Nova York, Harper Collins Publishers.

Druckman, J i Roberts, A (2005): *Context and coalition-bargaining*, London, Sage publications vol 11. Núm 5, pp. 535-555.

Druckman, J i Warwick, P (2005): *The missing piece: Measuring portfolio salience in Western European parliamentary democracies*, USA, European Journal of Political Research 44: 17-42.

Duverger, M (1951): *Los partidos políticos*, Madrid, Fondo de Cultura Económica de España, S.L. (ed. 2002).

Font, J (1999): *El pez grande se come al chico: las consecuencias electorales de gobernar en las CC.AA. y municipios españoles*, Revista Española de Investigaciones Sociológicas, 87, 145-176.

Font, J (2001): *Dangerous Coalitions for Small Parties: The electoral Consequences of Government in Spanish Regions and Municipalities*, a South European Society and Politics, Vol 6, Núm 2 (Autumn 2001) pàg, 71-96.

Fossas, E i Colomé, G (1993): *Political parties and institutions in Catalonia*, Barcelona, Institut de Ciències Polítiques i Socials.

Franklin, M i Mackie, T (1983): *Familiarity and Inertia in the formation of governing coalitions in parliamentary democracies* (Versió electrònica). British Journal of Political Science, 13 (3 jul), 275-298.

Jové, J.M. (2010): *Els acords de govern i l'estabilitat governamental. El cas del País Basc (2001-2009)*, ICPS, Premi Memòria Doctorat 2009.

Jungar, A-C (2000): *Surplus Majority Government. A comparative Study of Italy and Finland*. Uppsala: Uppsala University Library.

Jungar, A-C (2002): *A Case of Surplus Majority Government: The Finnish Rainbow Coalition*. Scandinavian Political Studies, Vol. 25, No.1

Lane, J i Ersson, S (1998): *Política Europea: una introducción*, Madrid, Itsmo

Laver, M (1986): *Between theoretical elegance and political reality: deductive models and cabinet coalitions in Europe*, Pridham (ed): *Coalitional behaviour in theory and practice: an inductive model for Western Europe*, Cambridge University Press, pp 15-34.

Laver, M (1989): *Theories of coalition formation and local government coalitions*, a Mellors i Pijnemburg (eds): *Political parties and coalitions in European local government*. Londres, Routledge, 15-34.

Laver, M i Schepsle, K (1990): *Government coalitions and intraparty politics*, British Journal of Political Science, 20: 489-506.

Laver, M i Schepsle, K (1996): *Making and breaking governments: cabinets and legislatures in parliamentary democracies*. New York, Cambridge University Press.

Laver, M i Schofield, N (1990): *Multiparty Government. The Politics of Coalition in Europe*. Oxford University Press, Oxford.

Llera, F.J. (1999): *La política de coaliciones en el País Vasco*. IV Congreso de la AECPA, Granada.

Lucchetti, A i Botey, J (2013): *Entrevistes telefòniques*, Setembre.

Luebbert, G.M. (1983): *Coalition Theory and Government Formation in Multiparty Democracies*, a *Comparative Politics*, 15, 2/1983, pág: 235-249.

Lupia, A i Ström, K (1995): *Coalition termination and the strategic timing of parliamentary elections*, *American Political Science Review*, 89:3, pp 648-665.

Magre, J (2005): *Reflexions entorn del sistema electoral del Parlament de Catalunya*, *Revista d'Estudis Autònoms i Federals*, nº 1, pág, 163-188.

Magre, J, ed (2006): *Informe de l'Observatori de Govern Local*, Barcelona, Fundació Carles Pi i Sunyer d'estudis autonòmics i locals.

Magre, J i Reniu, J.M (2006): *Els executius locals a Catalunya: morfologia i funcionament*, dins l'Informe de l'Observatori de Govern Local. Barcelona, Fundació Carles Pi i Sunyer d'estudis autonòmics i locals.

Manifest Comissions Obreres (2011): *Crónica de una derrota anunciada. Elecciones municipales y autonómicas*. CCOO 24 de maig. www.fsc.ccoo.es

Maor, M (1990): *The Dynamics of minority rule: A bargaining-based theoretical framework*. ECPR Joint Session, Bochum.

Maor, M (1998): *Parties, Conflicts and Coalitions in Western Europe: Organizational Determinants of Coalition Bargaining*, London, Routledge and LSE.

Marcet, J (2012): *Processos Electorals, 2011: eleccions en temps de crisi*, Barcelona, Anuari Polític de Catalunya 2011, ICPS (Institut de Ciències Polítiques i Socials).

Marcet, J i Bartomeus, O (2008): *Las elecciones municipales de 2007 en Cataluña*, Barcelona, Institut de Ciències Polítiques i Socials, Working Papers: 269

Marcet, J i Casals, X (2011): *Partidos y Elecciones en la Cataluña del Siglo XXI*, Barcelona, ICPS (Institut de Ciències Polítiques i Socials).

Marquez Cruz, G (1999): *Veinte años de democracia local en España: elecciones, producción de gobierno, moción de censura y élite política (1979-1999)*, a *Revista de Estudios Políticos*, nueva época, núm 106, pág 289-334.

Marquez Cruz, G (2003): *La formación de gobierno y la práctica coalicional en las ciudades autónomas de Ceuta y Melilla (1979-2007)* Barcelona, WP núm 227 Institut de Ciències Polítiques i Socials.

Marquez Cruz, G (2003): *Marco metodológico para el estudio de las coaliciones políticas en los gobiernos locales en España*, Santiago de Compostela, Política y Sociedad, Vol. 40 Núm.2 :157-178.

Marquez Cruz, G (2007): *Política y gobierno local: La formación de gobierno en las Entidades locales en España*, Madrid, Centro de Estudios Políticos y Constitucionales. Colección Estudios Políticos.

Matas, J (1999): *Majories, Oposició i Coalicions*. Barcelona, WP núm.166 Institut de Ciències Polítiques i Socials.

Matas, J (2000): *Coaliciones políticas y gobernabilidad*. Barcelona, Institut de Ciències Polítiques i Socials.

Matas, J (2015): *La Formación de un Gobierno de Coalición*. València, Tirant lo Blanch. Colección Ciencia Política.

Matas, J i Reniu, J.M (2003): *La política de las coaliciones en Cataluña*, Revista Espanyola de Ciencia Política. Núm 9, pp.83-112.

Matas, J i Reniu, J.M (2006): *El arte de gobernar en coalición*, Barcelona, La Vanguardia, 17-09-06

Medina, L (2014): *Més partits i més polarització, Els canvis en la competència electoral a Catalunya*, Quaderns de l'ICPS, núm 5, Institut de Ciències Polítiques i Socials.

Mellors, C i Breary, P (1986): *Multi-dimensional approaches to the study of local coalitions: some cross-national comparisons*, a Pridham, G (ed) *Coalitional Behaviour in Theory and Practice: an Inductive Model for Western Europe*, Cambridge University Press, 278-295.

Mellors, C i Pijnenburg, B (1989): *Political Parties and Coalitions in European Local Government*, Londres, Routledge.

Mershon, C (2002): *The Cost of Coalition*, Stanford (California) Stanford University Press.

Mitchel, P (1995): *The Life and times of coalition governments*. Paper at the ECPR Joint Sessions, Bordeaux, April 27-May 2.

Montabes, J (2000): *La coalición de gobierno en Andalucía: elementos institucionales y práctica política*, a Matas Dalmases, Jordi (ed). *Coaliciones políticas y gobernabilidad*, Barcelona, Institut de Ciències Polítiques i Socials, pàg: 59-86.

Mueller, D.C (2007): *Public Choice III*. Cambridge: Cambridge University Press.3

Müller, W; Bergman, T; Strom, K (2008): *Coalition Theory and Cabinet Governance: A introduction*, a Strom, Müller and Bergman (eds): *Cabinets and Coalition Bargaining: The Democratic Life Cycle in Western Europe*, Oxford, Oxford University Press, pp.1-50.

Narud, H.M (1995): *Government institutions and mass-elite linkages: a comparison between The Netherlands and Norway*, Paper dins el ECPR, Bordeaux.

Narud, H.M (1996): *Party policy and government accountability*. Party politics. Vol 2, N° 4, pp. 479-506.

Narud, H.M i Valen, H (1998): *Coalition membership and electoral performance in Western Europe*, Coalitions II Research Groups, Vienna a Reniu, J.M (2002).

Neumann, J i Morgersten, O (1944): *Theory of Games and Economic Behavior*. Princeton University Press. Versió digital 2004.

Pala, G (2011): *El Psuc: L'antifranquisme i la política d'aliances a Catalunya (1956-1977)*, Colecció base històrica, Editorial Base.

Panebianco, A (1990): *Modelos de Partido*, Madrid, Alianza Editorial.

Ponència Política 10ª Assemblea Nacional d'Iniciativa per Catalunya Verds (2013), 19, 20 i 21 d'abril.

Powell, G. Bingham (1981): *Party Systems as Systems of Representation and Accountability*, paper prepared for presentation at the Annual Meeting of the American Political Science Association, New York, September 3-6, 1981.

Powell, G. Bingham (2000): *Elections as Instruments of Democracy. Majoritarian and Proportional Visions*. New Haven, Yale University Press.

Powell, G. Bingham, i D.Whitten (1993): *A Cross National Analysis of Economic Voting: Taking Account of the Political Context*, American Journal of Political Science, 37 : 391-414

Pridham, G (1986): *Coalition Behaviour in Theory and Practice: An Inductive Model for Western Europe*. Cambridge University Press, Cambridge.

Reniu, J.M. (2001): *¿Merece la pena coligarse? La formación de gobiernos minoritarios en Espanya, 1977-1996*, Revista Española de Ciencia Política. Núm 5, pp. 111-142

Reniu, J.M (2002): *Coaliciones gubernamentales*, Román Reyes Dir. Diccionario Crítico de Ciencias Sociales.

Reniu, J.M. (2002): *La formación de gobiernos minoritarios en Espanya, 1977-1996*. Madrid, CIS/Siglo XXI.

Reniu, J.M; Matas, J Anderson, Ch (2007): *L'entesa, més habitual del que es diu*, El Periòdic de Barcelona, Edició Electrònica, Novembre.

Revista Debat Nacionalista (2005): *Del PSUC a Iniciativa*, número d'hivern.

Revista Vasca de Sociologia y Ciencia Política (1986-200), *Inguruak*, Cd 1-25.

Ribà, C (2000): *Voto dual y abstención diferencial. Un estudio sobre el comportamiento electoral en Cataluña*, Paper de la Universitat Pompeu Fabra.

Remmer, K.L (1991): *The political impact of economic crisis in Latin America in the 1980s*, American Political Science Review, 85.

Ribera, R (2014): *El funcionament de la coalició entre Iniciativa per Catalunya Verds i Esquerra Unida i Alternativa (2002-2012)*, Working Paper, núm 328, Barcelona, Institut de Ciències Polítiques i Socials.

Ridao, J (2007): *Les coalicions polítiques a Catalunya. El cas del govern catalanista i d'esquerres*, Barcelona, WP núm 257 Institut de Ciències Polítiques i Socials.

Riker, W.H (1962): *The theory of political coalitions*, New Heaven, Yale University Press.

Rius, M (2005): *Iniciativa per Catalunya Verds (1987-2004). Una història de l'esquerra verda de Catalunya*. Fundació Nous Horitzons, Barcelona.

Robles, A (1999): *Coaliciones políticas y sistema democrático*, *Revista de Estudios Políticos*, 105, 279-294

Robles, A (2000): *El estudio de las coaliciones políticas*, en MATAS, J (ed.): *Coaliciones políticas y gobernabilidad*. ICPS, Barcelona.

Rose, R i Mackie T (1983): *Incumbency in Government: Asset or Liability*, in H.Daalder and P.Mair (eds) *Western European Party System: Continuity and Change*. London: Sage.

Román, P i Ferri, J (2003): *Gobierno y estrategias de coalición*, *Revista y Sociedad*, Vol 40. Núm.2 pp. 13-24.

Ruano, J.M (2002): *Las Administraciones Locales*, a Crespo. J i Pastor, G *Administraciones Públicas Españolas*, Mc Graw Hill, Madrid.

Saalfeld, T (2008): *Institutions, Chance and Choices: The Dynamics of Cabinet Survival in the Parliamentary Democracies of Western Europe (1945-99)*. A, Kaare Strøm, Wolfgang C. Müller and Torbjörn Bergman (eds.): *Cabinets and Coalition Bargaining: The Democratic Life Cycle in Western Europe*. Oxford: Oxford University Press 2008, pp.327-368

Sartori, G (1976): *Partidos y Sistemas de Partidos*, Alianza Editorial, segona edició revisada 2005.

Segura, A (2013): *Moviments Socials, transició democràtica i canvi polític*, La Mirada, Revista Digital de Memorial Democràtic, <http://memorialdemocratic.gencat.cat/> pp.5-15.

Ström, K (1994): *Constraints on Cabinet Formation in Parliamentary Democracies*, *American Journal of Political Science*, Vol. 38, No.2 pp. 303-335.

Ström, K (1990): *Minority Government and Majority Rule*.Cambrigde University Press. Cambridge.

Ström, K i Müller, W (1998): *Coalition governance in parliamentary democracies*. Political Coalitions Research Group, Viena.

Subirats, J i Vallès, J.M. (1990): *Diez años de democracia local (La situación del gobierno local catalán)*, a Revista de Estudios Políticos, nueva época, núm 67.

Taylor, M i Laver, M (1973): *Government Coalition in Western Europe*, a European Journal of Political Research 17/1989, pàg, 28-37.

Timmermans, A (2006): *Standing apart and sitting together: Enforcing coalition agreements in multiparty systems, USA*, European Journal of Political Research 45: 263-283.

Vallès, J.M i Brugué, Q (1997): *La dimensión política en el gobierno municipal espanyol: algunes hipòtesis*, Barcelona, Diputació de Barcelona, Papers de Formació Municipal, núm.44.

Vanaclocha, F.J (1997): *Identidades de los gobiernos locales y reforma electoral*, a Alba Tercedor, Carlos R y Vanaclocha Bellver, F (eds), *El sistema político local: Un nuevo escenario de gobierno*, Madrid, Universidad Carlos III de Madrid/BOE:275-299.

Verge, T (2007): *Partidos y representación política: Las dimensiones del cambio en los partidos políticos espanyoles, 1976-2006*. Madrid : Centro de Investigaciones Sociológicas, Colecció Monografies, núm 249.

Verge, T (2009): *Els partits polítics catalans*. Anuari Polític de Catalunya 2008. Barcelona: Institut de Ciències Polítiques i Socials.

Verge, T i Barberà, O (2009): *Descentralización y estrategias organizativas: las relaciones especiales entre partidos de ámbito estatal (PAE) y partidos de ámbito no estatal (PANE) en España*, Working Papers 281. Barcelona: ICPS

Von Neumann, J i Morgenstern, O (1953): *Theory of Games and Economic Behaviour*, Princenton, Princenton University Press.

Warwick, Paul V. (1994). *Government Survival in Parliamentary Democracies*. Cambridge: Cambridge University Press.

WEBGRAFIA DE REFERÈNCIA

-Dades electorals de totes les convocatòries (Generalitat de Catalunya)

<http://www.historiaelectoral.com/municat2.html>

<http://municat.gencat.cat/>

<http://governacio.gencat.cat/ca>

-MIR: <http://www.infoelectoral.mir.es/>

-ICPS (Institut de Ciències Polítiques i Socials) : <http://www.icps.cat/>

-Fundació Carles Pi i Sunyer: <http://pisunyer.org/>

-Observatori dels Governos de Coalició UB: http://www.ub.edu/OGC/index_cat.htm

-Tribuna Libre: www.almendron.com/tribuna

-EUiA: www.euia.org

-ICV: www.iniciativa.cat

-PCC: www.pcc.cat

-PSUC Viu: www.psuc.org

-GESOP: www.gesop.net

-COLPIS: www.ambitscolpis.com

-El Diario: www.eldiario.es/politica/ICV-EuiA

-Foro por la Memoria: www.foroporlamemoria.info)

-El Imparcial: www.elimparcial.es

-CC.OO: www.ccoo.es

-El País: www.elpais.com/diario

-Fundació Rafael Campalans: <http://www.fcampalans.cat/>

